

femei și crize la I.L. Caragiale

Miniatura Romantică

2012

George Vîrban -

un nume pentru viitor!

În acest număr
semnează:

Livia CIUPERCĂ,
Pr. Eugen DRĂGOI,
Katia NANU,
George LATEȘ,
Nicoleta ONOFREI,
Mituț POPOIU,
Mariana TOMOZEI
COCOȘ, C.STOICA,
a.g.secară, INECULA,
N. BACALBAȘA,
Mihaela GALU,
Herman de CONINCK,
Șt. CIOBANU,
Georgeta MUSCĂ-
OANĂ,
Marina POPESCU,
Adrian RĂCARU,
Dumitru BĂLUȚĂ,
Radu Andrei POPA,
Ion AVRAM,
Simona TOMA,
Cristina DOBREANU,
V.VALEGVI,
R. MOȚOC,
Petru IAMANDI,
C-țin TĂNASE

Suflet
către
suflet!

Amănuntele
sumarului la
pagina 47!

LEOVA, 14 mai 2012

Ceea ce a început cu ocazia Zilei Mondiale a Cărții și a Drepturilor de Autor, când, pe faleză gălățeană, la unul dintre cele două foioșoare, a fost dezvelită o Coloană fără de sfârșit a Cărților, a continuat în Republica Moldova, când, pe 14 mai 2012, la Biblioteca Raională Leova (director Valentina Nașco), (și) cu ocazia Zilei Mondiale a Latinității, au fost donate cărțile adunate cu drag în urma acțiunii de colectare care s-a desfășurat la Galați, mulți scriitori, liceeni sau oameni simpli donând aproape 500 de cărți.

Volumele au fost donate personal de către directorul Centrului Cultural Dunărea de Jos, sculptorul Sergiu Dumitrescu, în cadrul manifestării mult mai ample mai fiind prezenți (Și luând cuvântul, adresând emoționante mesaje) consulul de la Cahul din partea Republicii România Ionel Mitea, Eufrosina Grețu, președintele raionului Leova, Alexandru Bujoreanu, reprezentantul guvernului Republicii Moldova în teritoriu, Mihai Suruc, șeful secției de cultură Cahul, elevul Daniel Veriga de la Liceul Mihai Eminescu. De la acest liceu, dar și de la Liceul Nicolae Milescu Spătarul, au fost prezenți nu numai elevi ci și cadre didactice, la manifestări participând și numeroși iubitori de literatură.

Sergiu Dumitrescu a promis, la finalul discursului său, că pe 27 octombrie, cu ocazia Sărbătorilor Raionului Leova, formațiile Centrului Cultural vor susține un spectacol special dincolo de Prut.

Reamintim că instalația de artă a cărților fără de sfârșit se poate admira la mansarda Centrului Cultural.

(a.g.secară)

Proiectul Endless Book la... sfârșit de început

Miniatura Romantică

Între 24 și 26 mai s-a desfășurat o nouă ediție a Concursului Miniatura romantică. George Vârban – elevul Liceului de Artă „D. Cuclin” care a câștigat premiul I la Olimpiada națională la canto - este și cel care a reușit, anul acesta, să obțină, pentru Galați, Marele Premiu al competiției „Miniatura romantică”. Elev al Doamnei profesor Rodica Koler, în clasa a XI-a, interpretatând aria Kuda kuda din opera „Evgheni Oneghin” de Ceaikovski.

Tot la secțiunea canto au mai primit premii I Mădălina Radu (București –clasa a X-a), Ramona Tănasă (București, X) Diana Gheorghe (București, XI), Octavian Ionescu (Neamț, XI), Bogdan Lupea (Galați, XII) și Emanuela Sălăjan (București, XII).

La secțiunea Instrumente cu corzi, marele premiu a revenit Iuliei Cazacu (București, clasa a X-a, vioară), iar la instrumente de suflat lui Doris Iorga (Bacău, IX, oboi). La pian distincția majoră a revenit lui Corneliu Călin Calfa (clasa a IV-a, Iași). Eugen Dan Drăgoi, director tehnic al festivalului a precizat, printre altele: „Colegiul „Elena Doamna” le-a oferit concurenților gratuit condiții excelente de cazare, în condițiile în care, de obicei, se plătește. Îi felicit pe membrii juriului care, cu multă înțelepciune și răbdare au ascultat în cele trei zile aproape 100 de concurenți fără a fi remunerați cum se obișnuiește, în general la festivaluri”. (a.g.s.)

Cronici culturale gălățene

Premii pentru copii Centrului Cultural Dunărea de Jos

La Concursul Național de Muzică Ușoară de la Bârlad, *Florile Copilăriei* (Ediția a VI-a), organizat de Inspectoratul Școlar Județean Vaslui și Clubul Copiilor „Spiru Haret” Bârlad (19-20 mai), elevii doamnei profesor Monica Măciuceanu s-au dovedit imbatabili, cucerind membrii juriului, care au hotărât ca talentul și eforturile lor să fie răsplătite. Astfel, la categoria 5-7 ani Diana Movilă a obținut premiul I, Bianca Carmagea premiul al II-lea și Mitzura Pentiuic premiul al III-lea.

La categoria 8-10 ani premiul I a revenit grupului DUO M, premiul al III-lea grupului LOLLIPOPS, o mențiune revenind Biancăi Pavel și un premiu special Sorinei Caramfil. Marele trofeu al concursului la categoria 11-13 ani a revenit grupului A și D, la această categorie recolta de premii fiind cea mai bogată pentru cursanții doamnei Măciuceanu: premiul I: Gabriela Munteanu; premiul al II-lea Sebastian Mihai, premiu special Alexandra Pascu; mențiuni: Andreea Mihai și Andreea Metehău.

La categoria 14-16 ani premiul I a revenit Ramonei Popa, premiul al II-lea Dianei Vasile și premiul al III-lea Laurei Toma.

Președintele juriului a fost compozitorul Marcel Iorga, ceilalți membri fiind Doina Niagu (Bârlad), compozitorul Claudiu Bulete, Emil Răducanu (Radio Iași), profesorii Mihail Manciu și Gabriela Nechita și redactorul muzical Marian Tănăsă. Premii speciale au acordat Radio Iași, Studioul Tin-Art, Fundația Culturală STAR 2000, CB Music, Asociația Culturală Lira 2007, Studioul de televiziune MEDIA TV. Prezentator a fost Andi Bentu.

Informațiile ne-au fost furnizate de către doamna profesor Monica Măciuceanu, căreia îi adresăm sincere felicitări pentru rezultatele extraordinare. (D.J.)

Suflet către Suflet!

Prima lună a festivalurilor

Luna mai 2012 a fost fastuoasă din toate punctele de vedere culturale, instituția noastră participând, ca organizator ori ca partener, la Festivalul Național al Cărții Axis Libri, la Festivalul Internațional de Literatură Antares, la deja menționatul festival concurs Miniatura romantică, la Noaptea Muzeelor, la Târgul Internațional de la Salonic, la Târgul Național al Cărții de Poezie ș.a.m.d. Concursuri precum Nicolae Mantu, vernisaje, lansări de carte, concerte extraordinare (de pildă la

foto 1

foto 2

Comrat, la Târgu Bujor, Suceveni ș.a.) completează „peisajul cultural” la care suntem martori... și participanți, Ansamblul folcloric Doina Covurluiului și Fanfara fiind mai mereu în centrul atenției. În paginile următoare, câteva imagini și câteva reportaje sau micro-reportaje de la câteva dintre aceste evenimente...

Foto 1,2 și 3: maestrii Nicolae Sburlan și Ștefan Andronache la un vernisaj foto de nivel... european (a fost primul de o asemenea anvergură în Galați, după mai bine de 40 de ani!), cel de-al doilea lansându-și și o carte „unică pe plan mondial”: „Lumea fotografiei pe internet”, apărută la Axis libri în 2012, prezentând „cele mai bune și mai interesante site-uri web”.

Foto 4 și 5: Noaptea Muzeelor la mansarda Centrului (în întreg Galațiul... muzeal a fost un număr record de vizitatori!).

Foto 6: Mânjina, tradiționalele întâlniri de pe 21 mai, la cea de anul acesta fiind prezent și scriitorul și jurnalistul Victor Cilincă, care, în cotidianul „Viața liberă” a precizat următoarele: „Locul în care s-au gândit, în taină, Unirea Principatelor și legile construcției statului modern din vremea lui Cuza, conacul familiei Negri, a atras luni (n.n.21 mai), multă lume bună. Expoziția „Ambient românesc, ambient european - Conacul de la Mânjina”, realizată de muzeografa Ingrid Bahamat, a bucurat ochii multor copii veniți din localități învecinate, dar și pe ai bătrânilor.

La pomenirea făcută boierilor-gazde de preotul din sat și la spectacolul care a urmat, spre plăcerea locuitorilor așezați pe scaune sau direct pe iarbă (fanfara

Album foto

Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, corul bătrânilor din Piscu, ansamblul folcloric din Cudalbi, Pechea, copiii din Negri) a fost prezent luni și un consilier al ministrului Culturii. Ultima amenajare muzeală se făcuse aici în 1996. Acum au fost aduse exponate noi și au fost scoase piesele străine de temă, puse doar ca să umple locul. Conacul pare deschis oaspeților cu saloane, iatacuri de taină, loc de fumat sau jucat cărți. Costumele și rochiile superbe au fost realizate la Teatrul Muzical „Nae Leonard”.

La paginile 4 -5 imagini de la Festivalul Axis libri, unde au participat și membrii Cenaclului Oblio, de la festivitățile ori concertele din Comrat (unde, de Ziua

Europei în Rep.Moldova, România a avut un stand unde a contribuit și CCDJ cu exponate), Târgu Bujor (amănunte de aici și la p.45). La paginile 5-7 imagini din Salonic și București, dar și de la Târgul Meșterilor Popolari, ediția de vară sau de la ACUFEST. La pagina 11, imagini de la vernisajul expoziției de pictură “Persistența memoriei”, care a avut loc la casa Ținc: autori Sergiu Dumitrescu Jr. și Valentin Huiban.

Urmează luna august, cea de-a două lună a festivalurilor...

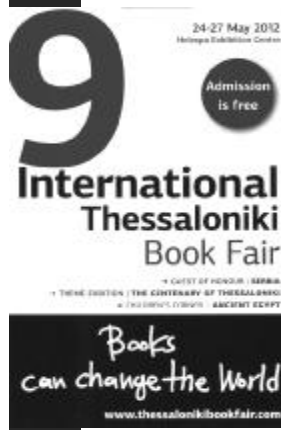
Alte detalii și fotografii de la aceste evenimente, pe pagina de facebook a instituției ori pe site (administrator Doru Florescu).

Târgul de Carte de la Salonic (24 – 27 mai 2012) Thessaloniki Book Fair

Târgul de Carte de la Salonic (TBF), 24 – 27

mai 2012, ajuns la ediția a noua s-a desfășurat în acest an sub deviza “Books can change the world” la centrul expozițional Helexpo și a avut ca invitată de onoare Serbia.

Organizat de Centrul Național al Cărții (EKEBI)/ Ministerul Elen al Culturii și Turismului și Federația Panelenică a Editorilor și Distribuitorilor de carte, Thessaloniki Book Fair a reunit 200 de editori și tot atâtea evenimente, 12 țări, 190 de autori greci și 36 de personalități

internaționale, nenumărate expoziții, cea mai importantă fiind “The Centenary of Thessaloniki”, lecturi publice, dezbateri, workshopuri și cafenele literare.

În cadrul Târgului, anul 2012 a fost declarat anul Nikiforos Vrettakos (1 ianuarie 1912 – 4 august 1991), marcând astfel centenarul marelui poet grec.

DECULT la Thessaloniki Book Fair

În perioada 21 - 27 mai 2012, o delegație a Federației Editorilor și Distribuitorilor de Carte din România (FEDCR) coordonată de Lucia Ovezea, formată din Dan Mircea Cipariu (președinte APLER), Andra Rotaru (președinte executiv FEDCR), Ioan Matiuț (președinte Filiala Vest), Florina Zaharia (președinte Filiala Sud Est a FEDCR), Horia Popa (președinte Filiala Centru - Brașov), Florin Dochia (Filiala Sud Muntenia), Gelu Ioghen (președinte Filiala București - Ilfov) și Alexandru Manda (președinte Filiala Vest - Oltenia) a fost prezentă la Thessaloniki Book Fair, în cadrul proiectului DECULT, având ca obiectiv afilierea internațională.

Delegația FEDCR a purtat mai multe discuții cu organizații de editori din Balcani pentru schimburi reciproce de bune practice în domeniul editorial. Echipa DECULT a avut și câteva întâlniri de lucru pentru demararea unei campanii de lectură începând cu luna septembrie 2012 până în martie 2013.

România la TBF

Standul național al României la Salonic, în virtutea parteneriatului de schimb reciproc de standuri gratuite încheiat cu organizatorii Thessaloniki Book Fair a fost organizat de Radio România / Târgul Internațional GAUDEAMUS - Carte de învățătură, în parteneriat cu Ministerul Culturii și Patrimoniului Național.

Standul României a fost reprezentat de Ana Andreescu și Ioan Matei din partea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național și Vladimir Epstein, director executiv al Gaudeamus-Carte de învățătură. Între scriitorii invitați s-au numărat editorul Viorel Marineasa, prozator timișorean, poetul Dan Coman și traducătoarea Lia Brad-Chisacof, cercetător științific la Institutul de Studii Sud-Est Europene.

Pentru prima dată în decursul celor nouă ediții a fost organizat Festivalul de Poezie Balcanică unde au fost prezenți poeți din Grecia, Albania, Turcia, Croația, Muntenegru, Macedonia, Serbia, România și Bulgaria. (F.Z.)

1.

1. Standul României la Târgul de carte de la Salonic
2. Întâlniri DECULT la TBF

2.

Colectia cArtESEnte (CCDJ)
la Thessaloniki Book Fair

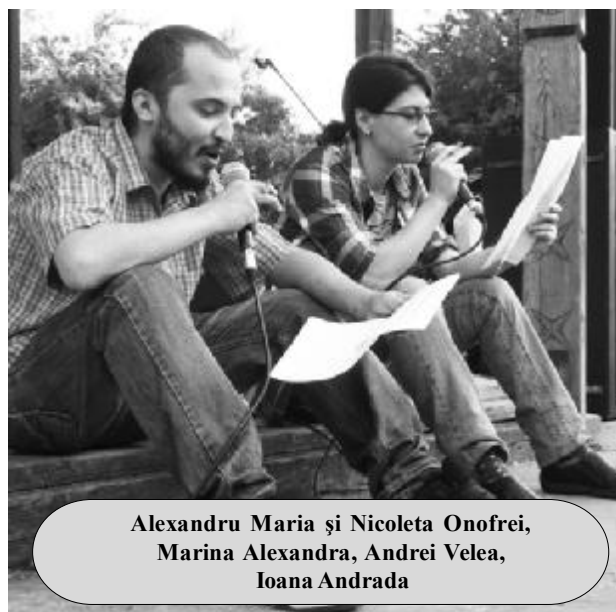

Târgul meșterilor populari

Târgul meșterilor populari de la Galați, ajuns la a XII-a ediție, a reunit artiști ai artei populare și folclorului din România: Iași, Vâlcea, Suceava, Vrancea, Baia Mare, Brașov, Botoșani, Mureș, Argeș, Vaslui, Neamț și Galați.

La ediția din acest an a târgului au participat și meșteri din Republica Moldova (din Colibași și Văleni) și de la mănăstirea Adam.

Festivalul de Artă și Cultură Urbană

Alexandru Maria și Nicoleta Onofrei,
Marina Alexandra, Andrei Velea,
Ioana Andrada

Meșterii au făcut demonstrații de meșteșug, acestea fiind însoțite de dansurile populare și muzica Ansamblului „Doina Covurluiului”. Alături de soliștii consacrați au mai participat și Ionela Zafir din Liești, Simona Solomon din Galați și eleve de la Școala de Arte (instructor Mitrița Velicu).

Cea de-a doua ediție a Festivalului de Artă și Cultură Urbană, „ACU Fest - Galați, 2012”, s-a desfășurat timp de trei seri, de vineri până duminică,

CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS, PREMIAT DE CĂTRE ZONTA CLUB

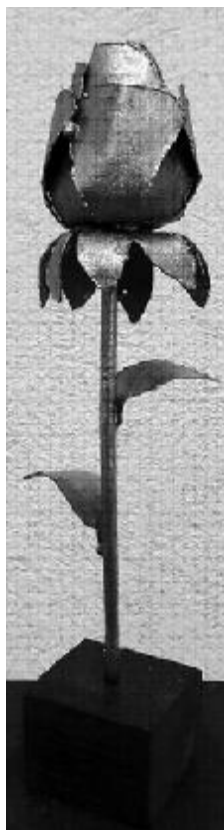
Eveniment caritabil: Balul Trandafirului și decernarea Premiilor de Excelență Zonta Club Galați

Prima ediție a evenimentului caritabil „Balul Trandafirului și decernarea Premiilor de Excelență Zonta Club Galați” a avut loc la Galați în data de 8 iunie 2012 în incinta Complexului Traian Park, DN 26.

Zonta Club Galați a fost înființat în 2011 având ca misiune promovarea statutului femeilor din întreaga lume, prin îmbunătățirea legislației, educației, sănătății și statutului profesional al femeilor la nivel global și local, prin servicii și advocacy, respectând principiul egalității de șanse.

Clubul este membru al rețelei Zonta International, iar la nivel de District, se află alături de cluburi din Elveția, Italia, Principatul de Monaco, Franța, Germania, Macedonia și Bulgaria, dezvoltând relații cu toate cluburile din aceste țări, dar și cu organizațiile întregii rețele Zonta International.

Zonta International a sprijinit proiecte în 46 de țări, a acordat burse de studii și premii și a fost un avocat puternic pentru schimbare în comunitățile noastre locale și internaționale.

„BE YELLOW! BE THE FIRST! BE ZONTIAN!”

Zonta Club Galați a demarat începând cu 1 octombrie 2011, un proiect ambițios ce se va desfășura pe o perioadă de cel puțin 5 ani, proiect intitulat „BE YELLOW! BE THE FIRST! BE ZONTIAN!” Campania de colectare de fonduri pentru achiziționarea unui sonoelastograf pentru orașul Galați face parte din acest proiect și se va desfășura pe o perioadă de 3 luni, între 8 iunie și 7 septembrie 2012. Deschiderea campaniei se va face în cadrul primei ediții a evenimentului caritabil „Balul Trandafirului & Decernarea Premiilor Zonta”. Trofeul „Yellow Rose” este realizat special pentru Zonta Club Galați de artistul plastic profesionist membru UAP România RADU IGNAT de la Sibiu.

Revista Dunărea de Jos și Editura Centrului Cultural Dunărea de Jos la Târgul Național al Cărții de Poezie, mai 2012

În perioada 16-20 mai 2012, Centrul Cultural Dunărea de Jos a fost invitat la cea de a treia ediție a Târgului Național al Cărții de Poezie/ Festivalul de Poezie București organizat de Muzeul Național al Literaturii Române și Biblioteca Metropolitană București, în parteneriat cu Uniunea Scriitorilor din România, cu sprijinul Asociației Publicațiilor Literare și Editurilor din România. Programul a adunat la un loc scriitori din toată țara, editori, muziceni, actori și reprezentanți ai culturii.

“Cuvinte noi pe Domnească”, “Antologia literaturii gălățene contemporane”, dar și Colecția de poezie “cArTESENTE” au fost doar câteva dintre titlurile care au impresionat publicul târgului.

ACU FEST

pe faleza inferioară, între Foișor și Elice, începând cu ora 18.00. Organizatorii - Asociația Tinerilor Activi Civic (ATAC), în parteneriat cu Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Casa de Cultură a Studenților, Teatrul Dramatic „Fani Tardini”, Asociația „Plusminus Galați”, cu sprijinul administrației locale, au pregătit un program divers, ce a cuprins street dance, animație stradală, graffiti, expoziții de pictură (s-a pictat și... live, foto profesorul Ionuț Mitrofan și elevi de-ai săi de la CCDJ), desen, linogravură (pictură pe linoleum), concerte, spectacole de teatru, performance poetry - cu Nicoleta Onofrei, Alexandru Maria, Andrei Velea, Ioana Andrada și Marina Alexandra.

Crize feminine caragialești

Omul Caragiale, altul decât scriitorul cu o vocație dramatică certă, a fost, pe tot parcursul vieții sale, un Don Juan infatigabil. Pentru el seducția era mai mult decât o pornire instinctuală, transformată în timp într-un act de luare în posesie nu doar a unui trup de femeie, cât mai ales a unui teritoriu al feminității imprezibile peste care dramaturgul suprapunea ideea spectacolului previzibil, ceva în maniera *commediei dell'arte* italienești. Ori de câte ori se afla în preajma unei femei cu nuri evidente, Caragiale intra în starea de tensiune a lui Don Juan, simțindu-se obligat, din vocație masculină, s-o cucerească, fără a se gândi prea mult la urmări. Dincolo de satisfacția juisseurului, e de remarcat o oarecare doză de misoginism pe care omul, dar mai ales scriitorul, nu și-o reprimă ca expresie atitudinală și literară în raport cu femeile. Era o atitudine frecventă în epocă, nota de frivolitate și de relativism moral fiind comună majorității celor care au marcat anii sfârșitului de veac XIX. „Taxa de gloabă” rezolva fără prea multe pertractări, situațiile delicate în urma cărora, dintr-o relație neoficială se năștea un copil, pe care mama îl creștea mai apoi, fără ca tatăl să se simtă obligat financiar. O sumă de bani sau un animal util în gospodărie, în cazul lumii rurale, închidea definitiv gura femeii seduse care trebuia să-și asume condiția maternă fără vreun sprijin ulterior din partea bărbatului care o „cinstise” în felul acesta.

Cu nuanțele de rigoare, la fel a procedat și junele Caragiale, celui care Maria Constantinescu, funcționară ca și el la Regia Monopolurilor Statului, i-a oferit găzduire în locuința sa, iar chiriașul a cinstit-o în 1885 cu un copil: Mateiu I. Caragiale. Că tânăra vădană și-a pus speranțe în oficializarea legăturii cu becherul Ion Luca este evident, numai că acesta și-a tratat amorul de mahala în nota specifică epocii - a lăsat-o pe femeie responsabilă cu creșterea copilului. E adevărat că, după căsătoria din 1889 cu Alexandrina Burelly, Caragiale își ia fiul natural în noua familie și-l va ocroti, apoi toată viața sa, în ciuda atitudinii ostile a acestuia. Nerecunoștința fiului natural nu s-a limitat la relațiile personale cu tatăl, ci s-a manifestat și-n scrisul acestuia, un personaj din *Craii de Curtea-Veche*, Gore Pirgu, îl șarjează și-l răzbună postum pe fiu în raport cu tatăl mult prea berbant. Însă fără prea multe scrupule morale, Caragiale s-a arătat mai mult decât interesat și de o altă vădană în 1881, când, revizor școlar fiind pentru județele Suceava și Neamț, frecventează Junimea și saloanele ieșene, ocazie cu care o cunoaște pe Veronica Micle, o vădană veselă a capitalei moldave, ale cărei legături cu Mihai Eminescu erau de notorietate publică, chiar înainte de decesul soțului acesteia, profesorul Ștefan Micle, cu vreo trei decenii mai vârstnic decât ea. Nurii blondei vădane nu i-ar fi fost indiferenți lui Caragiale, ceea ce a dus la o ruptură nu doar între Eminescu și Veronica, ci și între cel dintâi și Caragiale, neiertat vreodată de această intruziune imundă într-o relație amoroasă ce a debutat furtunos încă din vremea când Eminescu era student la Viena și s-a încheiat romanțios

prin sinuciderea femeii cu arsenic la puțină vreme după moartea poetului din vara anului 1889. Un alt episod semnificativ din existența acestui Don Juan de stirpe fanariotă datează din perioada autoexilului berlinez, cauzat de nerecunoștința contemporanilor și înlesnit de moștenirea Mumuloaiei. În casa din Berlin a familiei Caragiale au poposit, pe perioade mai scurte, sau mai lungi, fiul natural Mateiu, tentat să-și continue studiile în drept în capitala imperială, dar și prietenii dramaturgului: Barbu Delavrancea, Paul Zarifopol, Constantin Dobrogeanu-Gherea. Relația cu Barbu Delavrancea a fost stimulată și de conflictul amândurora cu Titu Maiorescu, dar și de pleoaria strălucită a avocatului ce l-a apărat în procesul cu calomniatorul C.A. Ionescu, intrat în istorie prin pseudonimul Caion. Popas obligatoriu, casa familiei Caragiale din Berlin a devenit pe perioada autoexilului dramaturgului un soi de „salon al refuzaților”, un spațiu al evocărilor dar și un loc al spiritului manifestat fără opreliști. Aici este găzduită pentru o perioadă și Cella Delavrancea, fiica scriitorului, pianistă în devenire, dezinvoltă și cochetă, care îl farmecă pe bătrânul satyr, până într-acolo încât nu-și refuză plăcerile seducției, confirmate încă o dată, deși între cei doi era o diferență de vreo 35 de ani.

Un ins care a făcut din exercițiul donjuanesc un mod de existență, fiecare cucerire de-a sa fiind, în ce-l privește, un triumfal „discursului îndrăgostit” și mai puțin un act de orgoliu bărbătesc, nu putea să evite în construcția personajelor ceva din acel „savoir être” al personalității sale ascunse sub aparențe de onorabilitate familială, dincolo de care ușor pot fi întrevăzute tensiuni și chiar conflicte ireconciliabile.

Glisarea dinspre biografic spre textual este facilitată în cazul lui Caragiale de spectacolul personalității sale: omul s-a gândit pe sine, și-a construit o imagine de satyr și s-a manifestat în forme ce amintesc de arta spectacolului. Afirmția din urmă se susține și prin faptul că provenea dintr-o familie cu mai mulți actori, că a urmat cursuri de declamație și că a slujit scândura scenei ca autor, actor, regizor și chiar director de teatru. Omul-spectacol se manifesta în consecință similar cu ceea ce personajele sale dramatice aduceau pe scenă ca imagine veridică a unei lumi în transformare, atât ca mentalitate, cât și ca manifestare prin limbaj verbal sau nonverbal. Acuza de imoralitate la adresa personajelor sale s-a extins și asupra omului care le-a creat sugerându-se că „n-ar avea nimic sfânt”.

Propensiunea dramaturgului pentru lumea mahalalelor e justificată prin plusul de spectaculozitate al acesteia și prin ceea ce însemna pe atunci tradiția teatrului românesc, obligat să-și mobilizeze spectatori din categoriile inferioare ale lumii urbane. Protipendada vremii prefera, în continuare, spectacolele în limba franceză, în consecință modelul marelui

(continuarea la pagina 25)

Katia Nanu

Scena unu

Teatrul de operațiuni - Piața mare, cât mai mare, plină, cât mai plină. Oameni de toate vârstele, genurile și apartenența politică se calcă apăsător și cu răspundere pe picioare în căutarea chilipirurilor de la ziua recoltei. Recolta a fost și acum se duce. La vale. Pe pungile de un leu și pe buzunarele de niciun sfanț ale cumpărătorilor avizați și nevrigoși în prag de toamnă nesistemată. Înăuntru, pe tarabe, aranjamente hotărât populare, cu specific suficient de local încât să închidă gura gudurărilor transpirați în căutare de trufandale franțuzite, de prima pagină. Fanfară, fum de mititei ca la botul calului, să moară de necaz orice Acrivită venită fără susținere masculină, să vadă cum se gulerează berea și se dezblănește micul de pe grătar în absența dumneaei. Două duduie ca la vreo... și ceva de ani, care mai de care mai arenjată, infatigabile silfide, se strecoară pervers printre mușterii. Mimează tremurul din popor și mânia ploieșteană la violentarea simțurilor prin fum și miros de-ți mută naturelul din loc.

Prima, șefă pe la unele instituții ambetate de evenimentul respectiv, o conduce pe cealaltă, mai presus de mofturi și discuțiuni. A doua, care este o mătușică a dumneaei cu funcție tocmai la capitală, a venit carevasăzică tocmai de acolo să vadă locul electoral indicat în scrisoarea primită de la filiala locală a partidului cutare.

Populația simțitoare și patrioată, cetățeni turmentați fără alocuțiune la ei, își vede liniștită de cumpărat pătrunjel.

Șefa locală o împinge pe mătușica dumneaei sub benerul electoral cu fața retușată, de zece ori mai jună decât naturelul și o prezintă la mulțime.

Cum că este fiică din popor, violentă, republicană și în vinele ei curge sângele martirilor de la 11 februarie, și-o să le toarne 'mneaei o revoluție, da o revoluție... să o pomenească... De asta are nevoie poporul suveran.

Piața trece în valuri nepăsătoare pe lângă duduile electorale ca pe lângă pătrunjelul ofilit.

Duduile lui nenea Iancu

Scena doi

Pe holul unei policlinici, în așteptarea medicului de familie, care invariabil întârzie, când nu lipsește cu desăvârșire, două duduie suferinde și afectate își reglează întâietatea.

Prima, două către trei vârste la activ, corpulentă strâns și violaceu, are o răgușeală autoritară.

”Nu umbla cu mofturi, cucoană! Io am venit prima. Și am să lupt! Și cu tine am să lupt din toate puterile... Pentru că acum tu ești piedica a mai grea, care mă oprește să-mi capăt iar liniștea...”

”Ba pardon”, stă proptită într-un cot și jumătate o jună Acrivită, care a ocupat deja intrarea. ”Nu-ți permit! Ce scandal! O să mijlocească proces, poliție, procuror, și pe urmă la jurați... O să ne dea pîn gazete! Să ne dea, de aici eu nu mă dau nici moartă...”

Scena trei

O duduie *duduie* pe micuțul ecran, la o emisiune de noapte bună adulți, pe teme de așternut scuturat în văzul națiunii. Despletită și aproape desnudă recită către moderator:

(Dezesperată) Sunt compromentată. Mi-ai omorât viitorul!(Răzbunătoare) Sunt liberă, trăiesc cum îmi place, cine ce are cu mine! Acu mi-e timpul, jună sunt, de nimini nu depand...(Revoltată) În orașelul ăsta, unde bărbații și femeile și copiii nu au altă petrecere decât bârfirea... Ce vuiet! ce scandal! ce cronică infernală!... (Lingușitoare) Domnule nu te juca cu inima unei femei nenorocite... (Dezvăluind mistere) Fidelul meu amant căruia eu i-am fost întotdeauna fidea... (Înlăcrimată) De ce mai dă Dumnezeu omului fericire, dacă e să i-o ia înapoi? De ce nu moare omul când e fericit?

Și așa mai departe.

Scena patru

Undeva, între patru pereți, indiferenți la calitatea varului sau la prețul de cost al perdelelor, draperiilor, marca mobilei și alte amănunte ne semnificative. Starea socială nu contează, același Jan boxează.

Discuția se poartă, invariabil, între un el și o ea, uniți prin sfânta și mereu repetabila legătură a celulei de bază a societății noastre, care nu mai este demult multilateral dezvoltată ci doar societate de consum. O consumă cine poate.

Ea (tare)- Ei! Cum le spui dumneata, să tot stai să ascuți, ca dumneata, bobocule, mai rar cineva.

Tot ea (în sinea ei) - Cu un mișel ca el, lupta ar fi o copilărie, o nebunie...

Ea (tare)- Fănică, dacă mă iubești, dacă ai ținut tu la mine măcar un moment la viața ta...

Tot ea (în sinea ei) - Om ingrât și fără inimă...

Ea (tare) - Să mor! Să mor dacă voiești... pentru că după asta nu o să mai pot trăi.

Doamna Athenais Gregoreschko, regina adorata a valsului adorat, câștigă întotdeauna partida. Și asta pentru că nenea Stasache are încredere deplină în ea. Și o pune de-a dreapta lui în toate consiliile de administrație.

Moftangioaica

La urma urmei, nu sunt deloc de acord cu alegerea temei. Cele două noțiuni se includ una pe cealaltă, li se subînțeleg legăturile și se presupun suprapunerile. Femei egal criză. Până și substantivul criză este de genul feminin. Numai că o astfel de afirmație este misogină, tipic masculină și ar duce demersul filozofico-literar în derizoriu. Iar Caragiale are și tipologii masculine bine articulate, modele încă nerăsturnate de pe soclu într-o sută de ani.

Iar femeia, eterna poveste, fie ea Zița sau Veta, Efimița sau Zoe, Didina Mazu sau Mița Baston nu poate suferi un așa afront din partea nimănui. Să fie pe locul doi? Să i se pună vreo criză în poală?

”Moftangioaica română vorbește românește numai avec les domestiques, încolo franțuzește - acu ia lecții de limba engleză.” Este așadar repetabilă în timp și spațiu, renăscută mereu proaspăt, cu supărări și ambiții noi.

Nenea Iancu le-a iubit însă pe toate. Cu năduf și înverșunare. Le-a educat în sensul traiului (ne)liniștit pe lângă un mascul ascultător, responsabil și grijuliu, gata să ofere consoartei, sau amantei, diferitele beneficii de care se simte în stare. Bobocul este mereu atent la datorie, își apără onoarea sa de familist, sau dimpotrivă, ridică în slăvi, ca Rică Venturiano, farmecul feminin până la pierderea uzului rațiunii și se extaziază la amintirea făpturii adorante, în care are încredere deplină.

Caragiale a fost cu siguranță fermecat de capacitatea femeilor de a-și juca pe degete partenerii, de cuplu sau de cuplare, de a obține cu vorba sau cu fapta ceea ce doreau de la ei. Dincolo de nelipsita bere, de scrisoarea buclucașă sau de carnavalul năucitor, Caragiale nu prea scoate intriga de sub papucul femeii. Finalul pune lucrurile exact la locul dorit de ea, le așază cum îi este ei mai bine, subînțeles fiind faptul că binele feminin atrage după sine liniștea în tabăra adversă, ocupată cu orgoliile, afacerile și interesele monșerilor. Crizele se încheie într-un fel sau altul pentru participanții la bătălie, masculii obligați să-și facă rondul sau să conducă județe, însă ele nu atrag modificări esențiale pentru Mița, Zița sau Zoe.

Moftangioaicele, mereu la datorie, nu cred în crize. În schimb au un simț al viitorului imbatabil. Dovada că nu s-au înșelat? Sunt încă pe baricade.

Vlasta Mlejnkova, Cehia – Caragiale

Festival literar

La Galați și Brăila, în perioada 25- 28 mai 2012, s-a desfășurat Festivalul Internațional “Serile de literatură ale revistei Antares”, în parteneriat cu CCDJ. Cum, din cauza dificultăților materiale, festivalurile au devenit o *rara avis*, iată că prin sprijinul autorităților și stăruința neclintită a directorului festivalului, poetul Corneliu Antoniu a reușit să realizeze cea de-a paisprezecea ediție consecutivă a acestui eveniment internațional.

Participanții la festival veniți din țară și de peste hotare (Mexic, Belgia, Olanda, Germania, Italia) au lecturat public din creația proprie în incinta Teatrului Dramatic “Fani Tardini”, pe alea pietonală de la P-uri în cadrul Târgului de Carte “Axis Libri”, la Biblioteca “Panait Istrati” Brăila, în croazieră pe nava brăileană Lacu Sărat și la Biblioteca “V. A. Urechia”. Comisia de jurizare atentă și prezentă la toate manifestările festivalului, compusă din critici literari și scriitori de seamă - Alexandru Dobrescu (președintele juriului), Radu Voinescu, Vasile Spiridon, Viorel Ștefănescu și Victor Cîlincă, a acordat premiul pentru critică istoricului și criticului literar Viorel Coman, premiul pentru poezie a revenit lui Virgil Costiuc și a.g. secară și premiul Opera Omnia i-a fost înmănat poetei care l-a tradus pe Nichita Stănescu, cea care a fondat alături de scriitorul Dumitru M. Ion “Academis Internaționala Orient - Occident”, doamnei Carolina Ilica.

Simona Toma

La „Farmacia Ținc” (Casa Colecțiilor) din cadrul Complexului Muzeal de Istorie (denumire neoficială) a avut loc vernisajul expoziției „Persistența Memoriei”, autori Sergiu Dumitrescu Jr. și Valentin Huiiban. Cei doi tineri artiști plastici au fost prezentați de către directorul Muzeului de Istorie Galați, profesorul Cristian Căldăraru. Detalii ale lucrărilor acestora pot fi întâlnite în paginile de poezie ale revistei noastre. Vom reveni cu o cronică plastică amplă. (Foto-reportaj: a.g.secară)

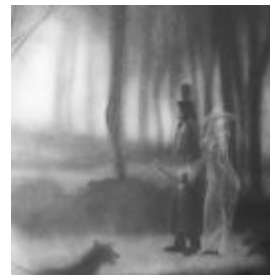
Sergiu
Dumitrescu Jr.

Valentin
Huiiban

VERNISAJ
PERSISTENȚA
MEMORIEI

31 MAI 2012

GEORGETA MUSCĂ- OANĂ

Fior prin timp

Te voi iubi și-n clipa cea din urmă,
Când voi semna cu sânge într-o carte!
Veți auzi tăcerile cum scurmă
Prin steaua ce-n lumină m-o împarte.

Cu nerostire-oi ninge ca o urmă
De șoapte reci prin amforele sparte;
Te voi iubi și-n clipa cea din urmă,
Când voi semna cu sânge într-o carte!

Cuprins de amintirile ce curmă
Dureri venind de dincolo de moarte,
Veți răsfoi cuvinte strânse-n turmă
Și-n palme veți simți din mine-o parte...
Te voi iubi și-n clipa cea din urmă!

Afabile secunde

Peste vremurile-obtuze taina verii se disipă,
Iar pe umeri de ondine caste zodii se-nfiripă.
Bat afabile secunde prin timpanul amintirii,
Șlefuiindu-ți visu-n rime și-n metafora simțirii.

Rătăcești cu-nfrigurare prin aducerile-aminte
Și în pana îmbrumată, ceru-ți fulguie cuvinte;
Curge slova pe hârtie, talmăcind un timp în care
Conturari poeme-alese prin săruturi de fecioare.

În firidele nocturne cântă muzele-mplinirea
Și în slalom prin cuvinte deslușești, în vers, menirea.
Odihnești iubirea-n rime, iar sub stele ce te-adoră,
Dănțuiesc pe mare tropii de-ncing ielele o horă.

Zodii fără de prihană scapă gândul de robie,
Lăsând liniștea să cearnă peste tâmpla-ți rubinie;
Și-n vibrații renăscânde, prin cadrane truditore,
Savurezi amar și dulce din săruturi de fecioare.

Bat afabile secunde prin timpanul versuirii,
Șlefuiindu-ți tocu-n rime și-n metafora iubirii.

Amurg de toamnă

Mă-ntreabă toamna curioasă,
De ce și-acum te mai iubesc?
Te știe-n luncă, dar mă lasă
În căutare să trudes.

Te întâlnesc sub blândul soare
Prinzând în buze violet
Și în cuvinte arzătoare,
Surprinzi povestea-n triolet.

Îmi spui de unde-ncepe tocul
Să mă adune într-un vers
Și chiar de plec, aici mi-i locul;
Din inimă nu pot fi șters!

Pe chipul tău curtat de ceară
Se zbate zâmbetul hoinar.
Șoptești suav la ceas de seară:
„Cât te iubesc, nu ai habar!”

Acorduri dulci de mandoline
Îmbracă slovele-n zăvoi;
Noi bem din amforele pline
Esența clipelor în doi.

Alintă-mă-n culori de vară
Cu glasul cald, născut din ploii
Și-n armonie milenară
Să curgă toamna peste noi!

Toamna vouinței

Văduvite de culoarea și savoarea de-altădată,
Trec secunde plictisite prin hlamida îmbrumată;
Pas greoi le adâncește-n arămiile cadrane,
Măsurând exil simțirii prin imunde uragane.

Stă vouința. Stă pe gânduri străjuind umbrita-mi frunte
Și, sfioasă, mă îndreaptă către foile cărunte;
Reclădind un timp în care totul este plăsmuire,
Mai încerc în brumă-a scrie vagi poeme de iubire.

Simt cum spiritul luminii se întinde peste ape,
Botezând secunde negre, de durere să le scape;
E și luna-n suferință, vârcolacii o devoră,
Stele se-odihnesc în mare, liniștea adoarme-n proră.

Numai valul fără tihnă, pălmuind a mării față,
Sparge liniștea din stele, dar surâsu-i alb îngheață;
A sfârșit făr' a pricepe că-mi rănise talpa vrierii
Creasta-i ascuțită-n scoică și-n epavele tăcerii.

MARINA POPESCU

Facts of life 1 / Un oraș mic aproape de mare

Acolo toți se cunoșteau între ei,
când treceau unii pe lângă alții
își spuneau câte ceva, știam asta
după aburul care se ridica deasupra capetelor,
mi-ar fi plăcut să poarte cu ei o bucată de sticlă
pe care să sufle ușor apoi să deseneze cu degetul
brăduți și zâmbete și sentimente.

Aveau uneori niște gesturi largi
care abia încăpeau pe străzile micșorate de ceață.

În zilele lui bune sau la sărbători
tătarul Adnan mergea cu naiul la subțioară

se oprea și cânta la răspântii,
cânta și mai frumos când întâlnea pe cineva
respirația lui sufla viață în tuburile de lemn,
el zâmbea și ochii i se îngustau
două linii oblice îndreptate spre cer.

Pe marginea străzii baba Sica
purta cu greu botoșii mari de pâslă, desagele,
bastonul și anii îngrămădiți sub basma,
ea niciodată nu călca pe asfalt, nu fusese obișnuită,
ea toată viața numai pe marginea drumului
învățase să meargă, privirea fixată înaint,
singurele vorbe pe care le auzise cineva din gura ei
un „Bună ziua” răspicat, dar oarecum absent,
fără să-i pese că o priveau ciudat
sau că acum câțiva puști care umblau să colinde
își dădeau coate și povesteau cum într-o zi
au surprins-o ridicând un covrig uscat de pe jos și
„Vai, Nicușor, să fi văzut cu câtă poftă l-a mâncat!”

Facts of life 2 / To do list

Trebuie să-mi cumpăr întruna chestii colorate,
asta mă face să zâmbesc,
trebuie să butonez cât mai mult telefonul, să navighez,
asta mă face să nu mă mai simt singur
trebuie să-mi vopsesc părul, unghiile și fața,
în felul ăsta sunt mai puțin transparent,
trebuie să te privesc chiorăș, să râd de tine
și să te disprețuiesc
asta mă face să mă cred puternic și cool,

trebuie să fac dragoste zilnic, să alerg măcar 2 kilometri,
asta îmi dă încredere în ideea că totul e infinit
trebuie să privesc știri cu oameni care mor - crime, accidente, sinucideri -
asta mă face să fiu fericit că sunt aici și scriu,
trebuie să întârzi mereu la întâlniri,
în felul ăsta mă mint mai ușor că timpul nu are importanță,
trebuie să miros zilnic câte o floare, să mângâi un câine sau o pisică,
doar așa pot să sper că lumea nu e o chestie de plastic.

Facts of life 3 / Sau cât o fi

Aș putea să-ți scriu poeme pe geamul de la mașină,
pe halba cu bere, seara în centrul vechi,
pe oglinda în care te bărbiești,
să-ți las un vers pe liftul de sticlă
din clădirea aia de corporatiști ciudați,
aș putea să-ți scriu o strofă
în palma stângă în timp ce
dreapta îți butonează frenetic ipad-ul,
aș putea să-ți recit un întreg volum
într-o dimineață ultra-senină de vară
când îți bei cafeaua pe balcon și ascuți Șuie Paparude
concentrat pe lectura ultimelor știri bursiere.
Normal c-aș putea,
dar știi tu prea bine de ce n-am s-o fac.

ADRIAN RĂCARU

Eminescu este acasă

Când a ieșit
la pensie de la istoria limbii, fratele meu mi-a spus
am un tablou cu Eminescu
primit de la studenți și nu am unde să-l pun
în cușca mea de la bloc
te rog să-l duci la DOINA - așa se cheamă cătunul de unde
venim!

Nu vă pot spune cu câtă bucurie în suflet
l-am luat și l-am dus pe Eminescu acasă

trebuie să vă spun că e vorba
de un portret în mărime naturală
a poetului în ținută regală
știți fruntea aceia de cupolă
cerească și privirea care uimește și unește
simbolul caligrafic al infinitului;
pe lângă umărul stâng
vibrează ca o rază
transcrisă vertical
DOINA
unică și zbuciumată hartă
a limbii române
tumultoasă geografie
a nemărginitului dor...

Ei odată ajunși acasă, după cum vă povesteam
l-am așezat pe peretele
de la răsărit acolo unde se pun icoanele

Acum ce să va spun în casa părintească
nu mai e nimeni de multă vreme
așa ca Eminescu
stă singur de veghe
în...
îngândurare.

Dar eu nu cred că a stat cândva mai confortabil!

Dar ce să mai lungim vorba
acum eu când mă duc acasă
măi oameni buni
mă duc la Eminescu

În lumea aceia

Îmi este dor de-o poală de cuvinte
pe care bunica le aduna
din livada basmelor vechi
când zmeii erau la vânătoare...

și nu mai știu cum eram și nici când ...

dar știu negreșit gustul acela
de nuci și mere coapte
și atmosfera îngerilor păzitori
și straniul mister
a datului
în bobi

când bunica era și vrăjitoare și zână

și cu câtă înfrigurare ascultam ce denunțau
grăunțele...

și iernile erau grele
și lupii săreau peste garduri
cu câte-o oaia în spate
și părinții veneau târziu
de la nunți și de la cumetrii
și habar nu aveau
că noi le descurcam toate drumurile
și îi scoteam din toate cumpenele
și îi aduceam sănătoși acasă
și tare mai eram bucuroși
și ne minunam
de unde afla bunica
și
cum de știe tot ce urma
să se întâmple
în lumea aceia

gura sobei

înnoptarea dezghioacă
aducerile aminte
în poala clipei strângătoare

și povestea macină pentru merindele închipuirii
snoave și cimilituri
în șoapta flăcării jucăușe

de aceia adesea
ca să poată visa
poate ați aflat
universul coboară
prin hornuri
și ascultă și el
gura sobei

Și toate celea...

sfântă-i țărâna
doar însământată
spunea tata după arat
și tămăia doar aruncată-n jar
completa mama
când târnosea
plecarea în țarină
și pentru a nu se ponori afurisenii
stropea și grâul cu agheasmă

și
soarele se întorcea în zori
pe drumul rusului
și găsea lumea cu noaptea-n cap
și cu griji părintești
la picioare și pâinea creștea în ogor
copii-n ogrăzi și mulțumirile
la icoane

POEME DE DIMINEAȚĂ**INTERMINABIL TRECUT**

Femei cocoșate
se sărută cu îngeri cărunți
în deșertul ochiului galben
al lunii,

când bărbații lor sunt duși
la războiul cu moartea -
interminabil trecut...

AȘTEPTARE

Degete lungi de noapte
ca pe clape de os
(pe)trec șerpește liniștea.

Drumul plecării / venirii
are un timp,
imprevizibilă ea.

Clepsidra iară și iar întorci -
câtu-i durata
pașilor ei de nisip?...

RĂBDAREA ASCUTE-ȚI

Cucerit-ai mitul de vis,
heraldice zee te proslăvesc
pe undele harpelor...

Ci ea, Penelopa, întru-nlesnirea

roadelor tale lumești,
cu volupta brațelor ei te-nverigă.

Deci, răbdarea ascute-ți
pentru un rece domestic război.

DESPRE DRAGOSTE

Cine o fi pentru dragoste
să se ia cu moartea de piept?

O fi un poet
să-și arunce cărțile-n foc
că a trișat
când a scris despre iubire?

Cine e să îmbrace
nudul nerușinat
ca să-i admire splendoarea?

Nimeni?... Oricine?... Cine?...

DUMITRU BĂLUȚĂ**MI-A ÎNTINS MÂNA**

Mi-a întins mâna
și pe unul din degete
am zărit un căpșor de șarpe,

i-am supt veninul
ca să par mai grozav decât ea.

DEZOLAȚI

A lunecat,
a lunecat nevăzută lebăda albă
pe apa dintre noi.

Dezolați,
urmărim cum și puntea
se năruie.

Nevăzută lebăda albă...

NEÎNȚELESULUI

Lumește, atât te-ai dăruit
neînțelesului
întru-mpplinirea iubirii...

Aievia regretele:
tot mai departe de tine te cauți
precum lupoaica adulmecă
urma puului său de pripas.

Nimic din jocul de malahit –
coasa-și trece buza prin clorofilă.

Ci iartă tu - ție-ți iertarea –
că nu este noimă tăgada
într-un solemn amurg...

UMBRA**I**

În lumină pretutindeni -
n-am cum să o las
și n-o să se rupă -
alături.

Prelungă ca și iedera
(invidia șerpilor)
pe zidul cetății din față-mi.

Toată până
la ușa somnului meu –
nici să o las, nici să se rupă -
pecetluită...

II

Diminețile, ca și cum aș face
o meserie bine-nșușită,

scutur umbra-mi din cărcă
și merg mai departe,
după soare.

Ci ea,
cea mai lipsită de argumente
și totodată certă -
când dinainte,
când dintr-o parte,
când din urmă -
mă duce tot către sine.

INFIMA INSECTĂ

Infima insectă
de milioane de ani
pecetluiește
miezul granitului.

Noi, ai grandoarei,
nimicul
ce ni-i ca și umbra,
cum să îl îmlânzim
vreodată?

GLORIE

Ușor-ușor
precum iedera te-mbrățișează
până sus.

Se-ntâmplă, susul cedează.

E-hei, iarăși voi, genunchi și coate –
socoate: praguri câte,
dări de mâini cu-aceiași
moarte!

Plânsul tău subtil ar putea
să-ncapă
și-n lacrima furnicii,

ci râvna-ți precum iedera...

ȘTEFAN CIOBANU

cineva în picioare

toți purtăm un cuțit în spatele inimii și o țevă lungă pe umăr
scriem în caiete vrute și ne
până se așterne peste noi un cearceaf fără tată
fără umbră
cu o fereastră în loc de hibă

o sută de arlechini împing secundarul
dar noi avem bagaje făcute ghemotoc

ne dorim să întâlnim marea la fiecare colț de pâine
să iasă cineva din crăpăturile vâslelor
să-i simțim mâna leorcă îmbărbătându-ne fruntea

împingându-ne o verighetă pe limbă

iubita mea cu nori în ceafă

iubita mea
pâinea mea cea de toate zilele
m-a vizitat odată când eram copil
a mers lângă mine pe o stradă
zgomotul pașilor ei scutura frunzele
atunci am învățat plăcerea
de a lăsa capul pe spate și a mă uita la coroanele copacilor

câtă liniște în ceafă ce simfonie de o secundă

suntem tot un fel de gândaci
doar că pe noi nu ne ia nimeni în palmă

țin bine minte ziua aceea
ca pe propriu buzunar unde găsesc acum
cheile și un pachet cu gumă de mestecat

de atunci au trecut mulți nori peste girafe
poziția ghemuit este poziția soldatului din mine
poziția frigului și a frunzelor
a amintirilor a dorințelor

naum mă înțelege

tăcut cum era în burta mă-sii
naufragiat cu așchii ieșindu-i prin riduri
îmi privește amintirile cum se joacă prin creier
ca niște copii în parcul de distracții

scoate pe buze balonașe de salivă pline cu stuf
cu găze sau cu străzi de la amsterdam

când vine taxiul și mă duce
spre aceeași munți cu alte pietre
imaginea lui mă urmărește
ca o poză lipită pe oglinzile retrovizoare

ca un glonț ce nu vrea să-mi intre în țeastă

poate va ieși din apă cândva
într-un costum de scafandru
și mă va lovi peste obraz cu un aristotel
pe care să-l folosesc după ce îmi trece durerea
drept vâslă

spațiu velin

când sunt într-o cameră goală
pe care nu știu cum să o umplu
îi pun într-un colț
un pahar cu lapte

apoi
mă așez undeva mai la dreapta
sau mai la stânga
și aștept
fîresc
să încep să levitez

în centru nu pun nimic
de centru are atârnat vecinul
un bec

imense

vor veni caii
pentru fiecare om câte unul
și ne vor împinge din așternuturi
cu marile lor boturi umede
ne vor scoate din case zvârlindu-ne pe scări
ca pe niște suluri de postav

ne vor împinge așa printre blocuri pe străzi
prin orașe vor ajunge cu noi pe câmpii prin păduri
ni se vor lipi de pleoape frunze și crenguțe

pe sub cea mai frumoasă paradă de nori
vor intra în ape și ne vor rostogoli pe fundurile oceanelor
ca pe niște trunchiuri de copaci
caii de lemn ai copilăriei cu boturile mari

imense

azi iar nu scriu nicio poezie

ura! strigă imaginea mea din oglindă
ura! strigă pantofii că astăzi nu îi voi încălța
ura! strigă prietena de pe mess folosind o mie de emoticoane
pe care o să le visez la noapte

ura! aș striga și eu dacă aș fi
într-o cameră de hotel
(la mare sau la munte cui îi pasă)
ascultând ca pe un concert de mozart
muzica tălpilor ei susținându-i trupul gol
pe mocheta aspră

aveam un cimitir al nostru

îți stăteau buzele suspendate
aveai același fior violet în obraji
sau te simțeam doar mai rece
erai toată închisă în umbra tăcută
și lipită de pielea mea plouată
puloverul de lână scârțâia între noi
aveam aceeași încredere oarbă
în cuvintele pe care acum
le aud din ce în ce mai încet
mai înfundat mai sincer

au rămas cărduri întregi de pagini zburate
pe fiecare dintre ele se observă
dunga de cerneală roșie
lăsată pe câte-o aripă
vor observa oamenii într-un târziu
că tăcerea noastră e strigată în foi

noi doi ne-am pus piatra de mormânt
pe același loc de unde plecau cocorii
spre orizontul strâmb
aveai de gând să mă ții de mână
până la finalul iubirii
eu doream doar o unghie prinsă în piele

și de atunci
bântui cimitirul de epave
păstrez la piept puloverul ud și larg
în care s-a prins o frunză
dintr-o toamnă necunoscută
netrăită nemuncită nesărutată
mi-e milă de mine
mă hrănesc cu o șeptime din suflet
inima deja a putrezit
prin deșertul crud
mâncat de ciori și vulturi și paraziți.

astăzi citez din mine
rămân la stadiul de om căzut din purgatoriu
pe nisipul unde ne odihneam picioarele
simt parfumul rar al fostei vieți
m-așez în genunchi
și încep să fluier
cu lâna asta udă pe post de poză.

cine sunt eu să mă opresc?

azi am văzut un om pe moarte,
își călca ultima cravată, ultimii pantaloni
și ultima cămașă,
albă cu pete roșii,
sânge încheșat în scârbă,
prin ochii i se citea teama,
mândria, ura, dorința,
avea o umbrelă neagră,
ploua când a privit spre cer.

număra cheile prinse de verighetă,
săruta ultimul tei,
nu o să îl mai vadă niciodată înflorit,
îi tremurau palmele scortoase
și adâncite în crevaste prin care vâjâia timpul,

RADU ANDREI POPA

ani trecuți ai durerii, ani de sapă și plâns,
ani cu arme și cu flori.

totul s-a făcut alb,
curgeau din el picături de suflet,
moartea nu e o doamnă în negru,
se întindea peste el precum o rochie
în care se avântase ca o tânără ființă,
își târa picioarele pe asfaltul ars,
m-am oprit din drum și l-am privit în ochi,
cerea puțină apă
și iertare.

drum bun, adio lume,
eu fug și plâng,
azi am privit un om cum moare.

în spatele lui Moise

culori,
îmi ridic fruntea însemnată cu o cruce roșie,
din ochi se scurg valuri de la Marea Moartă,
am uitat cum era să fiu biciuit
în soare,
muștele nu îmi mai ling rănile egiptene,
am reușit să fur în noapte
pâine și apă din închisoare,
uneori se auzeau gârziile faraonului
cum violau ideile noastre tăcute.

prin dinți simt boabele de nisip,
bătrânul orb cu un toiag
își poartă păcatele în fața noastră
în spate se aud scâncetele unui nou-născut,
mieii sunt sacrificați pe altare de piele
poate că el va trăi pe lângă merele putrezite ale Edenului,
nu va cunoaște înălțări de piramide în secetă
nu va mușca din lipiile mucegăite,
roase de șobolanii alergați
de pisicile egiptene.

Adara mă privește tăcută,
din palmele ei roase de timp
se citește discursul regal al epocii noastre,
avea cărlionții prăfuiți,
mereu își strângea pânza albă de in
peste buzele cărnoase,
lăsând la vedere ochii albaștri
precum marea spre care ne îndreptăm
pipăind dunele țipând a sânge.

copilul din mine strigă spre omul din față
cuvinte ascunse de vânt prin urechi,
vom muri, vom muri călare pe speranță
și povestea noastră nu va avea sfârșit,
dumnezeu ne-a dat o palmă,
o viață fugară.

privesc în urmă, a apărut o cruce roșie
și fruntea mea se simte
mai puțin creștină
cu fiecare pas înainte.

AGRONOMUL (II)

Pentru cel poreclit Agronomul, lucrurile se prezentau altfel, adică mai complicat. Vremurile la care se refereau comentarii marelui trust de presă trecuseră de mult. Acum avea de înfruntat un prezent vrăjmaș în așteptarea unui viitor incert. Deși trăia cu impresia că plătise destul stând la pușcărie pentru escrocheriile și fraudele din tinerețe, un fel de stigmat îl urma pretutindeni. Altfel nu-și explica piedicile și greutatea întâmpinate oriunde s-ar fi dus și în orice ar fi întreprins. *Ceea ce contează în mod deosebit în lumea noastră... i-a spus unul odată, așa – ca de la obraz, ... este creditul personal, domnule. Concret – ce crezare ai, ce bază se poate pune în dumneata. Știa foarte bine că în spatele acelor vorbe găunoase putea descoperi dușmănia și invidia unora cu nimic mai buni decât el, însă prefera să-și păstreze iscusințele pentru alte ocazii.*

Singurul care îi rămăsese alături și nu-l privea ca pe un ciumat sau ca pe unul tocmai bun de prins la înghesuială era Ion Afrăsinei, caterisitul. ”Cum ar veni - răspopitul,” încercase Agronomul o tălmăcire pe când hălăduiau împreună la pușcărie. ”Prefer termenul consacrat,” i-a zis Ion ca un fel de condiție a viitoarei lor prietenii. N-aveau nimic în comun. Îi unea doar locul unde se aflau. Afrăsinei fusese preot ortodox, băgat la închisoare pentru huliganism și ultragiurea unui ofișer de poliție. Își recunoscuse vina și regreta profund cele săvârșite. Agronomul se considera nevinovat și îi înjura pe toți: procurori, judecători, gardieni. ”Faptele mele se numesc afaceri. De pe urma lor au mâncat pâine zeci de famili, oameni care în afara forșei de muncă nu avau nimic.” Sigur că pungașii, tâlharii și alși netrebniți care îl ascultau, din lipsă de altceva, rânjeau la auzul unor asemenea gogomăanii, ba unii îl și brufțuiau, adică ”Bă, tu ne crezi proști?”

Doar Ion Afrăsinei, caterisitul, îl asculta cu răbdare și interes și poate că asta l-a făcut pe Agronom să zică în sinea lui că Ion era totuși altfel decât ceilalși, cum, firește, și ceilalși se deosebeau între ei, da’ oricum, el era un tip cumsecade și toși se mirau cum de a ajuns în acea situație, de pușcăriaș. Și starea aceea ca un fel de meditație asupra sorții altuia s-a transformat cumva, progresiv, într-un soi de respect care s-a perpetuat și după ce Ion, caterisitul, a devenit salariatul său.

Întâmplător au fost liberați în aceeași zi, de fapt în aceeași seară, întrucât administrația închisorii, deosebit de scrupuloasă, a ținut să verifice în amănunt îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru a pune în libertate doi delincvenți deodată, unul dintre ei cu aptitudini sau, mai pe șleau - apucături violente (aici era vorba de caterisit) și în același timp să respecte programul zilnic de lucru cu pauză de cafea, de fumat, masă de prânz și celelalte.

Se înserase de-a binelea când erau dincolo de porțile teribile, nesiguri că se puteau duce oriunde fără permisiunea

cuiva, într-un cuvânt că erau liberi. ”Ce o să facem acum?” l-a întrebat intempestiv fostul preot. Nu i-a răspuns decât după vreo douăzeci de pași ca și cum ar fi trebuit să se gândească bine la ce urma să rostească, ori i-ar fi fost teamă să nu-l audă careva din cei rămași în spatele porșilor. Iar când a făcut-o, a folosit, ca pe o măsură de siguranță, un ton aproape amuzant: ”Ne ducem acasă! Ce mama mășii!” Era ca o revărsare a unui virtual sentiment de bucurie sau de încântare, cât se putea de provizorie, încât a fost pe punctul de a nu recepta corect răspunsul companionului său cum că în privința lui nu exista decât o singură variantă: nu avea casă.

Deși trăise de când se știa în colectivități precum: orfelinate, internate, cămine studentești, cazărmi și, în fine, penitenciare, Agronomul nu-și identificase vreo înclinație către solidaritate, atașament față de semeni și altele de felul acesta. Și totuși, în acea seară a libertății, când soarele asfințise demult, iar iluminatul urban, conform programului orar, nu se pusese încă în funcțiune, a avut un soi de inspirație sau de înmuiere a unei îndârjiri, până atunci necunoscută. Răsărise luna, suplinind serviciul municipal, când a rostit la fel de intempestiv ca fostul preot: ”Hai la mine!”

Casa cu acareturile, scăpată de urgia confiscărilor și a reparațiilor patrimoniale, întrucât fusese înscrisă pe numele fostei învățătoare de țară - îndrumătoarea și susținătoarea lui (unii pângăreau această idee considerând-o amantă), i-a primit cu o austeritate previzibilă după o atât de îndelungată absență. Praful și pânzele de păianjen se înstăpâniseră asupra mobilierului, perdelelor, covoarelor și ce mai era, încât au fost nevoiți să-și amenajeze fiecare, cât de cât, un loc de odihnă până a doua zi. După ce fostul preot și-a terminat rugăciunea, Agronomul i-a spus că va face din casa aceea ceva ce nu s-a mai văzut cale de șapte județe.

Și s-a ținut de cuvânt. A reluat afacerile exact de unde le întrerupsese când a fost arestat. Cei care îl credeau un capitol încheiat definitiv al concurenței pe piața produselor agricole au fost surprinși, desigur, să-l vadă ridicându-se aidoma luptătorului din filmele americane de doi bani, după formidabile lovituri, victimă anticipată cu certitudine. Dar mai cu seamă s-au considerat stingheriți de persuasiunea unui ins venit parcă din altă lume, cum s-ar zice - din afara a ceea ce credeau a fi teritoriul lor exclusiv, delimitat de o putere încă necontestată până acum, anume banul. O vreme a băjbăit prin cotloanele tenebroase ale subvențiilor de tot felul, ale vânzărilor cu ridicata, exportului și importului acelorași mărfuri, recuperării taxelor după legi anume făurite spre a favoriza fraudă și câte și mai câte. Apoi s-a dedicat cu toată ardoarea creării de firme parazite, operațiunilor de împovărare a preșurilor, rafinamentul suprem al exploatarei omului de către om, astfel încât a fost în măsură să constate, la un moment dat, că avea destui bani pentru a-și permite

să-i întrebe, firește retoric, pe unii dacă îl considerau *de încredere* sau cu oarece *credit*.

După cum i-a spus și Ion Afrăsinei, salariatul lui de încredere și după cum s-a văzut ulterior, acea atitudine a fost o eroare. Imediat s-au declanșat controalele gărzii financiare, iar parchetul anticorupție l-a luat la întrebări cerându-i să explice anumite expresii din convorbirile telefonice cu diverși indivizi mai mult sau mai puțin dubioși, convorbiri interceptate conform autorizațiilor legale. Toate acestea au constituit pentru marele trust de presă ocazia nesperată de a ieși din letargia caracteristică existenței provinciale. Imediat acesta și-a luat angajamentul ferm față de fideliile săi cititori și, în general, față de întreaga comunitate, să demaște șarlataniile individului certat cu legea și morala creștină. Așa s-a ajuns ca Agronomul să

devină inamicul public numărul unu, multiplicând exponențial tirajul publicațiilor marelui trust.

În acest timp, viața pe Terra își urma cursul neabătut: zile, săptămâni, luni, ani treceau netulburat. Venise Crăciunul și colindătorii împânziseră satul. Agronomul, în pridvorul casei, îi asculta și le împărșea daruri. Îi petrecea până la poartă și le făcea semne cu mâna de bun rămas. Abia observă o făptură plâpândă, înfășurată într-un cojoc din alte timpuri, răsărită ca din pământ, cerându-i un leu pentru colindul ce urma să i-l cânte. I-a întins un ban, cu mulțumiri și urări de sănătate, spunându-i că nu mai era cazul să se ostenească,

întrucât ascultase destule cântece până atunci. Însă făptura cu ochii negri ca tărâmul infernului a insistat laudându-se că un colind ca al ei nu auzise niciodată. Atunci a privit-o cu luare-aminte și a văzut că era țigancă. Să fi fost omul lui, Afrăsinei, prin preajmă, cu siguranță că l-ar fi avertizat să aibă grijă, să fie atent, să nu-și dea în petec. Însă Afrăsinei era plecat și Agronomul a pofțit piranda în casă. Trei zile și trei nopți au petrecut în neștire. El i-a demonstrat talentele lui culinare, ea i-a arătat câte ceva din arta vestimentară țigănească, la urmă parcă se cunoșteau de când lumea. A amuzat-o cu aventurile lui de la închisoare și a vrut să știe dacă era măritată. Fusese, nu mai era. La despărțire a încărcat-o de daruri mărunte și a vrut să-i spună ceea ce tot timpul a avut în gând, dar a tot amânat îndrugându-i doar fleacuri. O dezolare adâncă amenința să-l încolțească din toate părțile și parcă ghicind tâlcul acelei ipostaze, ea l-a încurajat cu un zâmbet cum nu mai văzuse până atunci și i-a zis că norocul îi ajută numai pe cei îndrăzneți.

Când s-a întors Afrăsinei i-a povestit pe nerăsuflăte și în amănunt întâmplarea. ”Ai întrebat-o cum o chiamă și din ce neam e? Pentru că țiganii sunt de mai multe feluri.” N-o întrebase. Nici nu-l interesa. ”Ba o să te intereseze când te vor căuta părinții, frații și mai știi eu cine și nu cu intenții dintre cele mai bune.”

Nu l-au căutat cei la care se aștepta Ion Afrăsinei ci oamenii marelui trust de presă. Descoperiseră alte hibe prin afacerile lui și se interesau pentru informarea corectă a publicului cititor. Domnul Tibi își dirija cu maximă competență oamenii și în special pe cel față de care simțea un fel de înclinație irepresibilă de a-l apostrofa. Toți aduceau știri senzaționale și erau convingeți că de data asta Agronomul era terminat. Ultima știre a adus-o chiar apostroful și provenea, firește, de la un om de încredere, aflat în interiorul problemelor. Ea suna cam așa: ”Agronomul și-a pus ordine în hârtii și a lăsat afacerile în seama fostului popă. A vrut să dispară ca măgarul în ceață, dar o indigestie păcătoasă l-a silit să se ducă la dispensarul comunal. A fost văzut stând la rând la cabinetul medicului, însă nimeni nu știe ce a urmat după aceea.”

Și nici nu aveau cum, pentru că, intrând în cabinet, moleșit de suferință, numai el și nimeni altcineva, a văzut că doctorița purta pe sub halat fuste lungi, crețe, țigănești. A ridicat privirea și a întâlnit ochii ca o întunecare de nepătruns. ”Am probleme, doamna doctor,” i-a zis și zâmbetul ei înflorit dintr-o dată i-a stins orice amărăciune. ”Ai uitat?” l-a dojenit ea. ”Îndrăznește și norocul te va ajuta.”

Publicațiile marelui trust au comentat cazul în destule ediții, însă despre Agronom și doctoriță nu s-a aflat nimic. Ion Afrăsinei, caterisitul, ca să folosim termenul consacrat, conducea afacerile ireproșabil, lucru de mirare în privința unui răsopit pentru huliganism și ultraj contra autorității.

(Sfârșit)

Insomnia

SIMONA TOMA

Pentru a putea închiria apartamentul, a trebuit să spunem proprietarei că suntem căsătoriți. Aceasta era condiția pe care trebuia să o îndeplinim. Singurul lucru care deranja ar fi fost că împărțeam o cameră, un fel de living, cu o familie care locuia la etaj. Nu exista o altă intrare separată. Am spus în sinea noastră că nu este chiar așa de supărător, mai ales că proprietara, Doamna Stela, ne-a spus că locatarii de la etaj locuiesc acolo de trei ani și nu au creat probleme niciodată. A mai accentuat lejer, prin tonul vocii, că și chiria o plăteau la dată fixă și în toți acești ani nu au întârziat nici măcar o dată. Doamna Stela era văduvă și se ocupa cu închirierea casei de prin anii 90, când răposatul său soț o primise moștenire de pe urma unui unchi, pe care ea îl îngrijea până la ultima suflare. Chiriașii din tot acest timp proveneau din familii bune și erau doctori, profesori universitari, unii chiar deputați. Și curtea îngustă o împărțeam cu alte familii. Spre deosebire de cuplul de la etaj, două familii din curte aveau și copii. În schimb, apartamentele a câte o cameră erau închiriate de studenți. Doamna Stela le spunea „artiștii” pentru că erau din aceia care fumează mult și beau cafea câtă apă curge pe Dâmbovița într-o zi. Ne bucuram că am găsit în sfârșit ceva acceptabil după lungi căutări. Aveam două camere și dacă o punem în calcul și pe cea comună, erau în total trei camere spațioase cu podeaua de lemn solid și foarte înalte. Geamurile erau mari ceea ce făcea întregul spațiu să plutească într-o caldă lumină liniștitoare. Mobila, care nu era foarte stricată, o puteam folosi și era strictul necesar. Pe ici pe colo mai trebuia să vopsim, să reparăm sau să văruim. În imaginația mea totul prindea contur de „acasă” încă din prima zi. M-am uitat pe furiș la Mircea să prind măcar o umbră de îndoială sau măcar o expresie să mă facă să-mi iau gândul că am putea locui acolo. Avea aceeași stare ca și mine. Nu trebuia să ne exprimăm în prezența proprietarei. Aceasta era regula pe care o inventase Mircea înainte de a porni în căutarea unui apartament. Spunea că astfel este mai ușor la negocierea chiriei.

După un ceas în care Doamna Stela ne-a înșirat toate avantajele apartamentului, ne-am scuzat că mai aveam programate două apartamente pe care trebuie să le vedem și nu ar fi frumos din partea noastră să nu ajungem la timp sau să anulăm întâlnirile. Fața proprietarei s-a luminat ceea ce însemna că o cucerisem. Cele două apartamente care trebuiau văzute nu existau, dar făceau parte din negocieri. Era a doua regulă. Înainte să plecăm am spus că o vom suna să-i comunicăm ce am hotărât.

Au urmat câteva ore apăsătoare petrecute într-o cafenea. Aveam o frică pe care nu i-o împărtășisem lui Mircea. Îmi era teamă ca nu cumva în urmă să fi apărut altcineva care să închirieze înaintea noastră apartamentul Doamnei Stela. Am mai vizitat o expoziție de fotografie, după care am telefonat. Nu se închiriasse. Am mers pentru a doua oară în apartament pentru chei și plățirea chiriei.

A doua zi ne-am mutat. Seara, foarte târziu când luam cina, au apărut și vecinii care locuiau la etaj. Formau o pereche tânără la cam treizeci și ceva de ani și se numeau Coandă. Ea era o femeie foarte elegantă și era actriță. El era arhitect. Aveau un program încărcat peste zi. De aceea veneau la ore foarte târzii acasă. Uneori soțul își petrecea nopți întregi la birou când era prins în vreun proiect important. După ce am băut împreună un ceai și se pregăteau să plece, le-am spus că nu ne deranjează venirea lor târzie acasă. Nu era un act de complezență pentru că o zi obișnuită pentru noi se sfârșea spre dimineață.

Ne-a luat ceva timp să despachetăm și să aranjăm toate lucrurile aduse în noua noastră casă. Locuiam de o săptămână și începusem să ne deprindem cu spațiul, cu robinetele care se închideau numai dacă le roteai într-un anumit fel, cu patul, cu vecinii. De altfel, adaptarea mea era mai greoaie. Pentru mine nu era numai o casă nouă ci și un oraș nou în care trebuia să locuiesc. Ieșirea la cumpărături era o expediție căruia trebuia să-i fac față. Recunoașterea drumului spre casă era făcută după repere întâlnite în drum. O tonetă de ziare, o bătrână care cerșește în același loc, un copac, toate începeau să capete un aer familiar.

„Artiștii”, după cum îi numea proprietara, erau un student la arte, unul la filosofie iar ea, pentru că era și o fată printre ei, era studentă la sociologie. Erau simpatici artiștii ăștia, îmi aduceau aminte de prietenii din studenție. Pentru Mircea toți vecinii erau caractere, niște personaje în carne și oase. Gândeam că poate asta îi va folosi la ceea ce lucra în prezent. Mă amuza cum o stupidă întâmplare de peste zi o păstra pentru un subiect de la care să pornească un film. Îmi închipuiam de multe ori, când insista cu privirea asupra mea, că o simplă rotire a gleznei mele sau piciorul meu gol în mișcare se transformă în mintea lui ca o mașinărie în cadre, planuri, etc. Când se întâmpla să fie de față la întâlnirea a două persoane, încerca să descifreze sentimentele dintre ei pornind de la gesturile și privirile lor. Hm! Cum s-a întâmplat într-o dimineață, când mâncam, să-mi spună că el crede că Livia îl place pe studentul de la arte. L-am întrebat cine este Livia și de unde o cunoaște. După un râs cu hohote sănătoase, mi-a spus că locuiesc împreună cu niște oameni în casă și nici măcar nu le cunosc numele mic. Livia era Livia Coandă. Nu l-am mai întrebat de numele mic al D-lui Coandă pentru că demonul geloziei a început să mă înțepe și să-mi pună sângele în mișcare. Când și cum D-na Coandă a devenit Livia? Mi-am propus să fiu mai atentă la gesturi și priviri. Mai ales că soțul Lिवiei era din ce în ce mai ocupat și nu prea mai dormea pe acasă. „Trebuie să lucreze la un proiect mare.”

Este aproape ora unu și ne uităm la un film. Am tresărit la zgomotul unui geam spart. S-au auzit țipete, urlete și o ceartă care a durat cam un sfert de oră. Ne-am apropiat de geam crezând că o să ne dăm seama cam ce se petrece în curte. Amândoi eram nedumeriți. Inima îmi era cât un purice

când s-a deschis ușa de la intrare. A intrat Livia în superba ei rochie albă. Părul îi era ciufulit și din genunchii ei curgea sânge. Soțul ei o ținea strâns de unul dintre brațe. Ne-am uitat tăcuți unii la alții. Fără să spună nimic, D-I Coandă a urcat scările trăgând-o după el pe Livia care șchiopăta. Unul dintre pantofii ei avea tocul rupt. Mircea a ridicat din umeri și am continuat să ne uităm la film. Tresar încă o dată la auzul soneriei. Crezând că este urmarea celor întâmplare și pentru că nu aveam nici un amestec, n-am deschis. Soneria suna cu insistență. Mircea a mers să deschidă. Era Alex, studentul la filosofie. Ne-a anunțat că s-a spart o conductă de apă și trebuie să ieșim în stradă cu măhuri pentru a nu lăsa apa să ne intre în case. Am spus că merg doar eu și chiar dacă era o noapte de pierdut aveam de unde să o recuperez. Cumplită noapte!

Am ieșit în stradă. Se formaseră deja două șiruri de oameni de o parte și de alta a străzii. Împingeau apa cu măturile într-un singur sens de parcă strada ar fi fost o canoașă. M-am așezat între Alex și Mirela (studenta la sociologie) încercând să prind ritmul vâslirii. Situația mi s-a părut haioasă și activitatea fizică îmi pompa adrenalină în sânge. Am întrebat de prietenul lor de la arte. Mirela mi-a spus că a cam îmbulinat-o în seara asta pentru că relația lui cu Livia a fost descoperită. Am zâmbit că măcar una dintre intuițiile lui Mircea era probată.

Nici nu știu cât trecuse vremea când a venit echipa de intervenție. Am mai măturat apa o vreme după care debitul ei a început să fie din ce în ce mai slab. La un moment dat nu mai aveam ce mătura și toți au început să intre în casele lor. Somnul îmi zburase. Am savurat câte o țigară în liniște. Alex a venit cu ideea să mergem într-un bar. Mirela a ales să intre în casă. Cum timpul se lățise așa de mult încât parcă nici nu mai exista, am ales să merg cu Alex. Măturile au fost abandonate în curte și eram gata.

Strada mirosea a mîl și de data aceasta băltea într-o liniște ademenitoare. Cotind la dreapta, am găsit aceeași liniște. Numai zgomotul făcut de pantofii noștri păstra ritmul vieții unui oraș. Era una din nopțile acelea în care spui „...ce noapte frumoasă este!” și te uiți spre cer. Apoi, cauți Carul și-l găsești la locul lui. Descopeream casele, curțile cu un alt farmec - de noapte. Am mai mers până când am remarcat că eram destul de departe. După spusele lui Alex mai aveam puțin până să ajungem. Într-o intersecție ne-am întâlnit cu lălăielile unui bărbat beat. Se bălăngănea cu un radio în brațe. Se mai oprea imprecis sau fluiera atunci când prindea câte un post. Cum toate cele din jur aveau o singură culoare, această apariție venea cu un ton mai deschis. Mi-a trecut prin minte că era chiar fericit cu radio-ul lui în brațe.

Am ajuns pe o străduță îngustă cu niște case înalte și vechi. Se cheamă Strada Oglinzilor. Fațadele caselor din stânga erau identice cu ale celor din dreapta. Nu exista nici măcar o abatere de la regulă, nici o logie în plus sau vreo cornișă în minus. Noi, plimbându-ne pe această stradă, eram imperfecțiunea. Aici trebuia să ajungem! Am intrat într-una din case. În curtea sa interioară a urmat urcarea a două etaje pe o scară în spirală, intrarea pe două uși vopsite în negru și am ajuns. La intrare am citit numele barului- Insomnia. N-am

apucat să-i spun lui Alex că mai există o „Insomnie”, pentru că dispăruse. Ar fi fost ușor de găsit deoarece barul era cam gol, dar am ales să mă așez la o masă așteptând întoarcerea lui.

- Bună dimineața! Ce dori...

Era Livia. Găsirea ei aici mi-a gătit orice cuvânt pe care aș fi vrut să-l scot. Mai presus de toate dădea senzația că nu m-ar fi cunoscut. N-am găsit nici măcar o reacție sau măcar un gest complice care să o trădeze. Rochia aceea penibilă și de prost gust, costumul de chelneriță trebuie să fi fost cauza. Am hotărât să-i fac jocul, dacă ar fi fost un joc la mijloc.

- O cafea, vă rog.

- De care? Avem la filtru, ness, la ibric, espresso...

- La ibric!

- Să fie mare sau mică?

- Mică.

- Zahăr, frișcă, lapte?

- Cu lapte și fără zahăr.

- Deci, avem așa... o cafea mică, la ibric, cu lapte și fără zahăr. Mulțumesc!

Fără să mai spună un alt cuvânt, a plecat așa cum a venit. Atitudinea ei mă enerva chiar dacă în sine era amuzantă. Abia îl așteptam pe Alex să vină să-i spun despre Livia și să-i reproșez că nu mi-a dezvăluit că lucrează acolo. Oricum, seriozitatea cu care își nota în carnețel dorințele mele mă cam pune în dilemă. Cunoscând-o ca actriță, se comporta ca o actriță. Mimica feței ei era expresivă, gesturile largi și ample ale mânilor exprimau stări și râsul ei... râsul îi era câte o dată sacadat, alteori îi țâșnea rotund ca un cântec de pasăre. Pe când acum, se comportase ca o chelneriță sadea. Și, pentru a nu ajunge la o concluzie infamă, mintea mea decretă „in extremis” că poate are de jucat rolul vieții ei și trebuie să intre în pielea unui personaj. Sau, poate, mă înșel și sunt departe de a ști măcar ce se întâmplă. Totuși, de ce s-a prefăcut că nu mă cunoaște? Cred că asta era ceea ce mă deranja cel mai mult.

Masa la care luasem loc era chiar lângă un mic ring de dans înălțat ca un pedestal. Apariția unor lumânări aprinse pe el, m-a făcut să cred că se va petrece ceva acolo. Nu m-am înșelat. Pe o melodie franțuzească, două dansatoare au alunecat cu capul în jos pe niște bare argintii. Urcate pe niște tocure gigantice încercau niște plie-uri erotice cam nereușite. De ce mă aflu aici? Unde este Alex? A făcut o glumă, nu? Un sentiment penibil m-a stăpânit și mișcările caricaturizate care se desfășurau pe ring mă făceau să cred că nu sunt tocmai într-un loc potrivit. La un moment dat cele două s-au încolăcit precum doi șerpi care-și așteaptă prada. Era o imagine interesantă a două ființe cuprinse într-un zbucium. Arunc o privire în jur să prind ceva reacții ale celor prezenți și eventual să-l găsesc pe Alex. Vreau să ajung acasă! Singura soluție era să merg singură. Nu eram sigură că am să găsesc drumul înapoi și gândul acesta mă speria.

Livia se îndreaptă spre mine.

-Te-ai rătăcit, așa-i?

- Vreau să ajung acasă! Dacă ai putea să-mi spui pe unde aș putea...

- Mereu se întâmplă. Nu ești prima femeie care se rătăcește. Și, mai ales, nu ar trebui să-ți fie frică.

- Vreau numai să ajung acasă și să dorm.

- Știu o scurtătură prin spatele barului. E cam greu de mers pe acolo. Așa este prima dată. Și în plus, merg cu tine o parte din drum că trebuie să aduc niște gheață pentru bar. Hai!

Am traversat barul pentru a ajunge la o ușă. Am ieșit împreună cu câteva colege de-ale Liviei. Dând senzația în continuare că nu mă cunoaște, îmi era teamă să-i spun pe nume. Nu știam ce era la mijloc. Ajungând afară, am avut surpriza să văd că drumul scurt, pe care trebuia să mergem, era o râpă plină cu statui albe de marmură. Și pentru că nu era destul loc să mergem printre ele, trebuia să ne cățărăm pe deasupra lor. Interesant loc! Părea a fi un cimitir al statuiilor. Colegele Liviei erau foarte vesele și păreau să se distreze pe seama mea. Livia m-a prins de mână.

- Ești gata? Trage aer în piept că va trebui să ții pasul. Noi suntem obișnuite cu mersul pe deasupra. Drumul acesta pe cât pare de dificil este distractiv. Dacă e nevoie ne vom opri să te așteptăm, dar numai o singură dată.

Ele au ajuns foarte repede deasupra, eu am mai rămas în urmă căutând o modalitate de a mă prinde. Am găsit-o pe Venus a lui Botticelli cu capul în jos iar scoica ei stătea precum o pălărie. Mai încolo, o balerină a lui Degas stătea în arabesc. Nu eram decisă pe care dintre acestea să urc și care este mai ușor de escaladat. Ciudată reprezentare a picturilor în marmură, ciudat și drumul ăsta! Dar nu mai era timp de reflecție și eu eram abia jos. M-am prins de Venus și am reușit să mă urc. E drept că nu mi-aș fi închipuit că marmura se poate sfărâma așa de ușor. Am alunecat și m-am agățat de marginea scoicii care se ciobea. Mă uitam cu mirare la ceea ce îmi rămăsese în mână. Marmura avea consistență de gips și asta însemna că drumul va fi și mai anevoios decât mi-l închipuisem. Desprinzându-mă am căzut pe *Dimineața* sau *Noaptea* lui Michelangelo- nu mi-am putut da seama prea bine pentru că a urmat o alunecare rapidă de tobogan. Viteza m-a ridicat și am putut prinde mâna lui Adam din *Geneza*. Eram cuprinsă de frică pentru că mișcările pe care trebuia să le fac nu erau controlate numai de mine. Agățată ca de o liană nu prea vedeam care ar putea fi următorul pas spre înaintare. Am hotărât să mă odihnesc. Deasupra mea apare capul uneia dintre colegele Liviei.

-Ai obosit! Oricum, dacă te gândești să te întorci, îți pot spune că ușa barului nu se deschide decât într-un singur sens. Bine că ai ajuns aici. De acum încolo este foarte simplu. Dă-mi mâna să te ajut!

Eram bucuroasă că am reușit să le ajung din urmă. Toate stăteau cuibărite pe câte o statuie. Mă așteptau. Auzind un zgomot, m-am uitat în jos, pe pământ. Era un țigănuș care încerca din răpuzeri să rupă mâna unuia din îngerii lui Rafael. Nu puteam să las să se întâmple o asemenea barbarie!

-Ce faci? De ce strici?

-Ce stric?, mă întrebă cu ochii pe jumătate închiși și țintiți în sus spre mine.

-Nu rupe aia! O să strici tot...

(continuarea la pagina 28)

OCOLUL PĂMÂNTULUI ÎN 80 SCHIȚE UMORISTICE

Herman de Coninck (Belgia)

Cu cortul la mare

Pe la zece sunt treaz, deși n-o arăt, nu de dragul altora, care sunt și ei trezi, ci numai de dragul meu.

Pe la unsprezece stăm cu toții la orizontală și ne gândim că ar fi trebuit să trecem la treabă acum două ore, dar ce mai contează. Bodogănim un pic pe seama nemților, nu a celor din 1939-1945, ci a vecinilor noștri, care au venit în camping nu cu tunurile, ci cu tranzistoarele. Niște indivizi care nu mai cred în miracole decât dacă sunt economice. Muzica lor arată multe lucruri despre psihologia lor: adică nu au nici un fel de psihologie, au numai muzică. Cu care ne trezesc pe noi.

Din fericire, când ești treaz te așteaptă plaja.

Plaja – o infinitate de fire de nisip, la fel de numeroase ca necazurile noastre flamande.

Femeile stau întinse ici și acolo - tare-aș vrea să fiu plajă! - dăruindu-se soarelui ca unui bărbat care debordează de energie.

Femei planturoase, care te fac să gândești în metri cubi, alături de femei zvelte, subțiri precum cârnăciorii sau sârma de oțel. Vorbesc în franceză. Fiindcă așa trebuie să vorbească: în franceză pe plajă, în engleză sub duș și în flamandă pe bicicletă.

Uite-o și pe Rina Pia, într-un costum de baie din două piese. „Într-un” e cam mult spus. Costumul de baie își dă toată silința dar Rina nu poate fi ținută în ceva. Are nasul ars de soare - ar trebui, totuși, să poarte un costum din trei piese. Dar tace, fapt ce îi accentuează și mai mult farmecul.

Așa ne ducem noi viața aici: cutreierăm plaja, înotăm, dormim, cutreierăm plaja, înotăm. Solicitarea este aproape în exclusivitate de ordin fizic, singura noastră activitate intelectuală fiind atunci când constatăm că trupul e ceva nemaipomenit. Dacă regele ar trece vreodată pe aici, fiindcă el știe ce înseamnă să pleci în vacanță, cu siguranță ar exclama: „Ehei, dacă n-aș fi rege, aș vrea să fiu Herman de Coninck!”. Iar eu aș replica, urmând exemplul lui Diogene: „Că bine ziceți, Maiestate, dacă n-aș fi Herman de Coninck, aș vrea să fiu Herman de Coninck!”

Traducere de PETRU IAMANDI

Ecou

DE DANA POTORAC NU POȚI SCĂPA!

Cine știe că poeta Dana Potorac este și realizator de **radio și** televiziune, poate fi tentat să considere că proaspăta sa carte - *De tine nu poți scăpa - Dana Potorac în dialog cu Nicolae Săftoiu*, apărută la Editura HOMER din Galați - ar fi un interviu mai amplu cu o personalitate a culturii române contemporane - Nicolae Săftoiu, unul dintre remarcabilii maeștri din zona artelor plastice.

Lucrurile stau, însă, cam așa: textul cărții debutează, ce-i drept, cu o șarjă de întrebări scurte, clare, punctuale care sunt urmate de răspunsuri la fel de punctuale într-un admirabil crescendo al apetitului narativ, ceea ce ar sugera o probă de suficiență a interviului, de profesionalitate a interlocutorilor.

Dacă lucrurile ar continua astfel, cititorul mai puțin avizat, mai puțin cunoscător de Dana Potorac ar putea să frunzărească doar, sau chiar să abandoneze cartea.

Iată, însă, ce se întâmplă: acel crescendo al intensității narative a răspunsurilor este provocat atât de o anume strategie a succesiunii întrebărilor, cât și de un soi de dozaj al încărcăturii acestora - și aici, Dana Potorac își dezvăluie discret atât experiența de **(reporter) moderator**, cât și firea ei poetică. Căci, dacă, la început - cum am mai spus - întrebările sunt scurte, clare, punctuale, incisive și nu lasă, parcă, loc de întors interlocutorului, pe măsură ce textul se dezvoltă, ele devin aproape insesizabile, incitante, insinuante, provocatoare; altfel spus: cheamă cititorul la lectură, dar și trezește, parcă, interlocutorul, îl săcăie, îl scoate din discreție, din modestie, din uitate, sugerându-i dizertația, forțându-i destăinuirea, epicitatea, memoria, sinceritatea, cu acel soi de ghidușenie caldă, provocatoare, de sugubețenie stimulative, încurajatoare, relaxantă care amintește de stilul Eugeniei Vodă. Apar, astfel, frecvente pasaje în care întrebarea este mai amplă decât răspunsul, în care întrebarea devine replică iar răspunsul devine replica replicii... Și, iată, dialogul! Acel *dialog* anunțat în titlatura cărții și care ne demonstrează că Dana Potorac și-a structurat cartea după o idee, după un criteriu proiectat cu atenție și în virtutea talentului său literar, desigur. De aici și forța cărții, valoarea sa literară - căci răspunsurile/ replicile maestrului, dincolo de autenticitatea remarcabilă (sunt spontane și au o oralitate debordantă), trădează și talentul de bun povestitor al lui Nicolae Săftoiu. Replicile devin *mici povestiri* despre copilărie, părinți, profesori, amici și inamici, comunismul cu toate ale lui, revoluția etc., devin *microeseuri* despre artă, religie, existență, Dumnezeu sau *microscenete* - acolo unde verva și forța unor dialoguri dau spectaculozitate textului. Și peste toate plutește un parfum de esență poetică. Nostalgia copilăriei, a anilor de școală, dragostea de viață sub toate formele ei, pacea domestică printre cei dragi, apropiați, printre flori și animale, iubirea și respectul față de ființa apropiată, față de prieteni, dulcele (dar și înverșunatele) clipe de filozofare, de căutare, revolta și visarea, distracția și relașul - iată câteva punctații care poetizează textul și cu care Dana Potorac jalonează personalitatea de om și de artist a lui Nicolae Săftoiu, acesta conturându-se astfel într-un adevărat personaj principal al cărții în jurul căruia gravitează o diversitate de alte personaje: buni și răi, proști și înțelepți, frumoși și urâți - o întreagă lume, o întreagă viață, purtând amprenta *harului* lui Nicolae Săftoiu sau a *răsăfului Duhului Sfânt*, cum spune poetul Mihail Gălățanu în prefața cărții.

„Un spirit viu, treaz, care nu-și permite să ațipească sau nu i se permite să ațipească”, așa cum conchide autoarea cărții.

O personalitate căreia îi stă bine în postura de personaj principal al unei cărți ce poartă amprenta literară a poetei Dana Potorac - aș mai completa eu.

Ar mai trebui spus că lucrarea se condimentează bine prin plasarea potrivită a acelor pasaje din jurnalul maestrului, a unor fotografii reprezentative din creațiile artistului și a referințelor critice din finalul cărții care certifică, parcă, opțiunea și efortul Danei Potorac de a o scrie.

Într-o zi de Săptămână vineri, pe seară, imediat după scoaterea cărții din tipografie, autoarea mi-a pus cartea în brațe, anunțându-mă că a doua zi trebuie să spun câteva cuvinte. N-am putut scăpa. Am participat la lansarea cărții de la Palatul Navigației, care s-a dovedit un eveniment cultural inedit. Festivitatea a fost încadrată de o sumedenie de tablouri ale lui Nicolae Săftoiu expuse sub titulatura **Oameni, bestii, animale** și s-a bucurat de o participare cum rar se mai întâlnește pe la noi.

Programul Cenei literare GO! (The Godfathers of Oblio)

Vor lectura după următorul calendar:

În zilele de 11 și 25 iunie vor fi invitați să lectureze Ana Maria Cheșcu, Marina Stan, Leonard Matei, Marius Grama și Octavian Miculescu, urmând să confirme participarea.

Marfa

Nicolae Bacalbașa

Cadavrul este forma contrasă a unei expresii latine care sună cam așa: *carne data ad verum*.

Ca că nu ajungă la viermi, romanii își cremau, își ardeau morții. A da la viermi e ca și cum ai da de pomană.

Cadavrul însă, în ciuda numelui său, poate fi o marfă. Nu poți face medicină fără să diseci morții.

Orice nevoie își creează facilitățile.

Cunoaștem doar unele dintre ele.

Edinburgh, celebru oraș scoțian, este și un centru de învățământ medical faimos din Evul Mediu.

În 1650, la Edinburgh, a apărut primul profesor de anatomie din Anglia. La un moment dat, în secolul al XIX-lea, în oraș funcționau patru școli de medicină. Studenții erau sângele economic al orașului. Edinburgh trăia din studenți.

Îndeletnicirea aceasta avea însă o servitute.

Edinburgh-ul avea nevoie de 520 de cadavre pe an, zece cadavre pe săptămână.

Cum făceau rost de ele?

Unii aduceau cadavre din Irlanda, conservate în whisky.

Alții, așa ziși *reanimatori*, furau cadavre pe care le exhumau.

Doi dintre procuratori au devenit celebri pentru că nu au avut noroc.

Noroc în general aveai, căci respectând interesele comerciale și economice ale orașului, toți își limitau curiozitatea și își țineau gura.

Doi irlandezi, Burke și Hare, goniți de marea criză din 1826, ajung în Scoția.

În Scoția s-au cunoscut și s-au asociat în vânzarea de cadavre procurate în viu.

Întâi au vândut un chiriaș (se ocupau de închirieri, subînchirieri – mai exact era vorba de săraci) mort.

Apoi, având un chiriaș îmbolnăvit de o molimă, îlucid de frică să nu le compromită afacerea locativă. Îl vând și pe asta. Pofta vine mâncând.

Încep să-și ucidă victimele. Procură 16 cadavre în 2 luni înainte de a fi prinși. Tehnica este simplă. Își îmbată victimele și le sufocă lucrând în doi. Trebuie să le dezbrace și să le taie părul.

Comanditarul, anatomistul Dr. Fox, nu cumpără decât morți livrați în pielea goală și cu părul tăiat.

Dacă au semne particulare de ele se ocupă Dr. Fox.

Doar nu degeaba *fox* în engleză înseamnă vulpe.

Unui individ cu semne particulare Fox i-a tăiat picioarele diforme și fața.

Fox nu este pretențios, cumpără și adulți și copii. Este un individ ce își cultivă imaginea. Părul îl poartă ondulat, are haine violete brodate, poartă bijuterii somptuoase.

Deși nu are titlu universitar, are 500 de studenți. Când cuplul celor doi asasini este arestat, Fox, deși evident complice, nu este deranjat.

De altfel, va fi executat doar William Burke, Hare căpătând imunitate prin furnizarea de date acuzării.

Burke este executat public în 1829 cu mare pompă, i se ia masca mortuară iar din pielea sa se fac diferite obiecte.

Va fi și el disecat public.

Cuplul Burke și Hare va renaște în România, în secolul al XX-lea, sub forma cuplului Gheorghe Gheorghiu Dej și Alexandru Drăghici.

Gh. Gheorghiu Dejera prim secretarul, mai exact secretarul Partidului Comunist Român.

Alexandru Drăghici era vicepreședintele Consiliului de Miniștri ai Republicii Populare Române și șeful poliției politice, Securitatea.

Iată ce scrie despre acest cuplu și

cadavrele - marfă Dr. Șerban Milcoveanu, excepțională personalitate a vieții publice românești, în memoriile sale:

„În anul 1948, în Orientul Mijlociu a fost fondat Statul Israel, cu trei Facultăți de Medicină. Religia mozaică interzice necropsiile pe conaționali și conflictul acut cu arabii palestinieni a făcut imposibilă găsirea de cadavre pentru orele de disecție anatomică a studenților de la medicină.

Ca atare, statul Israel a făcut comandă de cadavre tinere către alte țări. Condiția era simplă: cadavrele să fie în bună condiție fizică și bine conservate.

Dej - Drăghici prind din zbor ocazia și încheie un contract bine plătit în dolari pentru 400 de cadavre pentru disecție.

S-a hotărât ca sursa să fie tinerii deținuți politici care își ispășiseră pedeapsa și urmau să iasă din închisoare.

Cu coordonarea acestei operații a fost însărcinat un fel de doctor politruk, Marcel Saragea, ministrul Cadrelor din Ministerul Sănătății”.

Data aleasă a fost noaptea de 12 spre 13 ianuarie 1956, aniversare a morții pe frontul din Spania, în timpul războiului civil de acolo, a celor doi naționaliști români Moța și Marin.

S-a hotărât (Marcel Șaragea sau alții, până azi batista este bine pusă pe țambalul istoriei României) ca victimele să fie legionari.

„În timpul nopții de 12 spre 13 ianuarie, pe străzile Bucureștiului veniseră niște camioane cu deținuți politici, toți cu mâinile legate la spate. Din camionetă au coborât 2-3 ofițeri de securitate, care au împușcat în ceafă câteva victime, le-au dezlegat mâinile, au depus cadavrele pe trotuar apoi au spat vitrina magazinului și au plecat mai departe cu celelalte victime - totul în tăcere absolută și fabricând impresia generală că sunt niște infractori de drept comun care au fost surprinși în flagrant în timp ce încercau să-și însușească alimente din magazin”.

Fenomene asemănătoare au avut loc în toate orașele mari ale României. Au început să dea alarma posturile occidentale de radio și în toial scandalului a intervenit șeful comunist al U.R.S.S., Nichita Hrușciiov.”

Din cei 400 contractați au scăpat cu viață 50 de oameni.

Între ei și Dr. Șerban Milcoveanu, dușman personal al lui Șaragea, căci refuzase să devină turnător al poliției politice.

*

Când nu s-au livrat cadavre s-au livrat organe.

China prelevează pentru transplante organele celor executați public pe stadioane în fața mulțimilor (după ce

familia achită costul glontelui ce va pătrunde în ceafă) pe care le livrează contra cost (banii nu mai ajung la familii).

Există însă date că membrii unei secte, Qui Falong, ca altfel pașnice și utilizând exerciții fizice de întărire corporală și spirituală, folosesc ca rezervoare vii de organe așteptând în detenție solicitările de marfă.

China este mare, puternică, bogată și toți își țin în draci gura.

Drepturile omului reprezintă o invenție aplicată celor fără de putere și săraci și adresată naivilor.

Din trupul Serbiei s-a rupt leagănul istoric al nației, ținutul Kosovo, cu foarte mulți albanezi musulmani, cetățeni ai Iugoslaviei care și-au făcut un ministat cu arma în mână și cu sprijinul Occidentului.

Este drept că fiind frumos au oferit un secol Statelor Unite exploatarea unei imense baze militare, cu un personal cam cât Tecuciul nostru. Ca și dreptul de a exploata minerale rare din sol.

Carla del Ponte, procurorul care a inculpat pe conducătorii Serbiei ce își apărau țara, în procese internaționale din Haga a glăsuț, după ce s-a pensionat, că prizonierii sârbi erau utilizați ca donatori (până la donare vii) de organe în scop comercial.

Șeful rețelei era șeful statului Kosovar.

L-a arestat cineva? Nimeni.

A ieșit un imens scandal internațional? A ieșit un fâș.

Drepturile omului sunt drepturile omului, libertatea comerțului este libertatea comerțului.

Că organele sunt și ele marfă.

Și istoria este o marfă.

Și să nu te pună dracu să te bagi în comerțul ăstora cu adevărul!

Crize feminine caragialești

(continuarea paginii 8)

teatru european trebuia adoptat la orizontul de așteptare al unui public de tipul celui din *O noapte furtunoasă*: negustori și funcționari, locuitori ai mahalalei, cu orgolii însă de oameni importanți și cultivați. Decalajul dintre aparență și esență fiind semnificativ, comicul se impune ca soluția dramatică la îndemână. Cum triunghiul conjugal făcea parte din recuzita comicului, nu-i de mirare că autorul aduce pe scenă femei cu neliniști erotice evidente: Veta, soția lui Jupân Dumitrache, își compensează nemulțumire în brațele calfei Chiriac, mai tânăr și mai impetuos. Sora acesteia, Zița, divorțată de curând de un „mitocan”, nu rămâne indiferentă la asaltul erotic al junelui Rică Venturiano, cel care confundând obiectele pasionalității (Veta și Zița) generează o tulburare generală, rezolvată dramatic printr-un happy-end. Tot pe o confuzie se bazează și intriga piesei *Conu Leonida față cu reacțiunea* (pocnetele de pistol ale unor cheflii sunt crezute semen ale revoluției), cei doi bătrâni, Leonida și Efimița, venind din aceeași zonă a mahalalei. Un amănunt atrage atenția: Efimița e cea de-a doua soție a lui Leonida, ceea ce nu exclude ideea unui amor clandestin între aceștia. În *D-ale carnavalului* e de observat o triplare a triunghiurilor amoroase: Mița Baston în cuplaj cu Iancu Pampon dar și cu Telemac Răzăchescu, poreclit Crăcănel. Al treilea triunghi are în concurență două femei (Mița și Didina) în concurență pentru inima lui Nae Girimea. Toate aceste permutări de actori ai relațiilor sentimentale explică într-un fel plăcerea dramaturgului de a se juca cu tribulațiile erosului pe scenă ca și-n viață. Nu-i de mirare că schema clasică a triunghiului conjugal o regăsește și-n *O scrisoare pierdută*, analogia dintre echivocul sentimental și cel politic-electoral al personajelor fiind mai mult decât evidentă.

Feminitățile caragialiene sunt expresia unei crize de manifestare a exuberanței sufletești de care nu profită soții, ci cei care intră fără prea multă convingere în jocul amoros, visat, așteptat și pus în aplicare de femei. E lumea în care donjuanismul lui Caragiale se simte la fel de firesc precum peștele în apă.

PREOȚI „IREGULARI” LA GALAȚI ÎN 1861

Pr. Eugen Drăgoi

După cum se cunoaște, între anii 1852-1864 Protopopiatul Ținutului Covurlui s-a aflat în jurisdicția canonică a Episcopiei Hușilor. După moartea episcopului Meletie Istrate (31 iulie 1857) tronul episcopal al Eparhiei din Huși a rămas vacant vreme de 8 ani de zile, treburile bisericești fiind administrate de locuitori, între care trei arhierii (Ghenadie Șendrea Tripoleos, Calinic Miclescu Hariupoleos și Dionisie Romano Traianopoleos) și un arhimandrit (din 30 decembrie 1862 arhieru cu titlul „Tripoleos”), în persoana lui Melchisedec Ștefănescu, viitorul prim episcop al Dunării de Jos. Acesta a beneficiat de cea mai lungă perioadă de locotenență la Huși (februarie 1861-noiembrie 1864).

În acest interval de timp Protopopiatul Galați a fost condus de preotul Gheorghe Budescu (1861-1863). Acesta, la solicitarea locuitorului de episcop arhim. Melchisedec Ștefănescu, trimite Episcopiei Hușilor, în primăvara anului 1861, o „*Listă lămuritoare de câți preoți și diaconi din Galați sunt iregulari în privirea permisiunii către bisericile unde acum fac slujbe*”¹. Este vorba de preoți slujitori la unele biserici din orașul Galați a căror situație canonică nu era în regulă, adică slujitorii nominalizați nu aveau învoirea oficială a autorității bisericești competente de a desfășura activitate liturgică în parohiile din orașul de pe Dunăre.

Documentul este important întrucât arată o stare de fapt în care locotenentul de episcop Melchisedec dorea să pună rânduială; în același timp, lista clericilor slujitori la bisericile gălățene în urmă cu un secol și jumătate se întrece și se lămurește.

Întrucât spațiul revistei nu permite comentarii (sperăm că le vom putea face cu alt prilej), ne mărginim să redăm numai, pentru prima dată, conținutul acestui document valoros:

f. 3v. „Lista lămuritoare de câți preoți și diaconi din Galați sunt iregulari în privirea permisiunii către bisericile unde acum fac slujbe.

1. *Singelul Ghenadie*, n-are învoire episcopală pe biser[ica] Sf. Nicolai unde acum să găsaști, ci numai pe Monastirea Mavromol ce este venit în Galați, la anul 1843.

2. Preotul *Dimitrie Munteanu*, n-are învoirea episcopală pe biserica Sf. Voievozi Mitocul M[ănăst]irii Neamț; ci numai a protoiereului Zaharia, motivat din a

Preasfințit locotenent Kalinic; el este venit de la sat *Măcișeni* în anul 1860.

3. Preotul *Ioan Berechet* de la b[iserica] Tresfetitele, n-are învoirea episcopală decât numai a prot[oiereului] Zaharia din 1857, motivat din ordinul episcopiei.

4. Preotul *Ioan Neagu* de la biserica Sf. Dimitrie n-are nici învoirea episcopală, nici protoierească pentru vreo biserică din Galați. El este venit aicea de 6 ani și jumătate, din acest ținut.

5. Preotul *Ioan Anghel* (citire nesigură) de la biserica Preacuvioasa Parascheva, n-are învoire pe această biserică, nici paucenie de preoție; el este la această b[iserica] de la 1856.

6. Preotul *Ioan Dimitriu* n-are învoire pe bis[erica] Sfinților Împărați (care acum se face) ci numai pe bis[erica] Profetului Ilie de la fostul prot[oiereu] Robu, motivat după ordinul episcop[ului] Romanului.

7. Preotul *Tudorachi Preda*, atașat către biserica Vovidenia, n-are învoirea episcopală la vreo biserică din țara noastră sau măcar a protoier[eului] pentru acest oraș, ca unul ci e hirotonisit peste Dunăre, la anul 1848 și petrecătoriu în Galați de la 1852. Decât au arătat verbal că are niște hârtii afirmătoare de preuție la D[oamna] Soltana Ventura; are însă o recomandatie a un număr de poporâni din Târgul Tulcea (în Turcia) că au petrecut în bună purtare acolo.

8. Preotul *Eftimie Mihnea* de la b[iserica] Sf. Haralambie, n-are învoirea episcopală pe această biserică, nici protopopească. Paucenia lui de preoție este pe biser[ica] din satul Oasa [azi Rediu, n. ns]. El petrece în Galați de vreo 12 ani.

9. Iconomul *Pavel Boțuraga* de la biser[ica] Preacuvioasa Paraschiva n-are învoirea episcopală pe această b[iserica] decât paucenia ci este pe b[iserica] Mavromolu. El petrece la această biserică timp de 6 ani.

10. Preotul *Ioan Neniță*, atașat către biser[ica] Vovidenia, n-are învoirea episcopală pe biser[ica] Vovidenia sau pe alta din acest oraș nici a protoiereului, decât pre popor pe o mahala numită Bădălan. El petrece acolea de la 1849, hirotonisit fiind la Roman, în 1849.

f. 4v. 11. Preotul *Georgie Mereuță* de la bis[erica] Sf. V[oi]vozi Mitohul M[ănăst]irii Neamț,

n-are învoire episcopală pe această biserică] nici paucenie de preuție; el este hirotonisit la 1860 de fostul locotenent al Episcopiei Huși Pre[a]sf[înțitul] Kalinic.

12. Ierodiaconul călugăr *Calistrat* de la M[ână]stirea Mavromol n-are învoirea episcopală sau a protoiereului pe această biserică, decât numai a arhierelui Rășcanu, fostul egumen a acesti[i] m[ână]stiri cu data din 1855 și nici nu arată cu ce învoire este călugărit și hirotonisit.

13. Ierodiaconul călugăr *Teodosie* n-are învoirea episcopală pe bis[erica] V[oi]vozi Mitoc unde acum să găsește, nici pe altă biserică] din acest oraș sau din țară, decât are numai o adeverință a arhimandritului Filaret Scriban din 1850 când acesta se afla petrecând în Socola cum că i se permite a să duce de acolo, nepriindu-i clima. El au mai fost la Buzeu și aicea petrece de doi ani.

14. Ierodiaconul *Gherasim* călugărul n-are învoirea episcopală sau a prot[oieriei] pe biserică] Sf. Vineri unde să găsește. El este petrecătoriu în Galați de 14 ani și e călugărit în schitul Orgăești din districtul Tutova.

II Greci

1. Preotul *Georgie Gruiu* din Macedonia (Coșula) n-are învoirea episcopală pe biserica Sf. Ier[arh] Nicolae unde acum se găsește, decât numai a protoier[eului] Zaharia, motivat după ordinul fost[ului] episcop Huși[lor] Calinic.

2. Ierodiaconul călugăr *Policarp* de la biserica Sf. Georgi, mitoh Sf. Mormânt, n-are învoirea episcopală decât a protoiereului Zaharia, motivat din ordinul fostului locotenent episcop[iei] Huși[lor] Calinic, din 1860.

3. Ierodiaconul *Iacov Grecul* de la Monastirea Precista n-are învoirea episcopală nici pe această biserică] nici pe alta din țară sau de aicea, precum nici a protoiereului; el este petrecând acolo de 4 ani.

Aceștia sunt numai în orașul Galați, rămânând pentru preoții biseric[icilor] de țară a să da lămurire cu ocazia reviziei ce subscrisul va face”.

Nota:

¹Adresa Protoieriei Covurlui nr. 203 din 5 aprilie 1861, în *Arhiva Protopopiatului Galați*, Dosar nr. 122/1861, f. 3v-4v.

Concursul Festivalului Național de Literatură „Marin Preda” ediția a XIII-a

- perioada 11-12 octombrie 2012 -

Festivalul se adresează tinerilor prozatori și critici literari care nu au debutat în volum și nu au depășit vârsta de 40 de ani, concursul desfășurându-se pe două secțiuni:

1. **Concursul de proză scurtă:** se vor trimite 1-3 proze scurte, care să nu depășească în total 20 pagini; vor fi acordate două premii:

- Premiul „Marin Preda” și „premiul Asociației Scriitorilor din București, lucrările urmând a se publica în Revista „Lucefărul de dimineață”

- Premiul I, Premiul II și Premiul III acordate împreună cu premiile unor reviste literare sau de cultură care se vor publica ulterior.

2. **Receptarea critică a operei lui Marin Preda:** se vor trimite 1-2 eseuri critice, care să nu depășească în total 10 pagini. Vor fi acordate următoarele premii:

- Premiul I, Premiul II și Premiul III acordate împreună cu premiile unor reviste literare sau de cultură, care urmează să publice ulterior eseul premiat.

Concurenții vor trimite prozele sau eseurile critice pe suport de hârtie, culese cu font 12 (Normal, Times New Roman, 1.5 space), în câte 5 ex., semnate cu un scurt moto, același moto figurând și pe un plic însoțitor, în care vor fi introduse datele de identificare ale autorului, numele și prenumele, data și localitatea nașterii, adresa poștală, adresa de email și numărul de telefon, precum și un CD cu texte trimise, inscripționat cu același motto.

Lucrările pentru concurs vor fi trimise până la data de **7 septembrie 2012** pe adresa: **Centrul Județean pentru Conservarea și promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, str. Ion Creangă, nr.52-54, 140056 – mun. Alexandria, Jud. Teleorman, cu mențiunea „pentru concurs”**

Relații suplimentare la telefon 0347.804.482

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman asigură derularea proiectului, premiile, editarea „caietului premianților” și cheltuielile pentru masă, cazare și transport, pentru membrii juriului, premianți și invitați.

Insomnia

(urmarea de la pagina 22)

-Aaaaaa, asta? Păi, îi trebuie lui tati să termine o masă și mâna asta este numai bună pentru piciorul ei. Apoi, marmora asta aruncată nu trebuie la nimenea. Și... ce te 'nterează, doamnă, ce fac eu? N-ai treabă? Dacă nu mă lași în pace, țipt de se aude pân' la tati...

N-a mai spus nimic și a rupt-o la fugă cu mâna în brațe. Eram intrigată de băiețel. Una dintre fete, pe care am recunoscut-o cu greu că este una dintre dansatoarele din bar, mi-a spus că așa reușesc unii oameni să trăiască. Folosesc marmura pentru a face mobilă și apoi o vând.

Obosită și cuprinsă de panică, am avut un moment în care am crezut că nu voi mai ajunge acasă. De ce stau cocoțată pe statuile astea? Și noaptea asta de ce nu se mai termină? Livia este cea care mă poate ajuta.

-Livia, te rog, vreau să ajung acasă! Hai să mergem. Cred că și Mircea este destul de îngrijorat.

-Mircea este soțul tău?

-Știi povestea! Așa a trebuit să spunem ca să putem închiria apartamentul.

-Nu știu nici o poveste. Știu că vrei să ajungi acasă. Doar atât știu. Chiar dacă nu mai ai puteri o să ajungi, pentru că mai este foarte puțin de mers. Uite, vezi jgheabul acela?

-Da.

-El e partea cea mai distractivă din tot drumul ăsta. O să alunecăm pe el până jos. Când se termină el, am și ajuns pe pământ. De acolo ne vom despărți.

Antrenată de ideea că se sfârșește măcar acest drum, am dat la o parte nerușinarea cu care continua Livia să mă facă să cred că nu ne cunoaștem. Ajungând la jgheab, care o era o împletitură din crengi și iederă, fetele pe rând se lăsau în voia alunecării. Erau cuprinse de o stare copilărească de fericire. Chiuiam, țipau, urlau tot felul de îndemnuri ca și cum jgheabul acela era un fel de cucerire greu câștigată. În sfârșit am ajuns să pun piciorul pe pământ.

Rămasă singură, încercam să gădesc măcar un reper cunoscut care să mă ghideze către casă. În întuneric am reușit să disting silueta unui bărbat care se apropia de mine. Bine că este el să-l pot întreba pe unde să merg către casă. A mai avut timp să-mi treacă și ideea prin cap că ar putea fi un om rățăcit ca și mine. S-a oprit lângă. Fără să-i fi adresat vreun cuvânt, mi-a spus că mă conduce până la biserică.

- Care biserică? Catolică?, l-am întrebat.

- Da.

-Asta înseamnă că de acolo mai am foarte puțin de mers până să ajung.

-Știu.

Și cum s-a încheiat scurta noastră discuție, am și ajuns

singură la biserică. Din biserică se auzea un murmur. Ce zi este astăzi? Ce zi este astăzi? Este marți! Trebuie să fie Ruga suferinșilor către Sfântul Anton. Voi intra în biserică și de aici mai este puțin. Intrând, am deslușit murmurul. „Pater noster qui est in cellis, fiat volunta...”. Aveam o candelă în mână. Biserica era schimbată. Altarul era chiar foarte aproape de intrare. De o parte și de alta a lui se deschideau două coridoare. Trebuie să merg pe cel din dreapta! Imediat ajung acasă...Îmi fac loc printre ologi. Trebuie să trec printre ei. Numai să ajung la ușa care trebuie! Am ajuns. Lângă ușă patul unui muribund. Mi-e frică. Nu pot merge pe lângă el! Fac cale îtoarsă pentru a ieși din biserică. Alerg. Două femei îmbrăcate în negru îmi spun că mi se stinge candela. Mă opresc.

-Vreau să ajung

acasă!

-Vreau să ajung acasă!

-Vreau să ajung acasă!

Și... am ajuns.

Aurel M. Buricea – revenirea în vitrină

Cu noua sa carte, **Crucea din muguri** (Editura Semne, București, 2012) Aurel M. Buricea revine în circulația livrescă după o lungă și nefirească pauză, pe care i-am tot imputat-o în frecvențele noastre convorbiri telefonice. Cu voce tare nu l-am împărțit niciodată în tăcerile sale prăpăstioase, dar în subsidiar mi-am recunoscut că un scriitor, oricare, ar fi bine să-și îngăduie și perioade mai lungi sau mai scurte de relaxare, de pauză, de așezare a gândului în cadre mai pletorice și mai bine vitaminizate. În general, verbul se optimizează greu și numai după gestații îndelungate. Sigur, observațiile noastre se justifică doar în cazul poezilor bine înțeleniți în procese de creație, care știu ce înseamnă travaliul, exigența și acribia, nu și în cazul tinerilor furioși, sau a celor îmbătrâniți în rudimentar, care, după primele însăilări amatorice, dau fuga după editori să le încrusteze într-o formă livrescă. Ar trebui să ne înspăimânte amplexarea poezilor a căror număr de volume publicate este mult mai mare decât al celor citite în toată perioada lor de formare intelectuală, dar faptul trece drept normalitate și nimeni nu se intrigă, nimeni nu se consternează, iar viața merge-nainte.

Aurel M. Buricea are altă structură. Cu maturitatea sa scriitoricească nu și-ar permite concesiile de calitate, de la exigență, de la valoare.. Prea a urcat treaptă cu treaptă **Scara din ulm**, prea a pendulat sporitor **Între număr și cuvânt** și prea s-a sumețit în **Axiome sacre** pentru a arăta grabă sau amatorism. A rămas același poet scrupulos, aferat și riguros, care nu se mai amăgește în iluzii improvizate. Are știința știința lucrului bine făcut și n-ar coborî stacheta pe care-a urcat-o atât de sus, de-a cules atâtea aprecieri și recunoașteri publice. Aurel M. Buricea este un poet bine situat în peisajul liricii noastre actuale. Este unul dintre marii sonetiști contemporani și m-am bucurat sincer văzându-i din nou numele - după câtă vreme? - în vitrina cu noutăți. **Crucea din muguri** continuă, în aceeași formă fixă a sonetului, dialogurile sale cu divinitatea, cu transcendența, cu absolutul. Toate volumele sale anterioare sunt marcate de prezența divinului, de simțământul curat al credinței și pietății. În ciuda înfățișării sale de haiduc și de revoltat profilactic continuă un filon tematic bine așezat în imaginarul poetic românesc, de la Nichifor Crainic la Vasile Voiculescu și la toți cei ce-au constituit cândva gruparea Rugului aprins. *Volumul său recent, Crucea din muguri*, subliniază și prefațatorul ediției, prof. univ. dr. Florentin Smărăndache de la Universitatea New Mexico, *cuprinde sonete mișcătoare, create din suflet, nu fabricate din creier. Parcă fiecare vers este de sine stătător (precum un poem într-un vers), ca o metaforă plutitoare.*

Are dreptate. Credința, simțământul acesta tainic împărțit de poet, nu se decontează din funcțiile rațiunii active, ci din facultățile simțirii, din starea de emoție, din activele pasiunii, din sentiment. Iisus nu și-a ales ucenicii dintre absolvenții înaltelor școli ale vremii, ci din rândul oamenilor simpli, a pescarilor bogați în simțire și cu o mare capacitate afectivă, emoțională și empatică. *Inteligența inimii desparte/ de al naturii câmp electric finit/ toamna*

cu mere coapte m-a pregătit/ să nu mai regret a luminii parte// sâmbure de spirit în lume am fost/ pe timp de iubire sădit în sonet/ pentru vremea pierdută n-am să regret/ în Sfântul Cuvânt tainic mi-am găsit rost// în stup pustiu miroase a tămâie/ lanuri de grâu copt au sorbit albine/ vibrații de neant se sting în mine// cum căldura verii într-o lămâie/ sufletul mi-a fost o carte preasfântă/ în care gândul cerurile cântă (Câmp cuantic).

Ontologia din care-și extrage motivele poetice Aurel M. Buricea nu este alta decât cea obișnuită și comună tuturor, doar că poetul caută fundamentul faptului de viață, de existență, caută relevanța existenței, iar aceasta nu este de natură fenomenală, ci poartă în sine semnele divinului și se relevă prin epifanie, prin teofanie. Sunt aici semnele unei înțelegeri platonice a existenței, dar poetul n-o privește dintr-o peșteră anume, ci frontal și cu toată evlavlia și cucernicia cuvenite. Logica în acest caz devine inutilă, ea procesează idei, opinii, păreri, or aici este vorba de simțăminte, de stări de spirit și acestea reclamă prezența inimii, a afectivității, a sentimentului ceea ce presupune prezența revelației. *Logica mi-a fost grădină de idei/ să cunosc natura am sădit mister/ izvoare de har s-au pierdut în eter/ sufletul are în Sfântul Duh temei// există-n gândirea marea tăcere/ lumea din credință și cea trăită/ cunoașterea săngerează rănită/ când viața se consumă din plăcere// sunt imaginea nevăzută din cer/ furat de simțuri în falsa oglindă/ formula celui de sus nu pot să-i cer// mi-a fost existența spirit de studiu/ n-am lăsat taina humii să mă prindă/ cum se pierde lumina-ntr-un fluviu (Teofanie).*

Ar mai fi ceva. Revin în poezia lui Aurel M. Buricea câteva teme frecvente precum ideea de moarte, de neantizare, ideea înstrăinării, a dezrădăcinării și cei ce-l cunosc înțeleg că transplantarea sa într-un alt orizont de viață i-a infuzat subiectivitatea cu o stare de melancolie, de nostalgie și de deprimare mandolinară. *Mi-e dor de casa din câmpie/de-un veac i-a ruginit portița dinspre drum/ în satul natal aș pleca și acum/ dar viața lumii e-atât de târzie// în camera unde s-au stins părinții/ cu poze din familie în rame/ se-ascund ale vieții noastre drame/și stau pe zid alături cu sfinții// (Casa din câmpie).*

Există în cartea lui Aurel M. Buricea atâtea prospețime de imagini, atâtea candoare și gingășie cum rar se poate întâlni la poezii generației sale. *Mere coapte cântă la fereastra mea, lacomi de cer pomii plâng după frunze, nu poate ieși din timp nici o faptă, ruga mea s-a făcut aripi de cocori, în carnea mea crește lumina din meri, hrană pentru cuget mi-a fost natura, stau la fereastra acestui veac de dor - și n-am reprodus aici decât o parte activele unei maniere de excepție. Dacă ar fi să luăm ca reper disocierea lui Blaga între metaforele plasticizante și cele revelatorii, putem observa ușor că poetul nostru își îndreaptă atenția spre cele din urmă, spre metaforele care vehiculează un sens adânc, tectonic și metafizic - de unde și încredințarea că avem de-a face cu o poezie plină de miez, de-nțelesuri și de sensuri magmatice.*

Îl felicit pe autor, îl recomand tuturor celor dornici de poezie bună și-i promit să-l țin în atenție și sub observație necurmată.

Ionel Necula

Dunărea de Jos

MMXII

*(Altfel de) Istorie literare gălățene
și nu numai...*

**Răzvrătirile unui „suflet chinuit”:
Emil Maur**

Livia Ciupercă

Încetățenită este ideea că o ierarhie a elitelor românești ar impune o stavilă împietrită între *iluștri* și *minori*. Avea dreptate N. Steinhardt când scria (referindu-se la *minorul* Brătescu-Voinești) că *scriitorii aceștia așa-ziși minori au reprezentat în realitate o bună parte a domeniului sufletesc din care s-au hrănit* atâtea generații de iubitori de literatură.

Așadar, și minorilor merită să le-acordăm atenția cuvenită. O coardă sensibilă le-a vibrat și lor în această existență terestră, efemeră. Și n-ar trebui să ne mire. Fiecărui ni s-a dat câte o lacrimă de genialitate. Cel puțin... O lacrimă! Și mă refer acum la Emil Maur. Un pseudonim. Interesant, un *maur*. Cuceritorul?! Orice-i posibil, când voința te stăpânește. Emil Pasini (pe numele său real) s-a născut în Galați, la 29 februarie 1886, unde a locuit până în 1953. Un 29 februarie care răsare-n calendar doar în anii bisecți, dar care, se pare, l-a ocrotit. Dintr-o ramură franco-italiano-elvețiană (se zice-n **Istoria Umorului Gălățean**)¹, Emil Maur² a fost un ambițios (un *autodidact*), s-a zbatut cu viața, având ca armă, un *penel*, modest, dar hotărât să-și formuleze gândurile, în proză sau în versuri. A debutat în cotidianul **Înainte** (Galați), a colaborat la multe publicații din țară, a redactat el însuși, un periodic, **Dunărea**, în 1919, împreună cu Alexandrina Scurtu, tot în orașul de la Dunăre. A semnat diverse articole, folosindu-se de mai multe pseudonime: Emar, Otelo, Pass, Eugen Passini, Emil Pasini-Maur. **Satira iubirii, Pâine de cuvinte, Visări** sunt volume în care recunoaștem că Emil Maur era flămând de iubire. Cultiva o poezie de tip confesiv, maladică, prin intensitatea, nu doar a emoțiilor (în *sufletu-mi: un nor / Furtună, șerpi de foc și vulturi țipă...*), cât mai curând în tonalități ale sarcasticului.

Dorința de a promova o iubire a posesiunii devine plăcere nedisimulată: *Iubirea mea e din acele / Ce simți adânc în piept, cum doare / Și chinuind - încet ucide / Sărmane inimi simțitoare // Ea sapă răni și-nsângerează / Suferitoarele simțiri, / Căci veșnice dureri de moarte-s / Nemuritoarele iubiri*. Suferința tânărului îndrăgostit se amplifică în trepte ascensionale (*chinuind, sapă răni, dureri de moarte*), morbide. În sufletul poetului vibrează încă fiorii anacreontismului românesc, păstrând, neîntinat, și fibre ale emoțiunii erotico-estetice (*ochii... se plimbă dornici pe formele-ți sculpturale*) și savoarea preromantismului românesc. *O, unde-i salvatoarea mea?! O noblețe a omului care iubește cu fervoare (Oricând te văd tresar și ochii / Spre ochii tăi îndrept cucernic / Mă înfior pâlind la față / Și-mi bate inima puternic...)* și care suferă amar, dacă sentimentele sale sunt trădate (*Iar eu, - în urma ta, ca'ntr-un pustiu / Cu sufletu'nvelit în giulgi de ghiață: / Cel mai bizar actor în drama: Viață; / Un mort, ce joacă rolul unui viu*). Într-un târziu, realizează că ea, iubita este o *ispită*, o *păpușă a adorării* care nu merită să-i fie destăinuite frământările sale sufletești, fiind incapabilă a-nțelege (*tu ești din lumea celor cârmuiți de minți ușoare*) acei unici fiori, *otrava suferinței*. Sub *haina*

de mătase e doar goliciune. De ce *gândurile'nlanțuite* vor a rupe *cătușele tăcerii?* O formă de răzbunare față de femeia bogată, pentru care *amorul* este un *prilej de-afaceri* și *contracte de vânzare*.

Emil Maur experimentează o poezie a dramaticului, cu înlanțuiri contradictorii: frustrări, decepții, neîmpliniri. Jonglează cu ritmică de sorginte baladescă, cu vers amplu, generos, prin încărcătura vulcanismului care-i domină ființa tânără, nematurizată. Impresionează nu doar zbaterile în *lațurile iubirii*, ci mai ales zbaterile în *lațurile gramaticii*, prezența unor rime inedite (*fee – femee*), formule aforistice (*Să'nțelegi că nu ajută, nici frum'seșea, nici averea / La'mplinirea unor doruri, când li-e prea curată vrerea*), tonalități sarcastice (*Iar poporul plin de grijă și orbit ca'ntotdeauna / Lasă'n voia întâmplării să se'ntinză mătrăguna...*), satira unor clase sociale aflate la antipodi: parveniții - *noroadele / poporul nerod*. Și, fără să-și dorească, poetul devine un epigon, utilizând aceleași *arme*, precum acelea care l-au consacrat pe Eminescu, încă de la 1870 (**Satira iubirei**, 1908).

Pentru el, moartea a rămas (ca și pentru noi toți, de altfel,) o necunoscută, împotriva căreia s-a răzvrătit, culpabilizând (subiectiv demers), cu referire la gesturile finalizate ale confracțiilor săi: Const. Bour, V. Cosmin, Traian Anghelovici, Sterian Drugă, C. Z. Buzdugan, de a încheia, după propria lor voință (sau nevoiță), socotelile cu-această viață. Cu patosul răzvrătirii sale juvenile, Emil Maur culpabilizează (o urbe, înțelegând, pe dirigitorii ei): *Galați, tu n-ai nimic înalt și sfânt...*

Multe neîmpliniri sau poate curentul posteminescianismului rebel, să-i fi mutilat într-atât ființa?! Altfel nu ne putem explica morbidismul poeticului: *Din suflet se revarsă'n pieptu'mi a gândurilor rea otravă, / Omoară dorurile toate din biata-mi inimă bolnavă, / Deșteaptă'n ea o dureroasă și grea, sfâșietoare jale, / Cernindu-mi chipul cu paloarea melancoliilor mortale...* (**Rugă budistă**)

Cu certitudine, Emil Maur a fost un sensibil: *M-a-nduioșat nefericirea*, încercând să *stingă* din ochii și din inima sa *flacăra de dor* a neîmplinirilor (**Unui suflet chinuit**). Asemenea unui preromantic, rătăcit, renaște *văpaia neînfricatului avânt*, și, după multă zbatere, să se creadă un *zeu învins*, capturat în propriile mreje ale neputinței, vizualizând *seninul vis de artă în lanțul sunetelor prins*. Toată viața lui (cât o cunoaștem, în spațiul românesc, adică până în 1953), Emil Maur s-a dorit (sau chiar a fost), cel puțin în planul artisticului, un răzvrătit, luptându-se, dar nereușind decât *s-aprindă lumini în noaptea necunoscutului imens*. S-a împăcat cu sine, *contemplând nemărginirea, cutremurat de-nfiorări*. A fost un maladic, un coborât în mrejele impulsului erotic: *Și de-am cercat să-mi cânt avântul, măreț că n-o să-ncapă-n veci / În ruginitul grai al vremii cu temniți mici de vorbe reci, / Nu cer ca să-mi puteți pricepe din ele gândul și*

simțirea / Mai mult decât vă iartă-o vorbă să
bănuiți Dumnezeu. (Unui suflet chinuit, „Viața
nouă”, nr. 21, 15.12.1910)

Pe altarul sihăstriei într-acei tărâm divin, tu,
Poete, -n veșnicie, vei rosti, *litanii simple*,
amintindu-ne mereu, că *tristețile s-adună*, fără
chemare, precum *niște îngeri plângători, gonind...
de-a dreptul spre Soare, spre țara Primăverii de
veci...*, în vals fulguind, cu *stele înghețate... de dorul
vieții...* (Pâine de cuvinte)

1. **Istoria Umorului Gălățean**. Ed. Centrului
Cultural „Dunărea de Jos”, Galați, 2011, p. 144-148.

2. În anul 1953, Emil Maur s-a stabilit cu familia
la Geneva (Elveția), de unde a plecat către stele, la
7 octombrie 1963.

Timoleon Nebuneli și tinerețea unui oraș

Datorăm lui Timoleon Nebuneli, om iubitor de cultură,
proprietar împreună cu frații săi a tipografiei și editurii care
le poartă numele, prinos de recunoștință. S-a implicat cu
patos în viața politică a orașului Galați, promovând politica
timpului său („*liberal-națională*”), cu sincope, bineînțeles,
și ca primar (atrăgându-și, nu de puține ori, atacuri
veninoase, mai mult sau mai puțin obiective, ca-n politică,
am zice), la sfârșit de secol XIX - început de secol XX.

În volumul său de **Amintiri din tinerețe**, publicat în
anul 1900, în propria sa tipografie, Timoleon Nebuneli a
lăsat pagini de valoare documentară, care vizează viața
orașului Galați și a județului Covurlui și care arată cât de
mult și-a iubit urbea, un *acasă*, plin de responsabilitate
civică și patriotică.

Memorialistica lui Timoleon Nebuneli dobândește,
uneori, o așă frumusețe naratologică și stilistică, încât o
apropie mult de beletristică. Și-un bun exemplu este **Safta
Georgeasca. Cărturăreasă din București**. Din prea multă
iubire pentru tânărul sergent Georgescu Timotei, Safta
Georgeasca va părăsi capitala, urmându-și iubitul la Galați.
Dar iubirea lor va dura până ce se va risipi toată averea
acesteia. Pentru a se salva din sărăcia cumplită în care se
afla, Safta decide să devină „*cărturăreasă*”, amăgind pe
credulii gălățeni. „*Lucru curios, Safta ghicea trecutul
omului și prezicea viitorul așa de bine, încât bărbații
cumsecade rămâneau cu gura căscată...*” Așadar, va
cumpăra o casă pe strada Grădina-Veche, va „*rupe
prieteșugul cu Neica*”, prosperând, prin viclenie, în noua
ei afacere. Era în luna mai 1875.

Cu ochi responsabil, Nebuneli punctează și alte locuri
de „*ispită*” ale orașului, precum: **Grădina Ringler** (cu ai
săi „*jucători de popici*” care se-ntreceau pe „*trei ocale de
vin, trei clondire de borvis și mai multe salate de țări*”),
Para de Aur (din strada Cereș), **Crâșma lui Ebner** (unde se
afla o sală de biliard), **Bella-Vista**, cafeneaua lui **Costi**,
berăria **Ringler** (unde se putea bea „*un pahar de bere de
Pilsen, scumpă, dar bună*”) sau prăvăliile de pe Strada
Mare, de pe strada Brașovenilor sau crâșma „*de sub Trei
Pești a lui Gh. Bucluc*”, mereu pline cu „*mușterii*”.

Merită să reținem, în Galațiul sfârșitului de secol al
XIX-lea, și locurile de agrement, pline de încântare, precum:
grădina maiorului **Fotti** (unde cânta, de obicei, muzica
militară), grădina **Paradis** (devenită apoi, florăria Antache)
sau cofetăria lui Petrachi Castillion. Ba, aflăm și de existența
unui faimos hotel: Hotel de France (devenit apoi,
Petersburg, cu a sa cafenea „*cântândă*”, prezentă mereu,
„*elita tinerimei*”) sau a unei bănci: Banca lui Filip Heilpern.

Dar *inima* județului Covurlui a rămas, firește, Dunărea.
Acolo, în preajma portului, animația însemna prosperitate.
Autorul ține să immortalizeze evenimente, care îngrijorează
urbea. În decembrie 1861, când Dunărea a înghețat,
„*comandanții vapoarelor de război străine ce staționau
de-a lungul cheiului, au dat ordin de a se trage cu tunuri
asupra gheței*”. Însă fluviul nu ascultă decât de legile
propriei naturi. Se va dezgheța abia în martie următor. A
fost o iarnă grea, cu multe căderi de zăpadă: „*În Badalan,
omătul era una cu casele, în strada Portului, mai ales de
la Bursa lui Dall'Vecchio și până la obahta din fața
bisericii Sf. Apostoli, din cauza mării zăpezi, mai multe
prăvălii au stat închise...*” Iarna anului 1862 a fost „*cel
mai dezastruos an pentru gălățeni*”. Locuitorii s-au îngrozit
de prezența „*bandei de tâlhari*” a lui Turco-Vangheli, de
„*furia apelor Brateșului și ale Dunării*” care „*rupseră
șoseaua Reni*” (**Cetatea de omăt**).

Alte texte fac apropierea între beletristică și istorie,
precum **Revoluțiunea de la Cudalbi**. Și astfel ni se
povestește, cu un farmec aparte, că în secolul al XIX-lea,
recrutarea tinerilor pentru armata română se făcea „*cu
arcanul*” și „*numai printre fiii de țărani*” (detalii care ne
amintesc și de **Amintirile** lui Ion Creangă). Întâmplările
relatate de Nebuneli vizează și atmosfera Moldovei din
timpul domniei lui Cuza, a ministeriatului condus de Mihail
Kogălniceanu, dar și prestața țărănilor din Cudalbi, județul
Covurlui. Așadar, aflăm că în 1862, se promulgase o lege de
„*recrutare*”, care „*obliga pe toți tinerii fără distincțiune
de pozițiunea lor socială să tragă la sorți deopotrivă cu
țărani*”. Contra unei sume importante, tinerii „*cu vază*”
erau scutiți de „*soldăție*”. „*Sortații*” erau însă doar „*fiii de
plugari sau de muncitori din mahalalele depărtate ale
orașului*”. Supărați, țărani din Cudalbi au dorit să ceară
socoteală primarului și subprefectului, pentru că „*au
umblat cu șoalda la tragerea la sorți*”. Prefectul
Cantacuzino a trebuit să ceară ajutorul ministrului
M. Kogălniceanu care, prezent la Cudalbi, prin cuvinte
meșteșugite, îi va potoli pe răsculați. Din respect și iubire
pentru domnitorul Al. I. Cuza, țărani vor pleca resemnați
către casele lor. (**Revoluțiunea de la Cudalbi**)

Dacă dorim să aflăm cum se făcea politică la sfârșit de
secol al XIX-lea, să citim **Brăul roșu**. La 1870, în Galați,
partidele concurente erau partidul conservator, partidul
boieresc și partidul negustorilor. Ele editau publicații care
să susțină pe anumiți candidați, organizau alianțe („*partide-
unite*”), fraudau alegerile, retrageau urnele sau distribuiau
oferte alegătorilor („*Fiecare alegător care venea să voteze
la Maica Precista avea la dispoziția sa ouă roșii și vin cu*

(urmarea la pagina 37)

CRONICĂ DE CENACLU

Două lecturi de proză, susținute de **Simona Toma** și **Ludia S. Amo**, au marcat ziua de 21.05.2012, de Sfinții Împărați Constantin și Elena, la Cenaclul Cubul Critic Oblio.

„Am ieșit în stradă. Se formaseră deja două șiruri de o parte și de alta a străzii. Împingeam apa cu măturile într-un singur sens de parcă strada ar fi fost o canoe uriașă...”

Am ajuns pe o străduță îngustă cu niște case înalte și vechi. Se cheamă Sala Oglinzilor.

Façadele caselor din stânga erau identice cu ale celor din dreapta... Ajungând afară, am avut surpriza să văd că drumul scurt, pe care trebuia să mergem, era o râpă plină cu statui albe de marmură. Și pentru că nu era destul loc să mergem printre ele, trebuia să ne cățărăm pe deasupra lor. Interesant loc!”

Fragmentele citate mai sus fac parte din povestirea intitulată **Insomnia** citită de Simona Toma. Punctele de vedere ale membrilor cenaclului au fost diverse, uneori divergente, majoritatea dintre ei remarcând certe calități ale textului. Abundența detaliilor, un ton anticipativ prea evident; un impresionism difuz, doze de metafizic (care-i cheia?); text cursiv, personaje bine conturate (Andrei Velea). Textul ne coboară într-un fel de absurd, este o călătorie inițiată.

Livia Coandă este o călăuză prin vis iar Alex, studentul de la filozofie, este personajul declanșator al acțiunii (Florin Buzdugan). În schimb, pentru Claudia Samoilă, Alex este personajul care provoacă insomnia iar Livia este condusă de ceilalți în alte planuri temporare, în final având impresia că a ajuns acasă. Textul supus atenției lectorilor este închegat, coerent, iar onirismul, vizibil în cea de a doua parte, creează o atmosferă felliniană (a.g.secară).

Cronicarul remarcă asamblarea meșteșugită a două planuri, aparent contondente, și anume: unul profund realist, iar celălalt cu o aură fantastică. Autoarea propune o povestire bine conturată (scrisă dintr-o suflare, cum ne-a mărturisit), o gură de aer proaspăt dinspre fantastic.

„Cel mai romantic oraș din lume nu este nici pe departe Parisul. Păreră mea e că primul loc l-ar merita Logrono. Este

Ludia S. Amo

unde va în nordul Spaniei... în proza asta nu e niciunde vorba despre tine. Sunt numai eu. Înțelegi? Poate chiar e o idee bună să o citești. Seamănă foarte bine cu ceea ce trăiesc acum”.

Fragmentele sunt reproduse după schița intitulată

Daniel sau da! de n ori-el citită de Ludia S. Amo, noul pseudonim al Cludiei Samoilă. Spicuiim din comentariile făcute: Dialogurile sunt neautentice. Textul este puțin anacronic și nu te atrage (Mihaela Galu). Textul este halucinant, nu se înțelege care este rostul personajelor (Ioana Tudorie). Începutul textului este debusolant (Andrei Velea).

Textul este compus din 3 monologuri ce au consistența unuia singur. Este un discurs continuu cu *personaje care au aceeași voce*. O scriere introvertită, închisă (Simona Toma). Un text cu trimitere la analiză, la introspecție, care curge bine. Dialogurile însă rămân deficitare (Florin Buzdugan). Față de lecturile anterioare, textul citit azi este mai îngrijit. Se simte lipsa unei experiențe de viață. Este de dorit mai multă claritate în exprimare și o atenție mărită în susținerea dialogurilor (a.g.secară). Citirea textului îi declanșează cronicarului o senzație de uniformitate, de uscăciune. Este scris în cheie minoră.

Simona Toma

Valeriu Valegvi

Scriitorii din Basarabia uitați de Istoria Literaturii Române (1840-1918)

Radu Moțoc

XII. În perioada anilor 1905-1918, se poate vorbi de o nouă etapă literară în Basarabia. La 18 februarie 1905, țarul aprobă introducerea limbii materne în școlile primare, dar nu și în Basarabia. Sinodul rusesc a interzis intrarea seminariștilor în universități, dar revolta seminariștilor a fost deosebit de fermă, solicitând printr-un memoriu: introducerea obligatorie a limbii române la cursuri, cântarea bisericească în limba română, predarea istoriei românilor.

Toate aceste cereri au fost aprobate.

Tipografia eparhială închisă în anul 1883 a fost reînființată în 1906 și într-o perioadă foarte scurtă a publicat: *Cărți de rugăciuni*, *Ceaslov*, *Psaltire*, *Evangelhie* și *Viața Sfinților*, toate în limba română.

În această perioadă apar societăți culturale precum: *Societatea culturală moldovenească* condusă de Pavel Dicescu; *Societatea Deșteptarea* din Kiev condusă de Ștefan Ciobanu. Apar mai multe ziare precum: *Basarabia* (1905); *Moldovanul* (1907); *Basarabia reînviată* (1907); *Cuvântul Moldovenesc* (1914); *Glasul Basarabiei* (1913). Dar și revistele: *Luminătorul* (1907); *Făclia țării* (1912); *Școala moldovenească* (1917). (74)

În această conjunctură s-a afirmat și prozatorul **Dumitru C. Moruzi** (1850-1914).

Dintr-o familie de greci veniți din Trapezunt la Constantinopol, care au dat Țărilor Române doi domnitori: Constantin Moruzi (1777-1782 în Moldova) și fiul său Alexandru Moruzi (1792, 1802-1807 în Moldova și 1793-1796, 1799-1801 în Țara Românească).

Urmașii lui Alexandru s-au stabilit în Rusia, alții în Moldova. Bunicul prozatorului avea moșia la Pechea, în județul Galați. Tatăl, Constantin, cu studii la München, a fost expulzat de turci în Rusia, în timpul războiului Crimeii, de unde revine pentru a susține Unirea Principatelor. După abdicarea lui A. I. Cuza, participă la mișcarea antiunionistă de la Iași din 1866.

Cu toate că Dumitru Moruzi se naște la Iași la 2 iulie 1850, este nevoit, la vârsta de 4 ani, să locuiască în Basarabia, în județul Soroca, unde părinții aveau moșiile Ciripcău și Cosăuți. Învață în familie primele noțiuni de gramatică franceză, după care își continuă studiile la liceul St.-Louis din Paris și obține în 1869 bacalaureatul la Sorbona. (75) Prin educația primită în Franța, era normal să fie un admirator al culturii

franceze și a simțit sprijinul Franței atunci când cele trei județe din sudul Basarabiei au revenit României.

În anul 1871, îl găsim pe Dumitru Moruzi în Basarabia, la moșia Dănuțeni de pe malul Prutului aproape de Ungheni, unde îl ajută pe tatăl său la administrarea moșiilor. Relațiile cu tatăl său, care dorea să-l vadă judecător, se deteriorează profund, determinându-l să renunțe la moștenite și să părăsească familia.

Participă la războiul ruso-turc din 1877-1878, fiind translator atașat Statului major al armatei ruse. Pentru aceste merite, a fost decorat de prințul Carol I al României cu *Steaua României* în grad de ofițer.

Va ocupa câteva funcții administrative în județul Constanța și de subprefect la Sulina. La numai 45 de ani, renunță la serviciile publice și se retrage la Iași, unde regina Natalia a Sebiei, care îi era rudă apropiată, îi va cumpăra o casă în cartierul Tătărași.

S-a pus problema dacă D. C. Moruzi este scriitor basarabean, fiind născut la Iași și nestând mai mult de 18 ani în Basarabia? Ca scriitor a tratat mai multe subiecte despre Basarabia, unde a copilărit și a dorit să fie îngropat în pământul ei. Cum putem să nu-l considerăm scriitor basarabean, afirmă Petru V. Haneș în prezentarea făcută acestuia, unde citează dorința prozatorului: „*Nu-mi va fi oare dat să-mi odihnesc oasele, alături de părintele meu, în biserica de la Dănuțeni, învăluit în neagra și mănoasa țarină a Basarabiei, redevenită și ea pământ românesc?*”. (76)

Multe amănunte din viața prozatorului le aflăm din romanele scrise cu un profund caracter autobiografic. Este cred relevant faptul că de fiecare dată când se ivea o posibilitate de emancipare sau chiar o Unire a Basarabiei cu România, Dumitru Moruzi scria articole. Așa este cazul anului 1905, când rușii pierd războiul cu Japonia și izbucnește revoluția popoarelor din imperiul rusesc, care doreau unele autonomie, altele libertate. În ianuarie 1905, publică în ziarul *Cronica* din București mai multe articole, pe care le denumesc *Basarabia și viitorul ei*. În același an, toamna, publică altă serie de articole pe care le intitulează *Rușii*. (77)

Cele două serii de articole vor apare într-un volum intitulat *Rușii și românii*, în anul 1906, prefațat de

Nicolae Iorga. În prima parte, rezervată rușilor, Dumitru Moruzi face o prezentare a situației celor mai importante neamuri slave din Imperiul rus, precum polonezii, despre care autorul are numai cuvinte de laudă, muscalii, velico-rușii, rutenii (malorușii), ucrainenii. În a doua parte, referindu-se la români, amintește de politica practică de ruși prin acel panslavism, pe care autorul îl redefinește prin panrusism sau panțarism, dând exemplu alipirii Caucazului, Tașkentului și Turkestanului.

Analiza făcută de Dumitru Moruzi, referitoare la Basarabia din perioada 1812-1905, scoate în evidență câteva idei:

- Țăranul basarabean a rezistat încercărilor de rusificare chiar și atunci când era înrolat în armata țaristă (în războiul cu Japonia au decedat peste 14.000 soldați basarabeni).

- Încercările de rusificare prin biserică și prin școală nu au dat rezultate.

- Târgovețul s-a rusificat la suprafață, pentru a-și vinde marfa, dar în familie el rămânea cu limba și obiceiurile din străbuni.

Autorul este pornit contra rușilor și nu-și poate înfrâna sentimentele. Dar când este vorba de românii basarabeni, are pasaje atât de naturale care caracterizează în general pe moldoveni: „*De la Chișinău la Prut, de la Chișinău la Nistru, te poți duce cu piciorul, adăpostindu-te în casă românească, hrănindu-te din ceaunul mămăligii străbune și fără să ai prilej de a rosti nicio vorbă de altă limbă decât graiul cel dulce românesc*” (cap. Basarabia). Rusificarea, ne spune autorul, „*a reușit mai bine cu boierii, dar rana nu e atât de adâncă cum pare a fi și în orice caz nu e mortală*”. (78)

Un alt prilej de a scrie despre Basarabia a fost atunci când s-au împlinit 100 ani dela răpirea acestei provincii, ocazie care a prilejuit mari serbări la Chișinău în prezența țarului. Regele Carol I nu numai că nu a participat, dar nu a trimis nici un delegat. Mai mult nu se putea face.

Volumul intitulat „*Priveag în țară răpită*”, care apare la Iași în anul 1912, este considerat de autor *roman social*. Adevărul este că alternează paginile de roman cu cele de memorie personală care predomină în lucrare. Cu acest prilej, facem cunoștință cu descrieri din epoca războiului Crimeii, a Divanurilor Ad-Hoc și perioada Unirii Principatelor, cu personaje bine cunoscute ca M. Kogălniceanu, V. Alecsandri,

Al. I. Cuza. Este pomenit și basarabeanul Andronache Donici, a cărui conac de la țară este descrisă cu amănunte care coincid cu cele văzute de mine la *Casa memorială Donici* din raionul Orhei: „*Destul de mare și încăpătoare, cu acoperământul șindrilat și cu streășinile mari, era clădit pe o coastă. Pe cerdac te suiai pe vreo opt trepte, iar sub dânsul se deschidea gura pivniței, rotundă, cu ușa alcătuită din gratii de lemn de stejar*”. (79)

Sunt redată și amănunte legate de holera care a bătut în Basarabia în anul 1859, dar și descrieri interesante legate de teatrul francez venit la Chișinău.

Personajele sunt bine conturate, lucru firesc, dacă ținem cont de faptul că este vorba de un roman autobiografic.

Plin de optimism, autorul încheie cu un pasaj care denotă structura acestui boier de viță nobilă: „*Mai treacă peste mândrii noștri moldoveni din Basarabia și câte au trecut peste dânsii în 100 ani, că tot moldoveni vor rămâne. Vorba lor, mă rog: apa curge, pietrele rămân*”. (80)

Romanul *Înstrăinații*, care apare la Vălenii de Munte în anul 1912, prin grija lui Nicolae Iorga, și ediția a II-a la București în același an, este un *Studiu social în formă de roman (1854-1907)*, după cum îl intitulează chiar autorul. Aici, romanul social se împletește cu cel istoric. Găsim descrieri cum se desfășurau sărbătorile de Paști la țară acum 150 ani, botezurile, balurile, obiceiurile la pețit, logodnele, nunțile, reconstituind o lume dispărută. Sunt descrise și activitățile de educare a fiilor de boieri, care începeau cu un dascăl călugăr, de regulă grec, după care continuau să învețe la Iași cu dascăli români și în final ajungeau la Academia Mihăileană. Sunt descrise și

modalitățile de preparare a mâncărilor, costul lor și personalul ajutător într-o casă boierească.

Perioada la care se referă autorul cuprinde și ocuparea militară austriacă, frământările premergătoare alegerii lui Cuza, raporturile politice dintre Principate și Franța, abdicarea lui Cuza și alegerea lui Carol I. Sunt redată călătoriile complicate din Moldova până în Franța, șoselele din Austria, dar și impresii din șederea la Paris în perioada anilor 1866-1870. (81)

Putem spune că romanul are un caracter istoric, pentru că descrie viața autentică pe care a trăit-o autorul, ca un observator atent la toate amănuntele, într-o atmosferă sfâtoasă, patriarhală.

Tot cu prilejul împlinirii a 100 ani de la răpirea Basarabiei, Dumitru Moruzi publică o broșură cu 7 poezioare scrise în ton popular, cu titlul „*Cântece basarabene*”, care apare la Iași în anul 1912. Chiar dacă Petre V. Haneș le consideră ca fiind scrise fără talent, important este că autorul cu siguranță a vrut să cânte a jale această „aniversare” a Basarabiei. (82)

În anul 1914, a scris *Moartea lui Cain*, dar care nu a apucat să o vadă publicată, cu toate că îl rugase pe istoricul A. D. Xenopol să-i scrie o prefață. Apare totuși ca roman social, cu precizarea perioadei 1884-1907, la Piatra Neamț, în anul 1914. Autorul tratează evenimentele din perioada semnalată, cu precădere războaiele țărănești din România, mai mult sub formă de cercetare sociologică decât ca un roman. A. D. Xenopol, în prefață, sublinează: „*Din toată scrierea reiese cultura cea variată a minții autorului, care surprinde cu plăcere pe cititor prin observațiile sale conform cu adevărurile constatate în vremurile acelea*”. (83)

Nicolae Iorga, care l-a prețuit în mod deosebit, nota despre Dumitru C. Moruzi: „*Scrive bine, foarte colorat și energic, în icoane splendide uneori, deși fără îngrijire; d-sa are cunoștințe de politică foarte întinse și dovedește o iubire de neam*”. (84)

După decesul lui Dumitru C. Moruzi, același N. Iorga scria: „... *A tipărit o carte despre Basarabia, despre Rusia, o carte uimitoare prin bogăția ideilor, prin puterea amintirilor, prin colorația stilului. La Iași a dat două romane despre vechea viață moldovenească și basarabeană din tinerețile sale și o sumă de amintiri care se pot pune pe dreptate alături de ale lui Ion Ghica, dacă nu și mai presus de ele. În fiecare rând al lui vibrează un naționalism tânăr și viteaz. 19 oct. 1914*” (85). Și Rudolf Suțu, în cunoscuta sa lucrare „*Iașii de odinioară*”, amintește de Mimi Moruzi, cum i se spunea între rudele sale: „*Ieșenii cei vechi au stimat întotdeauna pe cneazul*

Moruzi din Tătărași, pe cărturarul modest care, acolo într-o căsuță ce de abea se zărea...a scris minunatele lucrări Pribegi în țară răpită și Înstrăinații. Era un pasionat muzicant.” (86)

Semnalat cu atâta insistență de N. Iorga, era imposibil ca George Călinescu să-l ignore, precum a făcut cu mulți alți basarabeni. „*Toată valoarea romanului - Pribegi în țară răpită - stă în documentația asupra vieții boierilor și țăranilor din Basarabia. Alcătuirea unei case boierești la Chișinău și la țară, moravurile nobilimii basarabene, ale curții din Petesburg, călătoriile în foeton, toate înfățișate cu mare pitoresc...Aceste vehicule bizare pentru ochiul nostru sugerează imensul spațiu rusec.*” (87) Și Eugen Lovinescu semnalează cele trei romane ale lui Dumitru C. Moruzi, precizând faptul că ficțiunea este minimă. Îl pomenește nu ca romancier ci ca „*memorialist al vieții românești din Basarabia, după ocuparea rusească, și ca evocator al vechilor familii boierești (Moruzi, Keșcu, Crupenski, etc) în noile împrejurări de viață*”. (88) Îi datorăm lui Iurie Colesnic semnalarea bibliografiei operelor lui Dumitru C. Moruzi cât și bibliografia critici literare consacrată lui Moruzi, care denotă o remarcabilă cercetare literară. Putem constata cu ușurință din această listă faptul că în afară de Mihai Cimpoi și Ioana Vasilescu din Chișinău, Dumitru C. Moruzi nu este pomenit în nicio istorie literară contemporană din România, de după anul 1942. (89). În același timp, această situație ne îndeamnă la reeditarea operei acestui scriitor uitat de critica literară română, pentru a putea fi studiată și a înțelege mai bine prin ce au trecut românii basarabeni timp de două secole.

Note:

74. Petre V. Haneș, lucrare citată, pag. 290-297.
75. Ibidem, pag. 334.
76. Iurie Colesnic, *Basarabia necunoscută*, vol. 4, Ed. Museum, Chișinău, 2002, pag. 25.
77. Petre V. Haneș, lucrare citată, pag. 346.
78. Ibidem, pag. 351.
79. Ibidem, pag. 368.
80. Ibidem, pag. 371.
81. Ibidem, pag. 357, 358.
82. Ibidem, pag. 372.
83. Ibidem, pag. 373.
84. Nicolae Iorga, *Neamul Românesc în Basarabia*, Ed. Fundației Culturale Române, București, 1995, pag. 132.
85. Nicolae Iorga, *Oameni care au fost*, Vol. 2, Ed. „Porto-Franco”, Galați, 1996, pag. 113.
86. Rudolf Suțu, *Iașii de odinioară*, Tipografia „Lumina Moldovei”, Iași, 1923, pag. 311.
87. George Călinescu, *Istoria Literaturii Române de la origini până în prezent*, Ediția a II-a, Ed. Minerva, București, 1985, pag. 676-677.
88. Iurie Colesnic, lucrare citată, pag. 35.
89. Eugen Lovinescu, *Istoria Literaturii Române Contemporane 1900-1937*, Ed. Minerva, București, 1989, pag. 174.

GALAȚification...și alte ocheade literare

Pledoarii pentru (re) citire...

Mihaela Galu

Un colecționar, o femeie frumoasă... sau despre Calibanul din noi

Știați că unul din cinci români suferă de o afecțiune psihică gravă? Și cred că nici englezii nu se simt mai bine. O statistică mai mult decât îngrijorătoare dar care n-ar avea de ce să îți dea bătaia de cap dacă, aflându-te într-un grup de cinci persoane, și întrebat ce ai face cu banii câștigați pe negândite la loterie, ți-ar surâde următoarea sugestie: poți răpi femeia care-ți place (eventual te obsedează) pentru ca apoi să o închizi în pivnița unei case special cumpărate pentru asta, încercând să o faci să te iubească, tratând-o ca pe o regină și aducându-i aici tot ce îi poștește inima. Situația are două finaluri posibile: reușești să o faci a ta și trăiești fericiți, eventual până la adânci bătrâneți (dar asta doar în cazul în care și ea e o "a cincea") sau, biata făptură moare de durere și boală împotrivindu-se cu disperare unei situații absurde și incredibile.

Chiar, oare Fowles de ce nu s-a gândit să scrie două finaluri și la *Colecționarul*, așa cum ingenios a folosit găselnița la *Iubita locotenentului francez*?

Cartea poate fi citită ca un thriller psihologic, ca o analiză pur sociologică a Angliei anilor '50, ca un pseudotratat de artă, ca o analiză clinică a impotenței sexuale sau ca un studiu de caz la teoria psihanalitică a lui Freud.

Un colecționar de fluturi are, pe lângă această preocupare, toate celelalte defecte: este frustrat, complexat, egoist și trădează prin fiecare gest faptul că întreaga viață a fost văduvit de afecțiune (crescut de o mătușă cicălitoare, alături de o verișoară handicapată). În aceste condiții, limitat și meschin fiind, singura sa preocupare și singurul țel este Miranda, tână pictoriță pe care o urmărește timp de doi ani și pe care câștigul nesperat la loto îi permite să o răpească și să o sechestreze.

Marea reușită a acestui roman este impresia de detașare senină și de ingenuitate a monstruosului personaj, ambele degajate în momentul în care își autoanalizează faptele și sentimentele. Este totul atât de incredibil de credibil și atât de incredibil de convingător, încât devine exasperant. Nu poți să nu te gândești că astfel de indivizi devia(n)ți, deși complet inofensivi în aparență, se plimbă liberi printre noi și singurul lucru care le lipsește pentru a acționa este doar un câștig la loterie... Iar dacă mai iei în seamă și statisticile...

Dacă până aici nu am trezit nimănui interesul, atunci cu finalul nu voi reuși nici atât, pentru că romanul se termină cât se poate de prost și enervant de realist. Iar dacă firile

mai sensibile ori mai poetice ar alege să vadă în întreaga poveste o alegorie a luptei dintre materia tenebroasă și spirit, adică dintre Caliban și Miranda (nume cu trimitere clară la personajele din *Furtuna* lui Shakespeare), cu atât mai mult le recomand acestora să nu-și facă iluzii în privința finalului. Nebunul, adică materia (necenușie) va învinge spiritul (adică frumosul, arta, fluturii).

Răul și mai mare constă însă în faptul că va găsi mereu motivații rezonabile ale gestului său, el fiind convins, ba, la un moment dat convingându-te chiar și pe tine, că face acest lucru și spre binele tău... dacă nu chiar spre binele întregii omeniri.

Eu, una, fiind sătulă de psihopați, n-aș mai citi încă o dată romanul...

Nota redacției: Imaginea este din ecranizarea din anul 1965, regia William Wyler, cu Terence Stamp și Samantha Eggar.

(continuarea paginii 31)

abundență...” sau „ciomege”). Nu de puține ori era nevoie de intervenția „gărzii civile”. Rar scăpa vreunul a nu fi „bătut măr”. Un personaj de legendă a fost avocatul Panteli Popazu care, abia „*instalată la primărie*” (1867-1868), va da dispoziție de a nu pătrunde nimeni în clădire, dintre consilierii comunali, „*dacă nu făceau parte din partidul*” lui. Așa că, vrând-nevrând, consilierii deveneau... „*popaziști*”. Iar în alegerile pentru Colegiul III, din aprilie-mai 1870, pentru a-și menține poziția, același Panteli Popazu va da dispoziție chiar a se fura „*urna*”, numai să aibă soți de izbândă. Așadar, alegerile vor continua, paralel, și în Biserica Maica-Precista, și-n incinta unei școli, din apropiere, cetățenii fiind ademeniți să voteze în ambele locuri.

Grea misie pentru Ministrul de Interne, de a decide validarea deputaților.

Timoleon Nebuneli se dovedește un rațional, încercând să-și convingă cititorii de a nu se lăsa ispitiți de falsuri, crezând în ghicitoare sau în „*iarba fiarelor*”. Pline de savoare rămân legendarele obiceiuri despre „*arderea jidanilor de paie*” sau despre atacul asupra „*havrei ovreiești*”, ambele strict interzise, prin „*strașnică poruncă*” a lui Lascăr Catargi, „*prefectul de Covurlui, în 1854*”, acțiuni monitorizate de „*cneazul Alex. Cantacuzino, prefectul județului*”, de primarul Gh. P. Mantu, de „*Dimitrachi Sacramento, serjent de epistați*” sau de Costachi Ceapcănu, sub-comisar (1857).

Simțul său civic pare să-nflorească, gândind la soarta orașului, povestind că „*Ulița Călăului a rămas un șir de ani uitată... de autoritățile orașului*” până în martie 1878, când Petrache Cichină, „*antreprenor al fanarelor*”, „*s-a milostivit și a pus un fânar în acea ulicioară*” (**Gheorghe Pletea**). La un moment dat, în Galați se înmulțiseră atât de mult câinii, încât Costachi Negri care „*se afla în capul administrației județului Covurlui*” a angajat „*câneri pentru stărpirea câinilor care umpleau ulițele Galațiului*”, în persoana călăului Gavril Buzatu, „*un zdrahon*”, de care vor ști toți de frică, inclusiv căpitanul Fișechi (**Cânerii lui Iorguti**).

Nebuneli va oferi multe informații și de natură meteorologică, posibil, utile, astăzi, astfel: „*Nu s-a așteptat nimeni să înghețe Dunărea în luna lui februarie; așa ceva nu s-a mai întâmplat decât în 1855, când a înghețat fluviul de două ori...*”; În iarna anului 1856, când gălățenii așteptau nerăbdători corăbiile care urmau să aducă portocale și „*alămâi*”, „*Dunărea a înghețat de-a binelea*” (2.02.1857); În iarna lui 1861, s-a dat ordin să se tragă cu tunuri asupra gheței; În februarie 1862, apele „*furioase ale Dunării rupseră șoseaua Reni și se uniseră cu Brateșul*”, iar în 1863 a nins atât de mult încât se putea observa „*omătul cât casa pe strada Portului*”.

O palpitanță amintire a lui Timoleon Nebuneli este aceea despre „*ambția*” ofițerului Pleșniță de a se duela cu Tournier, comandantul francez care jignise cu „*vorbe nesocotite*” armata română. Îl va confrunța, totuși, cu spada,

pe 20 iulie 1868, și drept răsplată, pentru curajul și simțul său patriotic, va fi înălțat la gradul de locotenent. (**Duelul ofițerului Pleșniță**) Și-ar merita să ne-ntrebăm, retoric, firește, astăzi, noi, românii, suntem pregătiți să ne duelăm pentru onoarea Țării?!

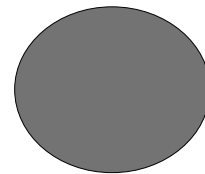
Detalii documentare ni se oferă și despre activitatea orașului Galați de „*Porto-Franco*” (prin „*carte domnească*”, încă de la 1834), mereu „*plin de corăbii*” (majoritatea grecești), de la „*caricador*” (Piața Portului) și până la „*zalhanaua lui Antachi*”, unde corăbiile „*formau un codru...*” Unele ancorau pe malul gălățean, altele, „*sub malurile vadurilor Bacalbașa, Rașcu și al Fetelor*”.

Cititorul de astăzi va fi încântat, totuși, de pitorescul unor expresii de esență descriptivă sau portretistică, precum: „*au început ciomegele a curge pe capetele cetățenilor*”, „*lume bătută măr*”, „*cu iarba fierului numeri galbenii cu banița*”, „*într-o fuguța*”; formula ironică la adresa grecului care nu putea vorbi corect românește: „*Mergi acasă la iasta, coane Michalachi, căci în iasta a trecut vremea mesei în iasta*” sau „*gura lui toca într-una*” etc.

Meritorii sunt referirile memorialistului, atunci când face elogiul unor ofițeri români, reținând câteva nume: loc. col. Ioan Cotruț (eroul de la 1877), ofițerul Pleșniță, loc. Barbu Basarab, colonelul Călinescu, ofițerii Leon Cișman și Anghelescu etc. sau numele unui tânăr avocat, „*memustăciosul*”, Mihail Ion, care, în septembrie 1867, într-un proces cu mare miză, va da clasă celor doi avocați bucureșteni: Costaforu și Boerescu. (**Procesul milioanelor**) Cu aceeași încântare, va povesti și despre reprezentațiile repetate ale renumitei trupe Fany Tardini-Vlădescu care va conduce, în final, la construirea unei instituții teatrale de prestigiu. (**Teatrul Național**)

Reținem, de asemenea, și o pagină din istoria Poloniei anului 1863. Cunoscută sub denumirea de „*revolta din ianuarie*”, polonii încearcă, pentru a doua oară, să-și dobândească independența, acționând împotriva Imperiului Rus. Într-o „*proclamațiune*” către români, un grup de ofițeri poloni cer permisiunea de a traversa Moldova, pentru a ajunge mai repede în țara lor, ca „*să dea ajutor mumei lor lovită de asasin*”. Ordinul domnitorului Cuza este negativ. Un batalion din Galați, condus de colonelul Călinescu, le iese în întâmpinare, la Constangalia, obligându-i să se predea.

Deși avem insuficiente date despre viața lui Timoleon Nebuneli, memorialistica sa reprezintă o oglindă fidelă a secolului al XIX-lea, în Țara de Jos a Moldovei.

Cristina Dobreanu

Tiltul cărții Svetlanei Cârstean, *Floarea de menghină*, Ed. Cartea Românească, 2008, pare să fie unul promițător. Din păcate, cu tot girul necondiționat al celor două personalități de pe ultima copertă, M. Cărtărescu și Simona Popescu, literatura de care ai parte pe parcurs este neverosimil de diluată și oricâtă bunăvoință ai încerca, întrebarea - la ce bun o asemenea carte?- rămâne constantă. Nici măcar satisfacția consumării unei iritări nu-ți rămâne, te retragi abătut și resemnat, fără variațiuni de temperatură. Ce-o fi îndemnat-o pe Svetlana Cârstean să creadă că poveștile sale merită să stea în paginile unei cărți?! Nu are frământările vitale care întrețin un scriitor, discursul e mai mult imitativ, tributar la modul naiv unor influențe literare, atmosfera comunistă este redată prin clișee, prin câteva elemente de recuzită și nu prin puterea autoarei de a lega lucrurile și la alt nivel decât cel formal; înregistrări mecanice ale unei perioade din viața sa, o naivitate simulată poate dintr-un nu știu ce deziderat stilistic, neconvingător însă, dacă nu, chiar hilar, trădând o lipsă totală de conștiință artistică. Pentru ce povestea cu Marele Cofetar întinsă ca o peltea pe patru pagini? Dar cea cu prințul Akihito, care nu ar păcăli nici pe o fetiță de trei ani? De unde gustul pentru prefabricat, pentru o scriitură din inerție, fără motivație interioară și fără finalitate?

Putem reține ca puncte nevralgice ale autoarei, o anumită căutare, o încercare timidă, tangențială de regăsire de sine prin apelul la depozitul memoriei,

precum și
s e n t i m e n t u l
singurătății din

Playbook

finalul cărții. Toate însă “rezolvate” pe negândite, mai mult din condei. Preapuținul literar regăsit nu poate contrabalansa la modul real paginile întregi de scris în gol. Svetlana Cârstean n-are încă un chip conturat, nu cunoaște angoasele confruntării cu sine și cu lumea în actul scrisului, nu are înălțimi la care să se raporteze, nici căderi de care să se ferească, patinează meticulos și redundant pe orizontală și pentru o oarecare variație cochetează cu oniricul. Pare să n-aibă răgaz și nici disponibilitatea de a-și pune la bătaie propria comoditate. Deși adresarea se vrea dezmoștită, mobilizatoare, nu se alege mare lucru, simțul artistic nu lucrează dincolo de simpla cursivitate, frazele hotărâte fiind angajate mai degrabă într-o mimare a literaturii: Bună dimineața, muncitori! Sirenele vă cheamă. Pașii voștri se aud grăbiți prin umezeala rece a dimineții. Răcoarea vă aduce aminte că sunteți puternici, de aceea nici nu aveți chef s-o înfrunțați. Trupurile voastre molatece, îmbibate de căldura de neînlocuit a patului, a nevastei, trupurile voastre înaintea în voie. Cât aș fi vrut să spun că vă depuneți ca picăturile de rouă pe flori! Când ajungeți în fabricile voastre - muncitorul numai în fabrică poate sta, acolo e locul lui -, vă recăpătați treptat greutatea. Primele gesturi de regăsire a strungului, a mașinii de găurit, a bancului de lucru, toate gesturile sunt încă pline de somn, asemănătoare aceluia din timpul nopții: într-o clipă foarte scurtă de trezire, nemiștiind pe care parte esti, începi să cauți cu mâinile orbește, până dai de nevăstă și adormi la loc, grăbit să nu pierzi firul. Aici în fața bancului de lucru, nu mai ai voie să dormi. Aici devii din ce în ce mai greu. Bună dimineața, muncitori! Țăranii v-au luat-o înainte. Țăranul e demult pe câmp pentru a pregăti arăturile de primăvară.” (*Ora 6 Dimineața*, pp. 10-11). Nu se resimte nici o exigență din partea Svetlanei Cârstean, înșiruirea fără sincope fiind suficientă pentru a o asigura de reușită.

În graba prinderii din condei a fațetelor personale se glisează pe registre stilistice diferite, de la descrieri minuțios realiste, dar cam țepene, până la incursiuni feerice în lumea copilăriei, dar searbăde și inserări ale unor tablouri cu aer de nostalgie burgheză (un singur poem ”bucurându-se” de o traducere grafică). Multe texte ni se par absolut fără rost, chiar dacă recurența unor personaje, motive le-ar justifica prezența în desfășurarea cărții: ”Pe CHIRIBUȚĂ nu l-am apărât. Am râs, chiar dacă era colegul meu de bancă. Pentru că eu îl iubeam pe Adi Cartaleanu, care stătea în banca din fata mea, cu ROXANA. Adi mi-a trimis o dată un echer de lemn pe care îmi scrisese tot felul de lucruri,

cu carioci colorate. Cel mai important era: "I LOVE YOU, YNA". De frică să nu-l găsească tatăl meu, am luat echerul și l-am aruncat afară la gunoi, îndesându-l bine, după alte mizerii și resturi, în adâncurile neștiute ale tomberonului." (*, p. 17). Nimic mai mult! Când autoarea accede și la evocarea "simplă" a visului-emblemă al copilăriei sale, naivitatea se apropie de penibil: "(...) Alt vis al meu. Orice fetiță își visează prințul. Eu: pe un oarecare Akihito. Eu am spus: două prăjituri (mă și gândeam ce să aleg: amandină, africană, diplomat, doboș, savarină sau, nebunie, choux a la crème). Dar voiam, de fapt, ceva foarte cremos, foarte însiropat, foarte mare. O PRĂJITURĂ URIAȘĂ. Dar n-am avut curajul nici să mă gândesc la asta, știam că e imposibil. L-am auzit atunci pe prințul Akihito al Japoniei: "Un tort supraetajat pentru domnișoara în rochița albastră." Pe care tot el mi-o dăruise. Și-atunci s-au dus vânzătoarele acolo în spate, unde altădată văzusem atelierelor cu bancurile de lucru adormite sau doar somnoroase și, la scurt timp, au ieșit cu un tort imens, atât de greu încât abia îl puteau duce. Era un moment plin de fast. Prințul îmi cerea, în felul acesta, mâna. Tortul era viu colorat și înainta amenișor către mine. Știam de pe atunci că n-am să-l pot termina niciodată. Prințul Akihito al Japoniei mă privea nerăbdător. Eu însă întârziem văzând tortul din fața mea.(...)" (*, p. 19). Și nu e totul, spre finalul cărții ni se pregătește un imn întreg dedicat prințului Akihito și un altul Marelui Cofetar, în aceeași manieră dulceag-melancolică. E aproape de necrezut că apreciați autoare să nu intuiască diferența dintre simplitate și simplism și să-l cultive pe cel din urmă cu atâta dezinvoltură. Chiar dacă mâna mai scapă, o minimă conștientizare te trage îndărăt, te repliezi și "ataci" din nou, poemul poate nu va atinge altitudinile visate, dar cel puțin va cunoaște o dinamică, o neliniște care e imposibil să nu-i revigoreze litera. Renunțările, revenirile pot pregăti la un moment dat și apariția acelei "ziceri" spontane și vii pe care ar dori-o și Svetlana Cârstea.

Evadările în apele visului rămân fără ecou, intenția de-a literaturiza primează și anulează dialogul cu sine, rămânând doar aparența că ni s-ar comunica ceva: "Pe salteaua care plutește în voie, ROXANA, întinsă la soare. E înaltă, foarte înaltă. Ce a simțit el oare când a văzut-o astfel, lungită, plictisită de atâtea pauze, toate cu numele ei? Arătându-și cu nerușinare sânii nemișcați, poate prea liniștiți, aproape morti? I-a făcut cu ochiul. Brațele îi erau fixate împrejurul pernei mici și ușoare. Putea fi sigur că până la urmă l-a zărit, dar

nu a durat mult și salteaua a dispărut, furând-o cu ea pe ROXANA. Mai ieși, saltea verzuie nu te ascunde! În locul în care s-a scufundat, apa s-a înverzit dintr-odată și asta l-a tulburat într-un fel ciudat." (*, pp. 26-27).

Cartea își propune o viziune structurată, poemele se continuă unele pe altele, ce a rămas nerelevat într-unul se lămurește în următoarele. În finalul textului *Amintire* este descrisă vizita la căpătâiul unei moarte, mama unei colege de școală. Dar cum S.C. nu știe când să se oprească, scurtul moment de o oarecare încărcătură literară sucombă și ne scaldăm rapid în aceeași discursivitate. Ba mai mult, tema se multiplică și se rezolvă "înțelept" în următoarele trei "poeme". Dar să o luăm la pas: "Nici unul dintre noi n-a uitat să treacă prin fața ei. Nici Chiribuță, cenușiu și osos în lumina lumânărilor. Toți am sărutat-o în voie pe amândoi obrazii. Ea s-a abandonat în brațele noastre, câte puțin. Cel mai mult în cele ale lui Bârzoieși. Atunci a început să plângă în hohote. Ne uităm în jur și nu știm ce să facem. Dar el, ca un pui fără scăpare, a fost slab, s-a abținut o vreme și dintr-odată a izbucnit. Chiribuță plângea cu sughițuri prelungi, fără să-i pese de ceilalți. Apoi și noi, în urma lui, fiecare câte puțin. Priveam în mijlocul camerei, unde, pe o masă, stătea întinsă o femeie străină. Era solidă, bărbătoasă, cu fața pătrată, galbenă și liniștită." (pg. 34). Putem spune că e acceptabil până aici, iar personajul Chiribuță e simpatic când fură o gură de aer, literar, desigur.

Nu este suficient însă, și, din dorința de-a recupera deodată toate amintirile cu privire la alte asemenea momente, se continuă inutil: "Mama lui Tomache avea să fie slabă, lungă, cu părul lipsit de luciu, lipit de cap, încât nasul ascuțit avea să pară nelalocul lui, galbenă și foarte tristă. Mama Cristinei avea să fie mică, ca întotdeauna cochetă, în costumul de un verde închis, strâns bine pe corp, cu toca verde așezată în dreptul capului. Senină, dar încă suferindă. Toate erau mamele colegilor noștri și de fiecare dată mergeam la înmormântarea lor. Patru oameni voinici le purtau cu greutate pe umeri, se înclinau, se îndoiau sub povara lor, până când le puneau în niște mașini mari, împodobite cu flori, covoare și portrete.(...) Într-o altă zi, o porneam iar pe niște străduțe ca să ajungem la un coleg, îl sărutam pe amândoi obrazii și plângeam puțin împreună cu el. Mergeam o vreme în urma mașinii împodobite și mai departe nu știam ce se întâmplă". (p. 34). Și fiindcă nu se știe ce se întâmplă "după", se încropesc alte trei texte: *Ce povestește muncitorul*, *Tablou de familie*, și iarăși, *Ce povestește muncitorul*, toate încercând să elucideze misterul: cine

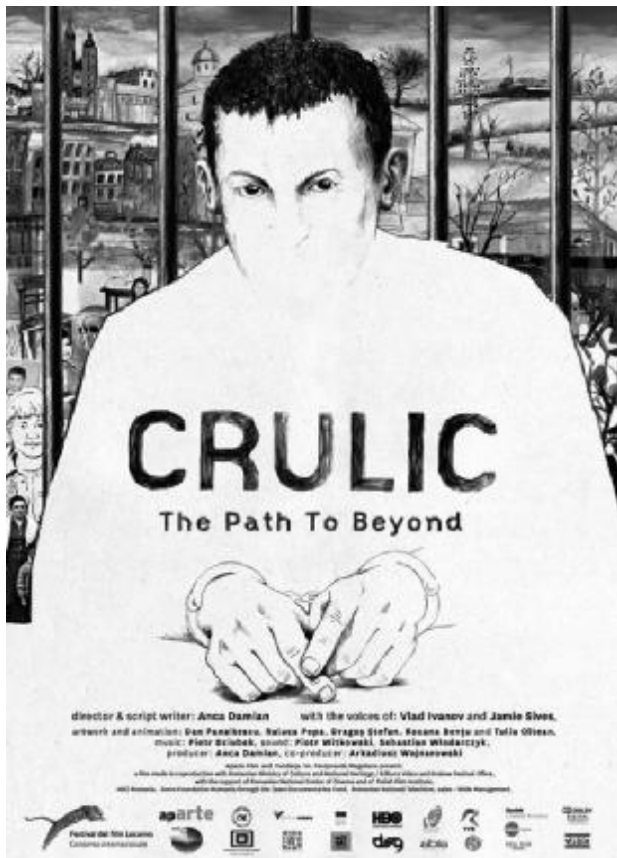
(urmarea la pagina 47)

Mitruț Popoiu

CRULIC - un film pentru neputința noastră

Cine a auzit de cazul Crulic, românul mort în 2008 într-o închisoare din Polonia, se indignează ori de câte ori istoria îi este reamintită. Indiferența autorităților, deopotrivă ale noastre și ale lor, lipsa de reacție a medicilor, dar mai ales incompetența personalului judiciar sunt poate cele mai în măsură să devină destinatarii gândurilor noastre otrăvitoare. Totuși, oricărui concetățean i-ar răsați curând ideea că s-a produs un act discriminatoriu. Și nu degeaba. Majoritatea polonezilor, nu atât din ură cât din ignoranță, cred că românii sunt țigani. Dovada este un filmuleț postat nu demult pe youtube, în care o cerșetoare din fața palatului culturii din Varșovia este pur și simplu numită „rumunka”, devenind ținta câtorva milioane de xenofobi de-ai lor. Obsedați de povestea „noi nu suntem ca ei”, ai noștri nu mai sesizează monstruoșitatea echivalenței rumunka = cerșetoare făcută în mintea realizatorilor. Așa se oțărăsc doar de faptul că nu se vede diferența dintre urmașii pur-sânge ai glorioaselor neamuri ale dacilor și romanilor și ceilalți, posesori ai aceluiași monstruos tip de buletin, care de-abia începe în portofel.

Lăsând la o parte micile înepături naționale, animația Ancăi Damian impresionează prin simplitatea decorului și sărăcia de culoare invers proporțională exploziei de imaginație. Alături de acestea, tehnica aplicării colajului în film este o noutate absolută în cinematograful românesc post-decembrist. Oricărui dintre cei ce aveau antena îndreptată spre moldoveni până în '89 și chiar după, această peliculă de o oră și ceva le va aminti de scurt metrajele animate rusești și moldovenești, cu un ecou ușor nostalgic, prefațate de tanti Ludmila.

Filmul prezintă o poveste simplă și tragică a unui om urmărit parcă de un destin potrivnic. Nu știm cum a fost în realitate Claudiu Crulic, sau mai degrabă Bobi. Personajul central ni se face cunoscut prin vocea neaș moldovenească a lui Vlad Ivanov și revelează o fire care, deși realistă, ia viața peste picior și chiar dacă pare

□,)/^L cel puțin uneori - a fi ușor ignorantă, e în realitate mai adâncă decât s-ar putea închipui. Despre moarte vorbește cu oarecare detașare, chiar ironic, însă numai atunci când e vorba despre sine însuși. Nu la fel stau lucrurile în ceea ce privește ieșirea din scenă a câinilor din pruncie, a fiului său născut în Cracovia, sau a celui numit unchiu', evenimente care lasă tragedia să se scurgă în inimile copilului din noi. Adâncimea eroului nu stă însă în aceste mărunțisuri, ci mai degrabă în felul în care definește viața ca fiind nu mai mult decât o plimbare cu autobuzul. Te urci, autobuzul pleacă, ajunge la destinație, cobori și gata! Altfel spus, fie că destinația e la doi pași, sau mai târziu, finalul e aceeași debarcare implacabilă, iar faptul că ești un simplu pasager nu poate fi uitat. Viața nu e nimic altceva decât drumul spre dincolo.

Crulic e o victimă a destinului unei generații întregi, nu tragic din cale-afară, acela al românilor de educație ușor sub cea medie, muncitori, dar nu silitori, buni la toate și la nimic, pendulând aproape între existență și non-existență. Drama lor este a unor oameni mărunți, neimportanți și de care se poate scăpa fără dureri de cap. Cu toate acestea, este valabilă pentru 3 milioane de oameni cu cap de căpșună, îndreptându-se încovoiați către apus, imagine care nu are cum să cutremure privitorul, undeva pe la minutul 21.

Am zis că povestea sa este identică dramei emigrantului român, însă numai până la un punct. Istoria delictului pus în cărua lui Crulic este unul dintre poate miile de cazuri de furtașaguri mărunte, pentru care poliștii nu au timp și mai ales chef să le rezolve și reușesc să le închidă prin mici trucuri de birou. Un singur făptaș este făcut țapul ispășitor al câtorva altor situații similare, fie prin simple documente falsificate, fie prin amenințări și intimidări. Diferența în cazul Crulic este aceea că personajul se încapătănează să protesteze, aducând inutil dovezi care nu îl apară.

Kafka la o sută de ani e la fel de actual. Bobi oglindește printre glumele sale ușor puerile o lume a cărei răutate nu reiese din pogromuri, lagăre de concentrare și politici de exterminare. El spune că în statul modern omul obișnuit nu mai este om, ci un simplu pachet de hârtii, declarații, depoziii, legi. Îndosariat într-un anume fel, orice schimbare de situație nu mai este posibilă, iar protestul e inutil. Nici măcar greva foamei până la moarte nu mai impresionează pe cineva. Crulic e un om ucis de un sistem indiferent, nici românesc și nici polonez, ci pur și simplu plictisit. Tipic European de est, fără perspectivă, fără zâmbet și fără inimă. Un sistem genial întruchipat, în universul Ancăi Adam, de oamenii fără chip și de vocile lipsite de rezonanță.

Până și povestitorul post-mortem își pierde calitatea de comentator pe parcursul intensificării dramei. În fața morții numai pastelurile și muzica pot ține locul unor cuvinte care se dovedesc a fi de prisos.

Crulic – drumul spre
dincolo, 2011, 71 min.

Regizor: Anca Damian

Voci: Vlad Ivanov,

Jamie Sives

Muzică: Piotr Dziubek

Sapă spre Paradis ca să dai de Iad!

Nicoleta Onofrei

Unul dintre cele mai noi spectacole ale Teatrului Dramatic gălățean este intrigant. Prima oară este intrigant prin nume. "Paradis" - un cuvânt la auzul căruia până și agnosticii și ateii ridică din sprâncene curioși, un cuvânt, un titlu care atrage și pune întrebări prin simpla rostire a lui. Spectacolul pe care ni-l propun directorul, actorii Teatrului Dramatic "Fani Tardini" și regizorul Dan Stoica, "Paradis", se dorește a fi unul cât mai puțin încorsetat de forme conservatoare, limitative, și ca urmare se joacă în Sala Studio, unde există posibilitatea evitării aceluși hiatus dintre public și actori impus de scenă. Textul aparține unui austriac, Franzobel, pseudonimul literar al lui Stefan Griebl. Spectacolul a pornit, potrivit directorului Teatrului, Vlad Vasiliu, dintr-un proiect, gândit de viceprimarul Mircea Răzvan Cristea, care are ca scop amplificarea relațiilor Galațiului cu Viena. De altfel, piesa a și fost reprezentată la Viena la începutul lui martie.

Apoi este intrigantă prin realizare și text. Decorul sumar, format numai dintr-o linie luminoasă care încadrează scena, niște pături, lanterne, linguri, întunericul sau semiîntunericul care se mențin pe toată durata spectacolului, dau senzația mai mult de Iad, decât de Paradis. Spectacolul se învârtă în jurul a trei personaje scăpate din închisoare: criminalul Topenhopper, interpretat de Gabriel Constantinescu la temperaturi înalte (avea 38 de grade temperatură corporală la momentul spectacolului și era abia ieșit din spital), care caută libertatea supremă, în care "totul e permis", Gapp, omul închis pentru că s-a făcut vinovat de milă, reprezentat de Lucian Pânzaru, și omul de știință care a făcut experimente pe creier și pe spirite, Kienz, jucat de Cristian Gheorghe.

O piesă de teatru în teatru, care te buimăcește. Este o piesă grea. Textul plusează mereu și mereu sensuri, direcții despre condiția umană, despre condiția actorului, despre libertate, despre neînțelegere, absurd, apocalips, rai, iad, uitare și reprimare, tot felul de temeri ce ameteșc un pic spectatorul. Textul vrea foarte multe. Vrând foarte multe nu prea știi pe ce să te axezi, unde să te oprești cu înțelesurile. Cred că la un anumit nivel poate provoca și o anxietate, o neputință de a străpunge tot firul ei. Asta dacă vrei să intri prea adânc în piesă, pentru că formal are o logică bine stabilită, așa cum bine ne-a explicat Cristian Gheorghe. "E vorba de lumea fabuloasă a teatrului, a actorilor, e vorba de faptul că în fiecare seară când jucăm un personaj intrăm într-un paradis, lumea noastră, paradis în care la fiecare final de spectacol se termină cu o apocalipsă, pentru că pentru noi asta înseamnă finalul spectacolului, o apocalipsă", a spus Cristi Gheorghe. Deci Paradis - teatru, apocalips - sfârșitul unui spectacol. Iar între cele două Babelul. "Ajungerea în acest Babel înseamnă primul pas către apocalipsă, actorii între ei nu se mai înțeleg. Nu se mai înțeleg pentru că nu își mai înțeleg personajele și tot spectacolul se chinuiesc să afle cine sunt. Sunt actorii sau sunt personajele... și automat se ajunge la o lipsă de comunicare între ei. Scena este lumea teatrului, dar se poate extrapola", a mai spus actorul. E un du-te vino puțin ambiguu, asta și pentru că abundă de replici singulare, fără legături clare unele între altele prin

dorința de a evidenția babilonia. Apoi vine teama actorilor de clădirea teatrului. Vocile, răsetele, care par să spună că până la urmă teatrul se transformă tot în iad, într-o neputință de a mai distinge realitatea de joc, de personaj, de a nu te mai putea identifica. Este, dacă vrei, sindromul Nijinsky, de a nu putea ieși din rol. Teatru - salvare și pierzanie în același timp. Așadar, despre lumea teatrului și nu numai. În spectacol atrage atenția un detaliu, acela că personajelor le este teamă să pășească dincolo de linia luminoasă, dincolo de scenă, dincolo de limită și până la urmă de evidență, de realitate. Teama de a păși dincolo de acel ring și de acea scenă e teama de realitate a artistului și întoarcerea privirii de la concretul lumii. Teatrul este un ring din care, așa cum spunea Gabriel Constantinescu, nu mai poți ieși pentru că odată ce te-ai îndrăgostit, nu te mai poți lăsa. De altfel, personajul lui Constantinescu, Topenhopper, moare la un moment dat și odată cu el și actorul Constantinescu. Aici se subliniază legătura strânsă dintre actor și personajul său. "Cum te simți când nu ești nimic?" întreabă, mai mult retoric, la un moment dat Gapp. Pentru ca răspunsul să vină mai târziu de la Topenhopper: "Sunt nimic deci sunt mort".

Evident chestiunea e valabilă și la nivel general uman, dar și pentru lumea specifică a teatrului. Toți ne simțim un pic nimic la un moment dat.

Cred că regizorul și actorii au reușit să scoată bine textul în evidență. Linia dintre poveste și povestea poveștii, dintre realitatea actorilor, care se întâmplă să fie cea a lui Cristi Gheorghe, Lucian Pânzaru, Gabriel Constantinescu, și lumea personajelor este foarte subțire. Rămâne de gândit și pe lumea personajelor Kienz, Topenhopper și Gapp, o lume distructurată, violentă, în care "una e să ai dreptate și alta e să faci dreptate".

Cu toate că e un spectacol căruia e greu să îi dai de capăt, actorii sunt totuși încrezători că spectatorii vor înțelege și se vor bucura de "Paradis" ca de un eveniment deosebit. „Să se aștepte la un lucru inedit, pe care nu l-au văzut până acum pe care n-o să-l revadă destul de curând, la un lucru care s-a făcut în 20 de zile tot, mișcare, tot textul. Publicul gălățean e mai inteligent de multe ori decât noi și înțelege. Sunt sigur că va înțelege. Publicul gălățean ne cunoaște și va înțelege”, a conchis Gabriel Constantinescu, în urma avanpremierii care a avut loc pe 15 martie.

EXPO: FLORIAN DORU CRIHANĂ ȘI NICOLAE EINHORN

Imaginația este unul dintre punctele forte ale demersurilor plastice ale lui Florian Doru Crihană, dar la o privire mai atentă putem constata același lucru și în modul cum își alege tematica expozițiilor sale. „Portretul”, „Veneția”, iată câteva teme ce au asigurat unitatea ansamblului de lucrări, dar care au un punct de reper și în „cum vede privitorul aceste teme”. Fiindcă de multe ori compozițiile lui se constituie într-un dialog umoristic cu ideile gata făcute ale privitorului. Poate că într-o anumită măsură așa se întâmplă și în cazul „Broderiilor de Bruges”, subiectul actualei expoziții, deschisă la Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”.

Bruges, un oraș cu multă istorie, un oraș celebru pentru arhitectura sa, pentru canalele sale, un oraș emblematic pentru o anumită civilizație a Nordului, este abordat de Florian Doru Crihană din perspectiva uneia dintre numeroasele fațete ce-l caracterizează, ce-i definesc specificul. Ca de obicei, o dată aleasă tema, ea declanșează asociații pline de surprize în mintea autorului care le definitivează cu minuțiozitatea necesară... chiar practiciile acestei arte ce a contribuit la faima orașului Bruges.

Asociațiile pe care Doru Crihană le explorează metodic stârnesc zâmbetul, dar sunt și o măsură a inventivității lui plastice. Fiindcă imaginile corelate trebuie să devină plauzibile pe suprafața hârtiei, să trăiască din punct de vedere plastic. Crihană reușește să creeze un dialog umoristic între leit motivul dantelei și numeroasele elemente ce definesc orașul. Astfel, puternicele turnuri medievale apar în spatele „Porții” atât de pașnic ornată cu dantele și contrastând prin forța lor războinică cu invitația delicată pe care rafinatul ornament pare a o adresa trecătorului. În „Chapel Saint Sang” reține asociația vizuală între dantelăria gotică a arcelor ogivale și cea a dantelei ce creează o punte spre palat. Plină de umor la adresa laturii comerciale a turismului este și compoziția „Lebedele”, unde avem totul: dantela, canalele și permanentele aparate de fotografiat grăbite să capteze orice se află sub semnul atracției standardizate de reclame. Modul de concepție al imaginii își dovedește inventivitatea prin firescul asocierii vizuale, așa cum se întâmplă și în compoziția „Mosoarele”, unde lopețile-mosoare lasă urmele fine ale aței de dantelă în apă, topindu-se, confundându-se cu valurile. Una dintre cele mai interesante lucrări rămâne „Vincent”, cu dantela ce flutură de la chipul lui Van Gogh, spre fundalul unde cetatea se conturează ca într-o miniatură, transformând totul într-o imagine ușor suprarealistă. Ea pare a fi un comentariu al întregului ansamblu, făcându-ne să ne întrebăm ce e real și ce e contrafăcut în imaginea creată de acest amestec bazat pe senzațional în care comercialul transformă adesea o anumită zonă a turismului.

Celălalt protagonist al expoziției este Nicolae Einhorn, cunoscut de asemenea publicului gălățean prin bogata sa activitate în domeniul expozițiilor, dar și prin interesul constant pentru practica diverselor tehnici ale picturii și desenului (ulei, pastel, guașă, etc.).

Suita de lucrări prezentată acum pe simeze cuprinde picturi în ulei și acrilic, multe dintre ele având tema „Porcul”. În mare măsură și lucrările lui Einhorn se subsumează artei satirice, nu numai datorită subiectului ci mai ales modului de tratare. El practică aici, în suita cu această temă, dar și în portrete și într-o anumită măsură chiar în nuduri, deformări care implică o notă de umor sau chiar de sarcasm.

Într-o anumită măsură această nouă expoziție a lui Nicolae Einhorn dezvoltă tendințe existente sporadic în creația sa anterioară, tendințe însă conturate cu mai multă precizie acum.

Una dintre ele se apropie de arta satirică prin surprinderea unor comportamente, atitudini ce-și găsesc simbolul plastic adecvat în modul de concepție al formei și al culorii în lucrările artistului.

Satira nu rămâne însă singura componentă a lucrărilor lui Einhorn. El a avut întotdeauna o înclinare spre fantastic, pe care o întâlnim atât în compozițiile cu personaje cât și în peisajele lui. Fantasticul face parte și din substanța acestui ansamblu de lucrări.

Nu este însă un element șocant, ci mai mult o componentă a realității ce ne înconjoară, insinuată în cele mai obișnuite momente ale vieții pe care ochiul atent al pictorului are capacitatea de a-l descifra. Este un fantastic inofensiv ce oscilează între basm și atmosfera suprarealistă.

Personajele, situațiile înfățișate de artist au un aer familiar; deformările practicate de acesta și mai ales culoarea sunt elementele care le individualizează, le scot categoric din banal.

De altfel, culoarea este unul dintre elementele stilistice ce definesc lucrările lui Nicolae Einhorn. Folosind contraste puternice cald-rece și griuri colorate, culoarea este cea care transpune motivul din zona obișnuitului în cea a unei lumi imaginare, cu accente expresioniste, dar cu puternice legături în lumea din jurul nostru.

Cele două universuri, propuse de Florian Doru Crihană și Nicolae Einhorn, sunt, desigur, foarte diferite, atât ca mesaj plastic, cât și din punct de vedere stilistic; astfel încât contrastul net îi lasă privitorului libertatea de a medita asupra celor două tipuri de „călătorii” imaginare oferite de expozanți.

Mariana Tomozei Cocos

Notă: Alte reproduceri puteți admira pe coperta a treia.

DICȚIONAR

- Artiști plastici gălățeni (62)

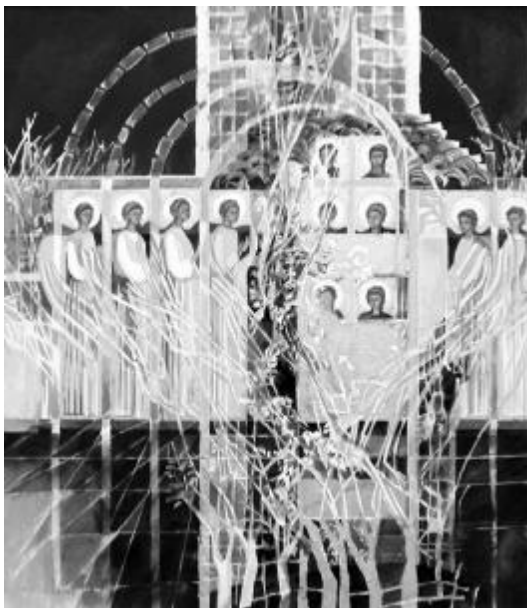
JORICĂ-NEGOESCU, Liliana - pictor. S-a născut la 15 decembrie 1957, în Galați. A absolvit Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, promoția 1980. Profesoară la Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin”, lector la Universitatea „Dunărea de Jos”, Facultatea de Arte Plastice, Decorative și Design. Membră a U.A.P.R., secția artă decorativă, din 1996. Din 1980 participă la Saloanele anuale ale Filialei Galați a U.A.P. și la alte manifestări colective ale acesteia. Expoziții personale: București (1979); Galați (1986, 1997); Mamaia (2001); Tulcea (2002); Dyka Art Gallery, Steenwijk, Olanda (1992); Centrul Cultural Român, Viena, Austria (1995); International Language Center, Waalwijk, Olanda (1999); Pygmalion Theater Viena, Austria (2003); Institutul Cultural al României, Viena, Austria (2004). Participări la expoziții naționale: Bienala de pictură și sculptură, București (1984, 1987, 1989); Salonul republican de grafică, București (1985, 1986, 1988); Salonul Național de Artă cu tema „Realitatea ca imagine a imaginii. (Realitatea înscenată)”, Palatul Parlamentului, București (2006). Participări la expoziții de peste hotare: Galeria „Le Monier”, Le Havre, Franța (1993); Colecția Thibault, Montpellier, Franța (2002); Quincy, Illinois, S.U.A. (2004); Pessac și St. Gaudens, Franța (2007); Hauho, Finlanda (2008); „Între real și ideal”, Galeria de Artă „Aripa”, Torino, Italia (2011). Participări la Tabere de creație: „Atelier 35”, Cluj (1995); „Atelier 35”, Cozia (1987); Adam, Galați (2004); „Mirajul dintre ape”, Muzeul de Artă Vizuală, Galați (2004); Celic Dere (2005); „Arta ca viață”, Muzeul de Artă Vizuală, Galați. Distincții: Premiul Editurii Porto-Franco pentru grafică de carte, Galați (1995); Premiul de excelență al Patriarhiei Române (2002); Premiul Municipiului Galați (2003); Medalia Meritul Cultural clasa a III-a, Categoria C - „Artele plastice” (2004); Premiul revistei „Porto-Franco” (Galați, 2007). Are lucrări în colecții de stat și particulare din România, Germania, Italia, Franța, Olanda, Austria, Mexic, S.U.A.

Dacă un timp a cultivat o pictură strâns legată de repere ale realității, materializată mai ales în peisaje și naturi statice, ulterior Liliana Jorică-Negoescu și-a canalizat demersul artistic spre explorarea universului uman, apelând la imagini cu o adâncă încărcătură metaforică, transpuse plastic într-un limbaj modern, sintetic, de o mare forță emoțională sub raport cromatic. „Suntem asemenea unor cristale vii, se confesa artista, prin care lumina albă și pură

se răsfrânge într-o infinitate de lumini colorate. Dar, dincolo de multiplicitate, trebuie să căutăm continuu unitatea. Eterna întoarcere la origini - ca o perpetuă recuperare a imaginii-simbol, a imaginii-metaforă, este acel exercițiu care, paradoxal, îți permite explorarea lumii exterioare plonjând în adâncul propriului univers interior”. Așadar, sondându-se pe sine, în străfundurile forumului său

lăuntric ea descoperă o lume pe care o vizualizează pe pânză, placaj sau carton cu ajutorul metaforei și simbolului. Tablourile sale se numesc „Izvorul tainelor”, „Axis Mundi”, „Poarta Paradisului”, „Ispita cunoașterii”. Arcada, pomul vieții, scara, crucea, nimbul sunt motive care revin ca un leitmotiv. Culoarele reci sunt alternate cu cele calde, distribuite în registre verticale și orizontale ce depășesc uneori rama tablourilor. Se creează astfel un fel de curgere perpetuă, o împlinire a formelor dincolo de limitele posibilităților ființei umane. Un aer de mister divin învăluie compozițiile ei, pictate meticulos, în care pasta apare uneori distribuită pe suprafețe mari, alteori apare ca-n tehnica mozaicului. În unele lucrări, chiar materialele folosite sparg tiparele clasice. Peste suportul de placaj, artista așează suprafețe de hârtie pe care pictează imagini abstracte, dar sugestive pentru cel care încearcă să descopere sensuri ale misterului vieții. În colajele din hârtie, tifon sau pânză, tratate cu aracet, creând senzația pergamentului, motivele la care se oprește sunt selectate din registrul biblic. Lucrarea „Centrul lumii” este o reprezentare a lui Iisus Hristos răstignit. Totul este astfel conceput, încât imaginea pare cufundată

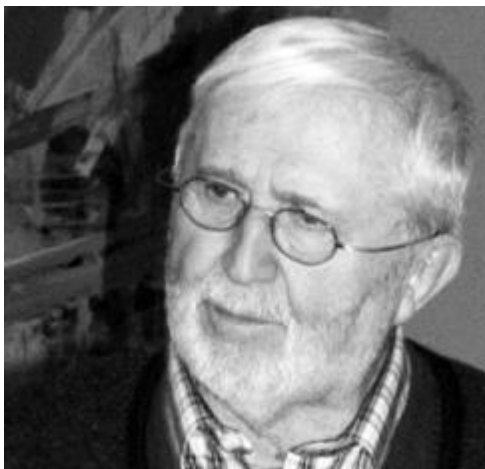
într-o zare a timpului mult îndepărtată de noi, dar în care rămânem mereu prezenți, căutând să înțelegem și să ne apropiem acele vremuri de jertfă și de mare zidire. Din arhitectura și iconografia bisericească s-a inspirat artista și în lucrări ca „Domnița”, „Casa cu îngeri” și „Paznicul casei”, toate trei pictate în tempera cu ou pe pânză. În primul tablou, pe fundalul unei cruci, înșesată cu icoane aidoma unui iconostas, este proiectată imaginea unei femei ce ține în mâini chivotul unei biserici. Prezentată în postura de ctitor, purtând podoabe și veșminte domnești, ea pare a fi coborâtă dintr-o veche frescă de pe zidul vreunei biserici din Moldova. În „Casa cu îngeri” sacralul iconic conviețuiește alături de vegetal, iar „Paznicul casei” ipostaziază imaginea

Corneliu Vasilescu - Imponderabilul în expresie artistică

În cuvântul rostit la vernisaj, pictorul Corneliu Vasilescu spunea că de mult timp visa să-și deschidă o expoziție personală la Muzeul de Artă Vizuală din Galați, nu numai pentru că profilul instituției este de artă contemporană românească, ci mai ales pentru că știa că aici întâlnește profesioniști care știu să-i pună în valoare opera. Iată că visul artistului a fost împlinit grație acestui prestigios muzeu și a graficianului Gheorghe Vasile Andreescu, curatorul expoziției, cel care semnează și prefața catalogului manifestării.

Desigur, pentru unii gălățeni, Corneliu Vasilescu poate părea necunoscut, însă artistul face parte din familia spirituală a marilor colorști ai României, pictor cu o solidă cultură artistică și filozofică, considerat a fi „numele cel mai sonor pe care l-a dat gestualismul românesc în scurta, dar consistenta sa istorie” (Corneliu Ostahie - „Corneliu Vasilescu - Maestrul gestualismului românesc”, în „Însemnări ieșene”, nr. 10, octombrie 2011).

Corneliu Vasilescu este de origine moldovean. S-a născut la 23 octombrie 1934 la Bârlad, oraș care a dat artei naționale și internaționale artiști de talia lui Nicolae Tonitza și Marcel Guguianu. Provine dintr-o familie de intelectuali, mama fiind profesoară de desen, iar tatăl avocat. A debutat în 1960 la o expoziția interregională de la Iași. În 1968 a fost primit în rândul membrilor U.A.P.R. În același an a fost admis ca student la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, pe care l-a absolvit în 1974, la secția pictură, clasa profesorului Gheorghe Șaru. A avut o tinerete zbuciumată. Dosarul politic al tatălui său (membru al PNT, fost primar al Bârladului în timpul războiului, detenția în închisorile comuniste) l-a urmărit peste ani. El însuși a fost arestat pentru puțin timp pentru o acuzație complet nefondată (incendierea cinematografului din Bârlad). A ajuns astfel la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București cu 15 ani mai târziu decât tinerii de aceeași vârstă. Și-a organizat peste 30 de expoziții personale în țară (București, Iași, Vaslui, Bârlad, Timișoara, Bacău, Râmnicu Vâlcea), în străinătate (Germania, Italia, Mexic), a participat la numeroase manifestări internaționale din Spania, Rusia, Belgia și Franța, ca și la expoziții de artă românească organizate la Beijing, Ankara, Istanbul, Paris, Helsinki, Viena, Nicosia, Roma, Haga, Berlin, Belgrad, Ierusalim, Stuttgart, Beirut, Varșovia, Londra etc. A lucrat în calitate de curator la Oficiul de Expoziții al Ministrului Culturii, din 1983 a susținut timp de mai mulți ani cursuri de compoziție și culoare la Universitatea din Darmstadt (Germania), a funcționat ca

profesor la Liceul de Artă „Nicolae Tonitza” din Capitală și pentru scut timp și la Universitatea Națională de Arte. Pentru activitatea desfășurată a fost răsplătit cu mai multe distincții: Premiul U.A.P.R. pentru pictură (1977), Premiul „N. N. Tonitza” pentru pictură (1999), Premiul U.A.P. din Republica Moldova (2000), Premiul pentru Tehnica acuarelei, Tulcea (2000), Premiul „Lascăr Vorel”, Piatra Neamț (2003), Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofițer (2004).

În expoziția de la Galați, deschisă în Sala „Ioan Simion Mărculescu”, maestrul Corneliu Vasilescu a prezentat o selecție de lucrări de factură abstractă, reunite sub genericul „Imponderabil”. Sunt tablouri de dimensiuni mari și medii, executate în ulei pe pânză, care dezvăluie un spirit tumultuos, frământat, neliniștit, în ciuda calmului pe care îl exteriorizează persoana sa fizică. Artistul nu a pictat dintotdeauna așa. Constantin Prut, în albumul ce i l-a consacrat (Editura Alicat, 2011), subliniază că „după ce a studiat și însușit legile construcției plastice figurative, cu rafinate aluzii la cosmosul artei populare, la sintezele întâmplare în arealul culturii orientale și cu trimiteri la problematica lumii moderne, pictorul a eliminat treptat din

instrumentarul său artistic reperele obiectuale, orice referire canonică la concret”. Sunt izbitoare în pânzele sale, chiar de la primul impact cu acestea, puritatea exprimării artistice, spontaneitatea, tușele și pensuările nervoase, care urmează traiectorii imprevizibile, dinamice, emanând energii greu de stăpânit. Spațiul plastic al fiecărui tablou conține imagini investite cu semnificații ce trădează intense trăiri sufletești și puternice combustii lăuntrice. Amprenta picturii gestualiste, a abstracționismului și expresionismului liric se simte din plin. Însuși artistul mărturisește: „Preocupările mele urmăresc dezvoltarea traseului abstract, inaugurat la începutul

secolului trecut, mai deschis la aspectele sensibilității în relaționarea dintre semn ca element determinant și constructiv și expresivitatea cromatică. Am urmărit dezvoltarea acestei problematice pe filiera abstracționismului liric (expresionism informal gestualist) concentrându-mă asupra constanței fizice a semnelor, ca determinant al stilului, decantând mereu un repertoriu de semne personale”. Compozițiile sale nu sunt atât rodul spontaneității și al instinctualității gestului, care în cazul său au un rol însemnat, dar și al transpunerii în materie

sensibilă a unei gândiri anterioare profunde asupra felului cum va arăta arhitectura finală a tabloului. Disponând de un astfel de suport rațional, el construiește ingenios, este intempestiv, vulcanic sau liniștit, orchestrează masele de culoare aidoma unui magician. În fața pânzelor sale rămâi uimit de armonia perfectă și muzicalitatea culorilor, de alchimia nuanțelor pe care artistul o realizează, creând adevărate poeme simfonice. Adesea recurge la geometrizări, la forme contorsionate, șocante sau mai potolite, la explozii de roșu incendiar, de albastru de cobalt sau de galbenuri solare. În țesătura de tușe, linii și pete, de materie picturală pulverizată sau scursă, de subtilități și rafinamente coloristice, se disting pe ici-acolo vagi siluete umane și părți ale corpului omenesc. Pictura lui Corneliu Vasilescu nu este ușor accesibilă, ea presupune inițiere, efort intelectual, cultură plastică, cunoașterea simbolisticii culorilor. Artistul este un maestru care găsește trăirilor, frământărilor, impulsurilor interioare, gândurilor și sentimentelor sale echivalente imagistice originale, configurate într-o exprimare coerentă, realizată, așa cum sublinia criticul de artă Constantin Prut, „exclusiv cu mijloacele culorii”.

Există în expoziție și o categorie de lucrări de mari dimensiuni în care cromatica nu mai este explozivă, violențele coloristice sunt atenuate sau dispar. Albul și griurile colorate alcătuiesc dominantele tonale. Formele plâsmuite nu mai exprimă acea descătușare intempestivă a energiilor de altădată, ele au o anumită diafanitate și dau impresia de plutire. Este semnul că acum, când se află în cel de-al optulea deceniu de viață, artistul aspiră mai mult spre găsirea liniștii, spre împăcarea cu sine și cu divinitatea. Nu întâmplător el și-a intitulat una din expozițiile sale, deschisă la București, „Nirvana”. Numai în acest spațiu ar putea beneficia de libertatea și liniștea necesare sufletului său torturat de atâtea vicisitudini ale vieții. „Cea mai recentă etapă a creației mele, se confesează artistul, restrânge suma de mijloace în evoluția semnului la sinteza între gest și semn, reducând la maximum suportul cromatic înspre un minimal”.

Considerând „semnul abstract ca fiind cel mai autoritar, cel mai definitor al stilului”, pictorul și-a creat un univers propriu, o realitate vizuală numai a lui, în care formele plâsmuite alcătuiesc ansambluri armonioase, bine împăstate sau transparente, imponderabile, dând impresia că asupra lor nu mai acționează forțele gravitaționale. În acest univers sunt încorporate gândirea, simțirea, crezul și toată truda unui mare împătimit al culorii. Totul învăluit într-o aură de mister, fiindcă „dacă pictura nu are mister, atunci nu mai este artă”, consideră artistul. Expoziția de la Galați reprezintă doar un fragment al operei sale unice, inconfundabile, reper extrem de valoros al abstracției lirice din pictura contemporană românească. Ea ne-a prilejuit o întâlnire de zile mari, ne-a adus numai bucurii estetice și ne-a creat posibilitatea să putem înțelege mai bine discursul insolit al unuia dintre cei mai importanți artiști ai epocii noastre. Un discurs a cărui coerență, notează criticul Corneliu Antim, este „izvorâtă din eleganța virilă a gestului pictural, dar mai ales din rafinamentul limbajului cromatic, prin care comunică dezinvolt și sensibil cu orice tip de privitor” („Ziarul de duminică”, Nr. 40 (271), 7 octombrie 2005).

SĂRBĂTOAREA BUJORULUI

În data de 20 mai 2012 a avut loc la Târgul Bujor, în Pădurea Roșcani, cea de-a XXX-a ediție a “Sărbătorii Bujorului”.

În calitate de partener implicat în realizarea acestui eveniment, Centrul Cultural “Dunărea de Jos” a asigurat sonorizarea, participarea Ansamblului “Doina Covurluiului” și a soliștilor de muzică populară Mandola Munteanu, Ion Marieta și Aurică Totolici.

Pe scena frumos amenajată, într-un cadru natural deosebit, au evoluat în acest an următorii artiști: Viorica Petrea, Mitrița Velicu, Vasile Vintilă, grupurile folclorice din Cavadinesti, Berești și Taraful Bujorelul.

Ediția din acest an a “Sărbătorii Bujorului” a fost onorată de prezența unor oficialități la nivel local și județean, precum și a unui public numeros, care a manifestat un interes deosebit pentru acest eveniment și chiar a participat activ, antrenat fiind de evoluția grupurilor participante și a interpreților menționați.

Carmen Serea

Lansarea cărții „Cățelușa Sașa” de Daniela Ionela Firicel

În cadrul proiectului „Tinare talente”, inițiat de instructorul Capră Angelica, de la catedra de pian, secția Școala de Arte a Centrului Cultural Dunărea de Jos, a avut loc pe 31 mai, la Salonul Artelor de la mansarda Centrului Cultural, lansarea cărții „Cățelușa Sașa”, scrisă și desenată de Daniela Ionela Firicel (11 ani), carte pentru copii apărută la Ed. Sfântul Nicolae.

A fost un debut emoționant, foarte tânăra scriitoare, îndrăgostită și de muzică și de desen, fiind prezentată, împreună cu volumul său, printre alții, de directorul CCDJ Sergiu Dumitrescu, de către scriitorii Cezarina Adamescu, Mariana Solomon Lazanu, a.g.secară. Invitați speciali au fost Corala „Andreiana Juventus” (profesor Victor Sorbală), dându-și concursul și copii elevi ai doamnei profesor Capră Angelica.

Aventurile cățelușei Sașa vă așteaptă!

(M.S.Thomas)

DICȚIONAR

(continuarea paginii 43)

Sfântului Gheorghe ucigând balaurul. În polipticul „Orașul” prezintă o aglomerare urbană într-o geometrie aproape sufocată de desimea și înălțimea construcțiilor. În peisajele Liliane Jorică-Negoescu realizate în acuarelă, poezia este la ea acasă, realul și imaginarul își dau mâna într-o perfectă simbioză, culorile sunt când potolite și discrete, când intense până la exaltare. Desenul este și el uneori abia sugerat, alteori este concretizat printr-o linie precisă și viguroasă. Lirismul este cald și învăluitoare. Purpura toamnei și-a pus amprenta pe coloristica vegetației, reflexele ei roșiatice trec și asupra caselor, a acoperișurilor acestora, asupra lucrurilor din jur.

Bibl.: Maria Magdalena Crișan, *Artiști gălățeni*, Editura Meridiane, 1986; Corneliu Stoica, *Artiști plastici de la Dunărea de Jos*, Editura Alma, Galați, 1999; Alexandru Cebuc, Vasile Florea, Negoită Lăptoiu, *Enciclopedia artiștilor români contemporani*, vol. V, Editura Arc 2000, București, 2003; Corneliu Stoica, *Dicționar al artiștilor plastici gălățeni*, Editura Terra, Focșani, 2007; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, Editura Art XXI, Iași, 2009; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011.

Floarea de menghină

(continuarea paginii 39)

cu cine și cu ce e lăsat să treacă în lumea de dincolo: ” Eu cu cine voi merge și cu cine voi sta?/ Cu mama, cu tata, cu mămica, cu tăticu./ Cu Cezar,/ cu Răzvan/ cu Corina/ Cu Teo,/ Cu Adina,/ cu Cristi,/ cu Mihaela,/ cu Bârzoieși,/ cu Roxana,/ cu Adi Cartaleanu,/ cu Chiribuță.” (*Tablou de familie*, p. 36)... și tot neamul lor! Păcat de Chiribuță!

În grupajul al doilea al cărții, *Cartea părinților sau „Sînt cuminte, promit”*, deși nu sunt schimbări spectaculoase, dăm și peste notații frugale care sprijină aerul poeziei: “O vreme somnul a intrat pe aceeași poartă,/ în mine și în ea,/ pe aceeași poartă au intrat bucuria,/ spaima,/ gustul, mirosul, moliciunea cireșilor./ Greutatea mea era greutatea ei,/ unghiile mele, unghiile ei/ aerul meu, aerul ei,/ amândouă visam același vis,/ eram una:/ o femeie care se plimbă/ singură/ pe străzi, cu trenul, cu autobuzul.” (*Una*, pp.63-64)

Reținem și reușitul poem, *Insomnia*, cu care se deschide cartea, ca semn prim și evident al crizei și implicit al căutării de sine: ”Stau călare/ pe locul dintre ziua de ieri și ziua de mâine,/ pe iapa asta care nu-mi aparține/ mie, nu eu o țesăl/ și nu eu o hrănesc./ E străină de mine,/ nu-i din oraș/ și nu avem amintiri comune,/ dar mă ține cu forța pe spatele ei,/ al nopții care a trecut/ și al zilei care a trecut/ și al zilei care nu prea vrea să vină./(...) Și-am ajuns pe spatele acesta lucios/ de pe care alunec/ ca de pe mazăgă,/ însă nu cad./ Noaptea se agață de mine,/ e o boare cu dinți mici/ îi înfige în piele și acolo rămâne./ Durerea nu e mare, doar continuă./ Tocurile nu înțepă asfaltul,/ tramvaietele nu taie în felii reci aerul,/ faptele zilei de mâine încă se coc/ stau acoperite cu cearceafuri mari de pânză,/ expoziții nevernissate./ (...) Între ziua de ieri și cea de mâine e un spațiu îngust/ ca între dulap și perete./Stau cu spatele/ la soarele de ieri/ la frica de ieri,/ și cu fața la ceva ce încă nu vrea să se deschidă./ Pe aceeași spinare mazăgoasă până când/ tramvaietele, tocurile, muncitorii primesc semnalul/ și pornesc.”(pp. 7-9)

În rest, sentimentul inutilității e aproape imposibil de eludat, nu avem cu cine *dialoga*, nu întâlnim o conștiință în rândurile acestei cărți. Degeaba, am zice, se mai “întâmplă” câte o frază fericită și chiar două-trei poeme întregi, articulate interior. Ceva nu e în regulă din facere! Nu e vorba de stângăcii, alunecări inerente, de poeme bune și altele mai puțin! Svetlana Cârstean nu a fost interesată de literatură, de valoarea textelor sale, mult mai importantă a fost publicarea unei cărți. Scopul a fost atins! Cum? - aici se poate oricând negocia.

Din sumar:

Evenimente: **Miniatura romantică; Endless Book 2012: Leova –Republica Moldova; Premii pentru copiii Centrului (Monica Măciuceanu); Axis libri, Antares, Noaptea Muzeelor; Prezențe la Comrat, Tg.Bujor, Suceveni; Acu fest, Târgul Cărții de Poezie – București; Vernisaj Sergiu Dumitrescu Jr. și Valentin Huiban; Lansarea cărții „Cățelușa Sașa” (p.1-7, 10-11, 45-46)**

Scriu la teme: **Katia Nanu (9), George Lăteș (8).**

Poezie de Adrian Răcaru (14), Ștefan Ciobanu (16), Radu Andrei Popa (17), Georgeta Muscă-Oană (12), Marina Popescu (13), Dumitru Băluță (15).

Proză de Constantin Tănase (18), Simona Toma (20), Herman de Coninck (22- Ocolul Pământului în 80 de schițe umoristice, în traducerea lui Petru Iamandi)

Recenzii și cronici de carte: Ion Avram despre „De tine nu poți scăpa” - Dana Potorac în dialog cu Nicolae Săftoiu – 23, Ionel Necula despre „crucea din muguri” de Aurel M. Buricea – 29, Cristina Dobreanu despre „Floarea de menghină” de Svetlana Cârstean – 38.

Istorii (literare sau nu): Pr. Eugen Drăgoi -26, Livia Ciupercă - 30-31, Radu Moțoc – 33-35.

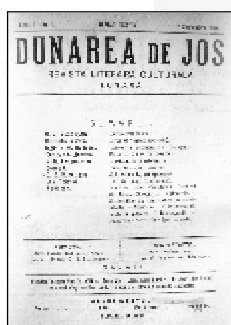
Cronici de teatru, film, plastice, de cenaclu: N.Onofrei, M.Popoiu, Mariana Tomozei Cocos, C.Stoica, V.Valegvi.

Mai mult decât eseu: Mihaela Galu & Co. (36)

Anunț de concurs literar (27)

EDITOR:
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL "DUNĂREA DE JOS"

DIRECTOR:
SERGIU DUMITRESCU

REVISTA

DUNĂREA DE JOS

Redactor-șef: Florina ZAHARIA

florina.zaharia@ccdj.ro

florinazaarina@yahoo.com

Secretar de redacție, layout, documentare:

a.g.secară

adi.secara@ccdj.ro

Rubrici:

Eugen HOLBAN, Ion HORUJENCO,

Petru IAMANDI, George LATEȘ,

Radu MOȚOC, Katia NANU,

Ionel NECULA, Nicoleta ONOFREI,

Vasile PLĂCINTĂ, Mitruț POPOIU,

A.G.SECARĂ

Corneliu STOICA, Andrei VELEA

Culegere și corectură: Laura DUMITRACHE

Realizarea copertelor: Eugen UNGUREANU

Coperta I: **Rochia fără sfârșit** de Mihaela

Lefterache; Coperta IV: **Elegiile vieneze** de

Mihaela Brumar (detaliu)

ISSN: 1583 - 0225

Adresa: Strada Domnească nr. 61, Galați
cod 800008; tel/fax: 0236/418400; 415590
e-mail: office@ccdj.ro www.ccdj.ro

Numărul 125 va avea ca temă

Les Misérables

Iar numărul 126

Mici speranțe și mari povești

(200 de ani de la nașterea lui

Charles Dickens și 200 de la publicarea

poveștilor fraților Grimm)

Numărul 127

Lumea lui Švejk și alte lumi dispărute

Numărul 128

România, citește-mă!

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) ori pe adresa de facebook *Ccdj Galati*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Fotografii din arhiva Centrului sau alte surse, precizate când este cazul.

EXPO:

**FLORIAN DORU CRIHANĂ
ȘI NICOLAE EINHORN**

1 și 2: F.D.Crihană

Dunărea de Jos

MMXII

femei și rizelal.L. Caragiale

Galați, cod-800008, Sir, Domnească Nr.61
Tel/Fax 00-40-236-418400/415590 E-mail: office@ccdj.ro - www.ccdj.ro

158310225